

MİLLET MECLİSİ

TUTANAK DERGİSİ

CİLT : 29

Yetmişbeşinci Birleşim

26 . 3 . 1964 Perşembe

İçindekiler

	Sayfa	Sayfa
1. — Geçen tutanak özeti	2:3	
2. — Gelen kâğıtlar	3	
3. — Yoklama	4,5	
4. — Başkanlık Divanının Genel Kurula sunuşları	4,5	
1. — Cumhuriyet Senatosu Tokat Üyesi Zihni Betil ve 25 arkadaşının Cumhuriyet Senatosu Üyeleri Seçimi Kanununun değiştirilmesine dair kanun teklifinin müzakeresinin tehiri hakkındaki önergenin		
		açık oylamasında görülen maddi hatâ üzerine oylamanın tekrarlanacağına dair Başkanlık Divanı kararı (2/630) 4:5,5:6,29:32,33:36,37:40
		5. — Görüşülen işler 7
		2. — Cumhuriyet Senatosu Tokat Üyesi Zihni Betil ve 25 arkadaşının, Cumhuriyet Senatosu Üyeleri Seçimi Kanununun değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Adalet ve Anayasa komisyonları raporları (2/630) (S. Sayısı: 642) 7:28

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

1110 sayılı Kanunun 4044 sayılı Kanunla değişik 1 nci maddesinin (A) bendinde yer alan (veya buradan çıkacaklara mübadeleden gayrimenkul mal verilir. Muadili gayrimenkul mallar bir tahmin kurulu marifetiyle tayin edilir. Vukubulacak anlaşmazlıklar İl İdare Kurulu kararı ile halledilir) şeklindeki hükmün Anayasanın 38 nci maddesine aykırı bulunması sebebiyle iptaline dair Anayasa Mahkemesi Başkanlığı tezkeresi ile,

Mazaretsiz ve haber vermeden üst üste dört birleşimde komisyon toplantılarında hazır bulunmayan üyelerden bâzılarının, İçtüzüğün 45 nci maddesi gereğince istifa etmiş addedilmesine dair Sayıştay Komisyonu Başkanlığı tezkeresi okundu, bilgi edinildi.

Sayın üyelerden bâzılarına, bu arada Malatya Milletvekili Halit Ziya Özkan ve Samsun Milletvekili Fevzi Geveci'ye Başkanlık tezkeresinde yazılı sürelerle, izin verilmesi kabul edildi.

Başkanlık tezkerelerinin okunmasından sonra, hastalıkları sebebiyle bir toplantı yılında iki aydan fazla izin alan Samsun Milletvekili Fevzi Geveci ile İçel Milletvekili Burhan Bozdoğan'a ödeneklerinin verilmesi kabul olundu.

Devlet Bakanı İbrahim Saffet Omay'ın, Dıyanet İşleri Başkanlığı teşkilât görevleri hakkındaki (1/670) sayılı Kanun tasarısının bir Geçici Komisyonda görüşülmesine dair önergesi kabul olundu.

Haziran 1964 tarihinde yapılacak Senato seçimleri ile beraber boş milletvekillikleri için ara seçimi yapılacağına dair Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığı ve,

Vazife ile yurt dışına giden Dışişleri Bakanına, Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Kemal Satır'ın vekillik etmesine dair Cumhurbaşkanlığı tezkereleri okundu, bilgi edinildi.

İstanbul Milletvekili Mahmut Rıza Bertan'ın, 4273 sayılı Subaylar Heyetine mahsus Terfi Kanununa bir madde eklenmesine dair kanun teklifi, teklif sahibinin önergesi kabul edilmek suretiyle geri verildi.

Cumhuriyet Senatosu Tokat Üyesi Zihni Betil ve 25 arkadaşının Cumhuriyet Senatosu Üyeleri seçimi Kanununun değiştirilmesine dair

kanun teklifinin müzakeresinin tehiri hakkındaki önergenin açık oylamasında görülen madde hatâ üzerine oylamanın tekrarlanacağına dair Başkanlık Divanı kararı okunarak oylama tekrarlandıysa da yeter çoğunluk sağlanamadığından yeniden açık oylama yapılacağı bildirildi.

Gerekli çoğunluğun sağlanması maksadıyla Birleşime yarım saat ara verildi.

İkinci Oturum

Soru müessesesinin önemi dolayısıyla Çarşamba günü birleşimlerin sözlü sorulara ayrılmasına dair Adana Milletvekili Hasan Aksay'ın, önergesi, bu konuda verilmiş olan karara uyulmadığından oya sunulmadı.

İstanbul Milletvekili İsmail Hakkı Tekinel'in, gündemde bulunan ve ivedilikle görüşülmesi gereken tasarıların, özellikle 6570 sayılı Kira Kanununun 2 ve 3 ncu maddelerinin değiştirilmesine; 2004 sayılı İera ve İflâs Kanununun bâzi maddelerinde değişiklik yapılmasına ve bu kanuna bâzi madde ve fıkralar eklenmesine dair kanun tasarılarıyla, Kat Mülkiyeti ve Esnaf ve Küçük Sanatkârlar kanun tasarılarının Pazartesi ve Cuma günleri munhasıran ele alınmaları konusundaki önergesi açık oya sunuldu ve reddolundu. Kira ve İera ve İflâs kanunları ile ilgili tasarıların Cumartesi ve Pazar günleri çalışılmak suretiyle sonuçlandırılmasını isteyen İstanbul Milletvekili Sabri Vardarlı'nın önergesi ise kabul edildi.

Cumhuriyet Senatosu Tokat Üyesi Zihni Betil ve 25 arkadaşının Cumhuriyet Senatosu Üyeleri seçimi Kanununun değiştirilmesine dair kanun teklifinin görüşülmesinin geri bırakılması hakkındaki önerge tekrar açık oya sunulduysa da yapılan tasnif sonunda yine çoğunluk elde olunamadığından,

26 Mart 1964 Perşembe günü saat 14 de toplanılmak üzere (Saat 17,55 de) Birleşime son verildi.

Başkan
Başkanvekili
Mekki Keskin

Kâtip
Malatya
Nurettin Akyurt

Kâtip
Amasya
Nevzat Şener

SORULAR

Sözlü soru

1. — Kastamonu Milletvekili İsmail Hakkı Yılanlıoğlu'nun, Kastamonu iline, 1963 yılında sulama, onarım, ıslah ve içme suyu için kaç lira tahsis edildiğine dair sözlü soru önergesi Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına gönderilmiştir. (6/811)

Yazılı sorular

2. — Tunceli Milletvekili Fethi Ülkü'nün, Tunceli'nin, merkez, Çemişkezek ve Pülümür il-

çelerinde ikmal edilmiş olan elektrik tesislerinin maliyet miktarına ve bu tesislerin tevsiine ihtiyaç duyulup duyulmadığına dair yazılı soru önergesi, İmar ve İskân Bakanlığına gönderilmiştir. (7/460)

3. — Tunceli Milletvekili Fethi Ülkü'nün, Tunceli ili ve ilçelerinin, İller Bankasıyla yaptırılan su tesisatlarının maliyet bedellerine ve belediyelerinin ne miktar borçlandırıldıklarına dair yazılı soru önergesi, İmar ve İskân Bakanlığına gönderilmiştir. (7/461)

2. — GELEN KAĞITLAR

Tasarı

1. — Millî Müdafaaaya hiyanet suçundan müebbet hapse hükümlü Alman uyruklu Wilfried Herbecht hakkındaki hapis cezasının affi hakkında kanun tasarısı (1/671) (Adalet Komisyonuna)

Teklifler

2. — Cumhuriyet Senatosu Üyesi Sadi Koçaş'ın, ormanlık bölgelerdeki kıl keçilerinin tasfiyesine dair kanun teklifi (2/685) (İçişleri, Ticaret, Adalet, Tarım, Maliye ve Plân komisyonlarına)

3. — Çankırı Milletvekili Kâzım Arar ve 19 arkadaşının, kanserle savaş yapmak gayesiyle Türk Kanser Araştırma ve Savaş Kurumu yararına hâtıra pulu çıkarılması hakkında kanun teklifi (2/686) Sağlık ve Sosyal Yardım, Ulaştırma, Maliye ve Plân komisyonlarına)

4. — Ordu Milletvekili Ferda Güley'in, munzam değerli posta pulları çıkarılmasına dair 13 Haziran 1958 tarihli ve 7127 sayılı Kanunun 1 nci ve 2 nci maddelerinin değiştirilmesine dair kanun teklifi (2/687) (Sağlık ve Sosyal Yardım, Ulaştırma, Maliye ve Plân komisyonlarına)

5. — Gümüşane Milletvekili Sabahattin Savaşçı ve yedi arkadaşının, 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun 35, 55, 58, 62 ve 65 nci maddeleri ile, bu kanuna bağlı 2, 3 sayılı cetvellerde değişiklik yapılmasına dair kanun teklifi (2/688) (Adalet ve Plân komisyonlarına)

Rapor

6. — Kanun dışı yakalanan veya tutuklanan kimselere tazminat verilmesi hakkında kanun tasarısının C. Senatosuna değiştirilen ve M. Meclisince benimsenmiyen maddeleri hakkında Karma Komisyon raporu ile Millet Meclisi, Cumhuriyet Senatosu ve Karma Komisyon metinleri (M. Meclisi 1/544; C. Senatosu 1/311) (Gündeme) (M. Meclisi S. Sayısı : 457 ve 2 nci ek; C. Senatosu S. Sayısı : 328) [Dağıtım tarihi : 25 . 3 . 1964]

C. Senatosundan gelen işler

7. — Bulgaristan'ın İstanbul'daki Başkonsolosluğu eski Muavin Konsolosu Varbanoğlu Georgi Varbanof Çolakof'un cezasının affi hakkında kanun tasarısı (M. Meclisi; 1/555, C. Senatosu 1/399) (M. Meclisi S. Sayısı : 521, C. Senatosu S. Sayısı : 424) (Adalet Komisyonuna)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 14,00

BAŞKAN — Başkanvekili Mekki Keskin.

KÂTİPLER — Nurettin Akyurt (Malatya), Nevzat Şener (Amasya).

BAŞKAN — Birleşimi açıyorum.

3. — YOKLAMA

BAŞKAN — Yoklama yapılacaktır. Lütfen düğmeye basınız.

BAŞKAN — Yoklama işlemi bitmiştir.

Ekseriyetimiz var, gündeme başlıyoruz.

Sayın Ülker, sizin gündem dışı söz isteğiniz, Başkanlık Divanının tutumu hakkındadır. Başkanlık Divanının tutumu hakkında bir isteğiniz varsa bir yazı yazarsınız, Divana götürürüz. 1137 nei madde hakkındaki dünkü önergenizi Başkanlık Divanına verdim, yarınki gündemde, görüşülecektir.

HASAN ERDOĞAN (Kars) — Zaptı sabık hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN — Zaptı sabığın nesi hakkında?

HASAN ERDOĞAN (Kars) — Dün Mecliste ekseriyet olduğu halde zabıtlara yanlış aksettirilmiştir, bunu izah edeceğim.

BAŞKAN — Dün Mecliste ekseriyet olduğu halde zabıtlara ekseriyet yoktur diye aksetmez. Yapılan iş tamamiyle yoklamaya göre yapılmıştır, zabıtta böyle bir yanlışlık yoktur. Onun için size de söz vermiyorum. Gündemin görüşülmesine başlıyoruz.

HASAN ERDOĞAN (Devamla) — Meebur-sunuz söz vermiye.. Zapta yanlış geçmiştir.

BAŞKAN — Efendim, zabıtta bir yanlışlık varsa o zaman konuşursunuz. Zabıtta bir yanlışlık yoktur.

Sizin dediğinizi anlıyorum.

4. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — *Cumhuriyet Senatosu Tokat Üyesi Zihni Betil ve 25 arkadaşının Cumhuriyet Senatosu üyeleri seçimi Kanununun değiştirilmesine dair kanun teklifinin müzakeresinin tehiri hakkındaki önergenin açık oylamasında görülen maddi hata üzerine oylamanın tekrarlanacağına dair Başkanlık Divanı kararı.*

BAŞKAN — Arkadaşlar, arkadaşımızın tehir hakkındaki verdiği önergeyi, nıسابı temin edemediğimiz için tekrarlıyacığımızı söylemiş-tik. Yeniden bu tehir önergesini açık oylarımıza sunuyorum. Zarflar dağıtılmıştır. Önergenin lehinde olanlar beyaz, aleyhinde olanlar kırmızı oy kullansınlar.

İçel'den itibaren oylanmaya başlayacağız.

Lütfen oylarınızı yazıp zarfın içine koyunuz ve zarfları yapıştırmayınız. Açılmasında güçlük oluyor.

(İçel Milletvekillerinden itibaren isimleri okunarak oylar toplandı)

BAŞKAN — Oylamaya katılmamış arkadaşımız var mı?

VELİ UYAR (Yozgat) — Bundan sonraki kanuna devam edelim efendim.

BAŞKAN — Hangi kanuna devam edelim efendim?

VELİ UYAR (Yozgat) — Sonrasına devam edelim.

BAŞKAN — Gruplar öteki vergi kanununun görüşülmesini uygun görürlerse önerge gönderirler.

HASAN ERDOĞAN (Kars) — Bu yoklama değildir. Mecliste ekseriyet vardır, bu yoklamaya göre Meclis tatil edilemez. Mecliste ekseriyet vardır, tatil edilemez. Buradaki oya iştirak etmeyenleri tesbit edin, onlar da ekseriyete dahildir. 15 kişilik taktiri verenler de dahildir.

BAŞKAN — Zaten mesele sarıh Sayın Erdoğ an. Açık oylamaya katılmıyanlar yok sayılır.

HASAN ERDOĞ AN (Kars) — Yok sayılmaz.

BAŞKAN — Yok sayılır.

HASAN ERDOĞ AN (Kars) — Meclisin içindekiler yoklamada vardır.

BAŞKAN — Açık oylamaya katılmadı mı, yoklamada olsa bile, yok sayılır.

HASAN ERDOĞ AN (Kars) — Yoklamada olduğu halde, açık oylamaya katılmıyorlar.

BAŞKAN — Onu ceza tatbiki bakımından Divanda görüşürüz.

Oyunu kullanmıyan arkadaşlar var mı? Oyunu kullanmıyan arkadaşlar lütfen oylarını kullanınsınlar.

CELÂL SUNGUR (Yozgat) — Muhterem Reis Bey, yavaş yavaş geliyorlar lütfen biraz bekliyelim.

BAŞKAN — Oylamaya katılmıyan arkadaşlarımız lütfen acele etsinler, bekliyoruz efendim.

Oylama muamelesi bitmiştir.

Tasnif sonucunu okutuyorum:

Cumhuriyet Senatosu Üyeleri Seçimi Kanununun görüşülmesinin tehiri hakkındaki önergenin açık oylamasına 222 arkadaşımız oy kullanmış, kabul 18, ret 200, çekinse 4, gerekli nisap temin edilememiştir. Oylama tekrarlanacaktır. Yapılan açık oylamada toplantı nisabı bulunmadığı anlaşılıyor. Saat 15,30 da toplanılmak üzere («Nisap var» sesleri, «yoklama yapılsın» sesleri) birleşimi kapatıyorum.

Kapanma saati : 14,45

İKİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15,30

BAŞKAN — Başkanvekili Mekki Keskin

KÂTIPLER : Nevzat Şener (Amasya), Nurettin Akyurt (Malatya)

BAŞKAN — Oturumu açıyorum.

3. — YOKLAMA

BAŞKAN — Yoklama oylarınızı işaret buyurmanızı rica ediyorum. Oylarınızı lütfen düğmelere basmak suretiyle kullanınız.

(Yoklama yapıldı.)

BAŞKAN — Yoklama işlemi bitmiştir. Ekseriyetimiz var, gündeme başlıyoruz.

4. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI (Devamı)

1. — *Cumhuriyet Senatosu Tokat Üyesi Zihni Betil ve 25 arkadaşının Cumhuriyet Senatosu üyeleri seçimi Kanununun değiştirilmesine dair kanun teklifinin müzakeresinin tehiri hakkındaki önergenin açık oylamasında görülen maddi hata üzerine oylamanın tekrarlanacağına dair Başkanlık Divanı kararı.*

rir tekrar oylanacaktır. Önergeyi kabul buyuranlar beyaz, kabul buyurmıyanlar kırmızı oy kullanacaklardır.

Hangi seçim bölgesinden oylamaya başlayacağımıza dair kur'a çekiyorum.

Konyadan başlıyoruz.

(Konya seçim bölgesinden oylar toplandı.)

BAŞKAN — Oylama tekrarlanacaktır. Nisap bulunmadığı için oylanacağını söylediğimiz tak-

BAŞKAN — Oyunu kullanmıyan arkadaşlarımız var mı?

C. H. P. li bir milletvekili — Bir dakika Sayın Başkan, hasta bir arkadaşımız var oyunu kullanmaya geliyor.

(Bu sırada Gaziantep Milletvekili Osman Orhan Bilen iki arkadaşının kolunda salona girdi ve oyunu kullanmak üzere kürsüye çıktı.) (C. H. P. sıralarından şiddetli alkışlar ve bravo sesleri).

COŞKUN KIRCA (İstanbul) — İşte adaleti bu şekilde tecelli ettireceğiz. (A. P. sıralarından gürültüler, anlaşılamiyan sözler.) (Bu sırada C. H. P. sıralarından A. P. sıralarına doğru yürümeleler) (Yumruklaşmalar)

BAŞKAN — Arkadaşlar lütfen yerlerinize oturunuz, eğer oturmazsanız müzakerelere devam edemeyiz. (Başkan çanı çaldı.) İdare Âmirleri... Arkadaşların yerlerine oturmalarını rica ediyoruz.

Oyunu kullanmıyan arkadaşımız var mı? Lütfen oturunuz arkadaşlar.

İSMAİL HAKKI AKDOĞAN (Yozgat) — Ben kullanmadım, kullanacağım.

BAŞKAN — Siz oyunuzu kullanmadınızsa zarf alın, kullanınız.

Lütfen İdare Âmiri arkadaşlar, sükûneti temin etsinler. Arkadaşlar lütfen yerlerine otursunlar.

(İdare Âmiri vasıtasıyla milletvekilleri yerlerine oturtuldular ve sükûnet temin edildi.)

KEMAL BAĞCIOĞLU (Maras) — (Yerinden kalkarak) Biz nâmussuz değiliz, bize nâmussuz diyemezsiniz. (Gürültüler)

(Bu sırada Ratip Tahir Burak ile Burhan Bozdoğan yumruklaştılar)

(C. H. P. Milletvekilleri Kemal Bağcıoğluna müdahale ettiler, Kemal Bağcıoğlu salonu terk etti.)

BAŞKAN — Arkadaşlar, karşılıklı vuruşmanız hiç te iyi olmuyor, hiç de hoş değil, sıralarınıza oturmanızı ve sakin olmanızı rica ederim.

Oyunu kullanmıyan arkadaşımız var mı?.. Yok. Oylama işlemi bitmiştir. (Gürültüler)

Muhterem arkadaşlar, lütfen oturmanızı rica ediyoruz, yerlerinize oturmazsanız işimize devam edemeyiz, lütfen oturunuz ve heyecanlarınıza hâkim olunuz. İdare Âmiri arkadaşlarımız, arkadaşlarımızın oturmalarını temin etsinler.

İSMET SEZGİN (Aydın) — Nasıl asabımıza hâkim olalım Reis Bey? (Gürültüler, yumruklaşmalar)

BAŞKAN — Lütfen arkadaşlar oturunuz, münakaşaya tekrar yol açmayınız. Susunuz arkadaşlar, cevap vermeyiniz, oturalım. Sayın Çelikbaş lütfen siz de arkadaşlarımızı ikaz ediniz yerlerine otursunlar.

Çok muhterem arkadaşlar, heyecanlarınıza hâkim olmanızı rica ediyoruz. Oturunuz. (Devamlı gürültüler)

Muhterem arkadaşlar, oylama tasnifinin sonuna kadar Birleşime 20 dakika ara veriyorum.

(Kapanma saati: 16,00)

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma saati : 16,20

BAŞKAN — Başkanvekili Mekki Keskin

KÂTİPLER : Nurettin Akyurt (Malatya), Nevzat Şener (Amasya)

BAŞKAN — Birleşime devam ediyoruz.

Oylamanın sonucunu arz ediyorum :

Senatoda Seçim Kanunu ile ilgili Faruk Kürelî'nin önergesinin oylama neticesi :

Oy sayısı 229 ; kabul 12, Ret 212, çekinse 3, boş 2.

Bu şekilde önerge reddedilmiş oldu, önergenin reddedilmesiyle tasarının görüşülmesine başlıyoruz.

5. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — *Cumhuriyet Senatosu Tokat Üyesi Zihni Betil ve 25 arkadaşının, Cumhuriyet Senatosu üyeleri seçimi Kanununun değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Adalet ve Anayasa komisyonları raporları (2/630) (S. Sayısı : 642) (1)*

BAŞKAN — Tasarının tümü hakkında evvelâ grup sözcülerine, sonra da şahısları adına söz almış arkadaşlara söz vereceğim.

Şimdi gruplar adına söz isteyen arkadaşlarımıza söz veriyoruz.

A. P. Grubu adına Sayın Talât Asal?. Yoklar. A. P. Grubu adına Sayın Nizamettin Erksen. Yoklar. C. H. P. Grubu adına Sayın Mehmet Sağlam.

C. H. P. GRUPU ADINA MEHMET SAĞLAM (Kayseri) — Vazgeçtim.

BAŞKAN — C. K. M. P. Grubu adına Sayın Cevad Odyakmaz.

C. K. M. P. GRUPU ADINA CEVAD ODYAKMAZ (Sivas) — Vazgeçtim.

BAŞKAN — Şahısları adına söz isteyen arkadaşlara söz vereceğim. Sayın Kemal Bağcıoğlu?. Yoklar. Sayın Kadri Eroğan?... Yoklar. Sayın Sabahattin Savacı?. («Vazgeçti» sesleri). Sayın Mehmet Göker?.. («Vazgeçti» sesleri) Sayın Fehmi Boztepe?. («Vazgeçti» sesleri) Sayın Kadri Özek?. («Vazgeçti» sesleri) Sayın Reşit Ülker?. («Vazgeçti» sesleri) Sayın Burhan Arat («Vaz-

geçti» sesleri). Sayın Sabri Vardarlı («Vazgeçti» sesleri). Sayın Muslihittin Gürer («Vazgeçti» sesleri). Sayın Ethem Kılıçoğlu («Yok» sesleri). Sayın Şefik İnan?. «Vazgeçti» sesleri). Sayın Mustafa Kaptan? («Vazgeçti» sesleri), Sayın Mustafa Uyar?. («Vazgeçti» sesleri). Sayın Kenan Esengin? («Vazgeçti» sesleri), Sayın Nihat Diler?. («Yok» sesleri), Sayın Talât Oğuz?. («Vazgeçti» sesleri).

Tasarının tümü üzerinde söz alan arkadaşımız yok?. Var mı?

SAMİ ÖZTÜRK (Muş) — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Sami Öztürk.

SAMİ ÖZTÜRK (Muş) — Muhterem arkadaşlarım, Senato seçimlerinin nispî sistemle yapılması hususunda kısaca görüşlerimi arz etmek üzere huzurunuzu ısgal etmiş bulunmaktayım.

Her hangi bir kanunun memleketin ve milletin menfaatlerine olup olmadığı, Meclis tarafından görüşülüp kabul edildikten sonra, tatbikatta bunun kötü neticeleri müşahade edilmediği müddetçe, değiştirilmesi yoluna gidilmesi herhalde, benim şahsi kanaatime göre bir takım fikirlerle istinadettiği esasına dayanır. Bugün Senato seçimlerinin nispî sistemle yapılıp yapılmaması meselesi iki sene evvel Temsilciler Meclisinde uzun uzun münakaşa edilmiş, Millet Meclisi seçiminin nispî sistemle yapılmasında fayda görül-müş, fakat Senatonun ekseriyet sistemiyle yapılması uygun görülmüştür.

Bugün için Senato seçiminin nispî sistemle yapılmasını icabettirecek kadar tatbikatta bu sis-

(1) 642 S. Sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

temin kötülükleri tesbit edilmiş bulunmamaktadır. Kötülüklerini veya iyiliklerini tesbit etmek için kâfi zaman geçmemiştir. Bu itibarla bu kanunun yakın bulunan Senatonun üçte birini yenileyecek seçimlerin nispi sistemle yapılması istenirken mutlak surette bir menfaat aramak lâzımgelir kanaatindeyim.

Şimdi memleketin menfaatine olması lâzımgelen bir kanunda, tatbikatta gerekli kötülükleri görülmediğine göre, acaba bunun ısrarla çıkarılmasıdaki maksat nedir? Bunun üzerinde kısaca görüşlerimi arz etmek istiyorum.

Muhterem arkadaşlarım, bugün Senatonun teşekkül tarzı malûmunuzdur. Nispi sistem olduğu takdirde umumiyetle... (A. P. ve C. H. P. arka sularında gübültüler ve ayağa kalkmalar)

BAŞKAN — Arkadaşlar, hiç münasebet almıyor, Allah aşkına oturun dinleyin hatibi, lütfen oturunuz yerinize.

Konuşmanıza devam edin efendim.

SAMI ÖZTÜRK (Devamla) — Senatonun seçimler neticesi, teşekkül tarzı malûmunuzdur. Ekseriyet sistemiyle seçim yapıldığı takdirde bugün partilerden hangisi ekseriyet sistemine göre kuvvetli ise, o partiden namzetler kazanacak, dolayısıyla Senatóda o partinin mevcudu artmış olacaktır. Aksine bir durum ise, diğer partinin menfaatini icabettirir ki, bu hususta ben ismen tasrih etmek istemiyorum, bunu takdir etmek hepinizin idrakine kalmış bir şeydir, efendim.

Netice itibariyle fikirlerini özetlemek icabederse, Senató seçiminin nispi sistemle yapılmasında millet ve memleketin menfaatine olan icapları nazarı dikkate almak suretiyle bu yola gidilmemiştir. Millet ve memleket menfaatlerinin önünde parti menfaatleri hesaba katılmış ve o sebeple bu yola gidilmiştir. Benim şahsi kanaatim budur. Bu itibarla ben şahsım itibariyle bu kanunun aleyhinde oy kullanacağım ve arkadaşlarımdan da bunun aleyhinde rey kullanmalarını istihdam edeceğim. Hümetlerimle.

BAŞKAN — Adalet Partisi Meclis Grubu Adına Sayın Nizamettin Erkmén.

A. P. GRUBU ADINA NİZAMETTİN ERKMEN (Giresun) — Muhterem arkadaşlarım,

Cumhuriyet Senatosu Tokat Üyesi Zihni Batıl ve arkadaşlarımla hazırladığı kanun teklifinin tümü üzerinde A. P. Meclis Grubunun görüşlerini arz edeceğim.

Mâruzatım esas itibariyle teklifin mahiyeti, sebebi ve gayesi ile neticeleri üzerinde olacaktır.

Biz, mütalâamızı ifade edecek ve iddialarımızın delillerini ortaya koyacağız. Müzakerelerin sonunda Yüce Meclis ve umumi efkâr kınlerin, hangi gaye için, ne şekilde çalıştıklarını daha iyi görecek ve anlıyacaktır.

Bir oldu bittiye getirilerek çıkarılması, öncelik ve ivedilikle kabulü, için büyük çaba sarf edilen bu teklif Cumhuriyet Senatosu seçimlerinde de nispi temsil sisteminin uygulanmasını istihdaf etmektedir. Teklifin gerekçesinde, halen tatbik edilen nispi çoğunluk esasına müstenit liste sisteminin halkoyu içindeki değişik temayülleri sadakatle aksettirmedigini öne sürmekte ve bu mahzuru ortadan kaldırmak gayesiyle Senató üyeliği seçimlerinin de nispi temsil sistemine göre yapılması istenmektedir. Yeknazarda gayet munis görünen bu fikir ve davranışın arkasında biz, esefle ifade edelim ki, âli düşüncelerin ve halk efkârına önem vermenin bir tezahürünü değil, sadece bir partiye, C. H. P. ne daha fazla sayıda koltuk temin etmenin, aşikâr olan gayretlerini görüyoruz. Bu iddiamızı aşağıda bütün açıklığı ile önünüze sereceğiz.

Sevgili arkadaşlarım,

Bu teklifin gerekçesini aynen benimsiyen ve nispi temsil sisteminin müdafaasını yapan Anayasa Komisyonu raporu maalesef bir tezat, en azından bir zâfi telif içindedir. Filhakika komisyon düzenlediği raporda C. Senatosu üyeliği seçimleri için daha önce ekseriyet sisteminin kabulü sebebini, seçmen vatandaşın oyunu kullanırken üyelerdeki şahsi vasıflara önem verip, bir şahsiyetler meclisi meydana getireceği noktasına istinadettirmiş fakat hemen arkasından, tatbikatın böyle olmadığını, vatandaşın şahıslardan ziyade partilere rey verdiğini iddia ve, bugün siyasi hayatımızın, en çok muhtaçolduğu hususun seçim sonuçlarının değişik siyasi eğilimleri adaletli bir surette temsil etmesi lüzumundan hareketle bu neticeyi sağlayacak olan nispi temsil sisteminin C. Senatosu seçimlerinde de uygulanması lehinde bulunmuştur.

Muhterem arkadaşlarım,

Rapordaki tezat işte buradadır. Komisyon, Senatonun önemini ve müesseselerimiz arasındaki müstesna yerini inkâr etmemektedir. Bilâkis bu Meclisi «Kendilerine düşen kanunların mükemmeliyetini sağlamak ve Hükümeti ikaz ve murakabe etmek» le görevli bir organ saymakta ve bunun tabii icabı olarak, bu Meclis üyeliği için üstün vasıflı şahsiyetleri seçebilme imkânını veren çoğunluk sisteminin benimsendiğini o da kabul etmektedir.

Hal böyle olunca şu mukadder suallerle karşı karşıyayız. Acaba, Temsilciler Meclisi Seçim Komisyonunda ve umumi heyetinde hâkim olan, ayrıca Anayasa Komisyonumuzda da yerinde görülen bu düşünce tarzı yanlış mıdır? Vatandaş yanılmış, seçmesini bilememiş midir? Yoksa, çoğunluk sistemine göre Senatoya dâhil olan arkadaşlar bu vazifelerinin ehemmiyetini ve kutsiyetini idrakten aciz mi kalmışlardır? Senato kendine düşen görevi yerine getirememiş de, seçmenin geniş oy serbestisini ve daha iyi evsafa üye seçmesini ortadan kaldıran nispi temsil sistemi ile seçilecek üyelere kurulu Senato mu bunu gerçekleştirebilecektir?

Değerli arkadaşlarım, bu suallere müspet cevap vermek mümkün değildir. Aksini iddia edebilenler varsa lütfen burada bunu cesaretle ifade etsinler.

Sayın milletvekilleri,

Biz, C. Senatosunun fonksiyonu hakkında gerek Temsilciler Meclisi Seçim Komisyonu, gerekse Anayasa Komisyonu raporunda yer alan görüşleri aynen benimsiyor, vatandaşın akliselimine, tecrübe ile sabit olan seçme kabiliyetine ve demokratik düzene bağlılıkla gösterdiği azmine güveniyor, onun iradesini ve oy serbestisini kısıtlayan her türlü davranışın karşısında bulunuyoruz.

Biz, adaylar arasında üstün vasıf taşıyan şahısları seçip C. Senatosuna gönderebilmenin ancak çoğunluk sistemiyle mümkün olabileceğine inanıyoruz.

Biz, komisyon raporunda ifade edilen ve seçim sonuçlarının değişik siyasi eğilimleri adaletli bir şekilde temsil etmekte gören düşüncüyü C. Senatosu bakımından gayrivari buluyor, bunu, Senatonun kuruluş gayesi, yetki-

leri ve sureti umumiyede kendisinden beklenen fonksiyona aykırı sayıyoruz.

Biz, nispi sistemin uygulanması halinde bu Meclisin, bir şahsiyetler Meclisi olma vasfını büyük ölçüde kaybedeceğinden endişe duyuyoruz.

Nihayet biz, yine nispi sisteme gidildiği takdirde vatandaşın artık şahıslara değil partilere rey vermek, şahısları değil partileri tercih etmek zorunda bırakılacağını göz önünde tutarak, bu hareketi demokratik düzeni yerleştirip geliştirmenin değil, aksine olarak geri götürmenin bir alâmeti sayıyoruz.

Aziz arkadaşlarım,

C. Senatosu, kuruluş, yetki ve üyelerinin vasıfları itibariyle özelliği olan bir teşekküldür. Hiç kimse bunun aksini iddia ve ispat edemez. Hiç kimse uydurma esbabı mucibeler öne sürerek onun hüviyetini değiştiremez veya fonksiyonunu gereği gibi yapma imkânından onu yoksun bırakamaz. Yine hiç kimse, vatandaşın seçme hakkını kullanırken, adaylardaki vasıflara ve onların şahsiyetlerine değil, sadece seçime katılan partilere oy verdiğini ifade edip millete bühtanda bulunamaz. Hele demokratik düzene bağlılıktan bahseden ve daha dün «vatandaşın dinediğini seçme hakkı tanınmıyor» diye ortaya çıkanların bunu söylemeye ve bunu savunmaya hiç hakları yoktur. Ama ne yapalım ki, değerli arkadaşlarımız, sayın C. H. P. li üyeler fikir ve kanaatlerini çok çabuk unutmuşa benziyorlar. Çünkü, kanun teklifini yapanların çoğu kendileridir. Gerek Adalet, gerekse Anayasa Komisyonunda teklifi kabul eden yine kendileridir.

Bu hususu böylece tesbit ettikten sonra şimdi de bu arkadaşların ve mensub oldukları partinin dün ne düşündüklerini, neyi savunduklarını, bugün ise hangi yolda olduklarını ortaya koyalım.

5545 sayılı Kanunda yapılması istenen tadil karşısında C. H. P. Grubu adına konuşan ve bu teklifte de imzası bulunan Sayın Nüvit Yetkin Meclis Kürsüsünden şunları söylemiştir: «Bizde bugün Seçim Kanununun ihtiva ettiği ana prensip vatandaşın şahsı beğenip şahsı kendine mümessil olarak seçmesi prensibidir. Tadil dolayısıyla;

1. Vatandaşın bir parti listesi üzerinde bu meşru hakkını kullanarak beğendiğini alıkoyup beğenmediğini çıkarmak imkânını fiilen menetmekle,

2. Vatandaşın kendi el yazısı ile mevcut adaylardan beğendiklerini ihtiva eden bir karma liste yapması meşru görüldüğü halde, bir parti listesinde böyle bir ameliyenin icrası gibi basit bir kolaylığı meneden, onun bu mukaddes hakkını idrak ve şuur ile kullanmaktan âciz bulunduğunu kabul etmek gibi büyük bir tezada düşülmektedir.

Nihayet 109 ve 110 ncu maddelerde yapılmak istenen tadiller ile Seçim Kanununun ihtiva ettiği, genel oy esas prensibi, yani vatandaşın dilediğini seçme hakkı tamamen yıkılmakta, seçmen kime rey vermek isterse istesin, listede yazılı olanları seçmiş sayılmak suretiyle hiçbir demokraside bulunmayan itibari bir seçim usulü ihdas olunmaktadır. Bu suretle bir taraftan temsil usulünün geniş bölge gibi en mahzurlu şekli tatbik edilirken, diğer taraftan nispi usulün en mahzurlu tarafı olarak tavsif olunan, seçmenle seçmek istediğinin arasında bir listenin ithali hali yerleştirilmeye çalışılmaktadır.

Yukardan beri izah olunan mahzurlar ve bu tadil tasarısının sevkine âmil olan maksatlar birlikte mütalâa edilirse ve tatbikatta alacağı manzara göz önüne getirilirse memleketimizde demokratik ve serbest seçimden bahsetmenin imkânsızlığı kendiliğinden ortaya çıkar.»

Bu konuşma 1954 senesinin Haziran ayında yapılmıştır. Sayın sözeü 1957 yılında getirilen tadil tasarısı dolayısıyla de grupu adma aynen şunları ifade ediyor :

«Bizim Seçim Kanunumuz ve Anayasamız, vatandaşa muayyen yaşa gelmiş ve kısıtlığı, kanuni engelleri bulunmayan seçmen vatandaşa, milletvekili seçme hakkını vermiştir. Mebus seçmek demek bir hakiki şahsiyet olan, ferdolan adayı seçmektir. Yoksa, bir hükmi şahsiyeti, bir siyasi partiyi seçmek demek değildir. Bu suretle vatandaşın Anayasa ile mebus seçmek hakkına sahibolması demek, Ağrı ilinde, Ağrı ilinden çıkacak mebus adedi kadar, İstanbul'da, İstanbul'dan çıkacak milletvekili adedi kadar mebus seçmek hakiki bir siyasi partinin matbu oy pusulasına bağlı olmadan, partili, partisiz adaylar arasında seçmenin

tefrik yaparak dilediğini seçebilmesi hakkıdır.»

Değerli arkadaşlarım;

Bu sözlerin şimdi benimsenmemesi ve o zaman öyle düşünüyorduk, o tezi savunuyorduk, şimdi şartlar değişti, demokratik düzen anlayışında, vatandaşın oy hakkı anlayışında tebeddülât oldu, bu itibarla o devrenin fikir ve davranışları bugün bizi ilzam etmez, denilmesi mümkündür. Buna karşı bizim vereceğimiz cevabın mesnedi Temsilciler Meclisi Seçim Komisyonu raporu ile Meclisin müzakere zabıtları olacaktır.

Yüksek malûmunuz olduğu üzere, Cumhuriyet Senatosu üyelerinin seçimi hakkındaki 304 sayılı Kanun 24. 5. 1961 tarihinde kabul edilmiş ve 15 Ekim 1961 seçimleri bu kanun hükümleri dairesinde yapılmıştır. Kanunu kabul eden Temsilciler Meclisi teşekkül tarzı itibariyle C. H. P. ne mensup üyelerin ekseriyette bulunduğu bir Meclistir. Aynı şekilde Meclisin Seçim Komisyonunda da C. H. P. li üyeler çoğunluktadır. Sayın Şefik İnan'ın başkanlığı altında teşekkül ettirilen bu komisyonda Sayın Hıfzı Oğuz Bekata, Sahir Kurutluoğlu, Atif Ödül, Atalay Akan, Kenan Esengin, Zeki Kumrulu, İlhami Sanear ve Nüvit Yetkin gibi C. H. P. sinin temayüz etmiş şahsiyetleri bulunmaktadır. Komisyon tasarıyı incelemiş ve raporunu tanzim etmiştir. Raporun C. Senatosu seçimiyle ilgili kısmını aynen okuyorum.

«İkinci meclislerin kurulmasında muhtelif usuller vardır. Komisyonumuzca seçilecek üyelerin demokratik esaslara dayanan seçim yolu ile bu Meclisin teşkil edilmesi şıkkı tabiatıyla tercih edilmiştir. Bazı memleketlerde Cumhuriyet Meclislerinin iki dereceli seçimle teşkil edildiği görülmüştür. Bu husus da müzakere konusu yapılarak neticede, daha demokratik olan ve memleketimizde yerleşmiş bulunan tek dereceli seçim usulünün kabulü zaruri ve daha uygun görülmüştür. Tasarının 1 nci maddesi bu esaslar göz önünde tutularak düzenlenmiştir.

Anayasa tasarısında seçime ait bir kayıt bulunmadığından Cumhuriyet Meclisi üyelerinin seçiminde hangi seçim sisteminin uygulanması gerektiği, müzakere konusu olmuş ve bu müzakereler sonunda, Cumhuriyet Meclisinin teşekkülü, yetkileri, üyelerin vasıfları göz önünde tutularak ve bir seçim çevresi olan il-

lerimizin 24 ünün birer, 25 inin ikişer üye çıkaracağı da hesaba katılarak bu seçimlerin ekseriyet usulü ile yapılması faydalı görülmüştür. Her ilin esas itibariyle bir seçim çevresi olduğu kabul edilmekle beraber, çoğunluk sisteminin mahzurlarını azaltmak maksadiyle ve merkezde ilçe teşkilâtı bulunan İstanbul, Ankara, İzmir, üçer seçim çevresine ayrılmıştır.»

Değerli arkadaşlarım, raporun konumuzla ilgili kısmı budur. Bunun yanı sıra Temsilciler Meclisinde cereyan eden müzakereler esnasında bir üyenin tenkidine verdiği cevapta Komisyon Sözcüsü Sayın Kurutluoğlu aynen şunları ifade ediyor.

«Sait Erdinç'e gelince, evvelâ bu kanunla seçilmesi takarrür eden C. Senatosu üyeleri bir, iki, âzami üç olarak tesbit edilmiş ve üç vilâyette bir parça yüksek rakam arz etmektedir. Bir dar bölge olmamakla beraber seçileceklerin adedinin azalmasıyla bölgeler müstakil bölge haline gelmiş bulunuyor. Bu itibarla nispi temsil sisteminin tatbikine imkân yoktur. Mekanizma bakımından, nispi temsilin işleyişi bakımından imkân yoktur. Birinci ve ikinci meclislerin aynı usulle seçilmesinde meclislerin ayrı ve farklı olması zaviyesinden fayda yoktur.»

Sayın milletvekilleri, dün oy hakkının kudsiyetinden bahseden bir parti ve onun Temsilciler Meclisinde vazife görürken memleket şartlarına göre kanunlar hazırlaması gereken sayın temsilcileri niçin bu kadar çabuk fikir değiştirmişlerdir. C. Senatosunun şahsiyetler meclisi olduğunu kabul eden görüşün unutulması sebebi nedir? Her hangi bir partiye mensubolmayan güzide insanların seçilme şansını büyük ölçüde zedelemenin maksadı nedir? Karma liste yapılmasını, bağımsızlardan veya bağımsızlarla diğer parti adaylarından müteşekkil listeler tanzimini ve böylece vasıflı üyelerin seçilmesini önlemenin mânası nedir? Vatandaş yalnız bir bağımsız adaya rey verme zorunda bırakan bu gayretin hedefi nedir? Ve nihayet C. Senatosunun büyük önemini ihmal etmenin hakikî âmili nedir?

Muhterem arkadaşlarım, müsaade ederseniz bu sualerin cevaplarını yalnız bir cümle ile biz verelim. C. H. P. ne, C. Senatosunda daha çok sayıda koltuk sağlamak. Şimdi bu iddiamızı rakamlarla isbata çalışacağız. Malûm olduğu üzere, mevcut kanuna göre yapılan 1961 seçimleri so-

nunda C. Senatosunda A. P. 70, C. H. P. 36, C. K. M. P. 16, ve Y. T. P. 28 üyelik kazanmıştı. çoğunluk sisteminin getirdiği neticeler bunlardı. Şayet bu seçim çoğunluk sistemine göre değil de, şimdi kabulü istenen nispi temsil sistemine göre yapılırsa idi o takdirde A. P. 18 noksanıyla 52, C. K. M. P. 4 noksanıyla 12, Y. T. P. 3 noksanıyla 25 üye çıkaracak buna mukabil C. H. P. 25 fazlasıyla 61 üyelik elde edecekti. Şu hale göre diğer üç partinin 25 e bâliğ olan kaybı bir kalemde C. H. P. nin kazanç hanesine aktarılmış bulunacaktı.

Aziz arkadaşlar, konuşmama başlarken de işaret ettiğim ana istikamete sadık kalarak iddiamlarımızı sarahaten ortaya koyduğumuzu zannediyorum. Tekrar ifade edelim; gaye, nispi sistemin kabulü halinde C. H. P. nin diğer partiler aleyhine ve onlara rağmen sandalya sayısını artırmaktır. Hiç şüphe edilmemelidir ki, mevcut sistem, çoğunluk sistemi kendi partilerine her partiden daha çok üye çıkarmayı temin etse idi, bu takdirde C. H. P. liler bunun tâdilini asla düşünmeyecekler, aksine bu sistemin memleket gerçeklerine en iyi tarzda cevap verdiği tezini bütün güçleriyle müdafaa edeceklerdi. Bu iddiamızın da en sarıh mesnedi T. B. M. M. zabıtları, Temsilciler Meclisi Seçim Komisyonu raporu ve Meclisteki müzakere tutanaklarıdır.

Aziz ve muhterem arkadaşlarım, biz A. P. Meclis Grubu olarak yukarıda açıkladığımız sebeplerle,

1. Vatandaşın rey hakkını kısıtlayan ve dilediği şahsı seçmekten meneden,
2. Meydana getireceği neticeler bakımından C. Senatosunun kuruluş gayesine aykırı olan,
3. Bağımsız adayların seçilme şansını hemen hemen ortadan kaldıran,
4. Şahısları bertaraf edip, partileri hâkim kılması itibariyle şikâyet edegeldiğimiz kutuplaşmaları teşvik ve tahrik edecek olan,
5. Nihayet milletin değil sadece C. H. P. nin menfaatine hizmet edecek olan, bu kanun teklifini tasvibetmiyoruz. Buna rağmen teklifin kanunlaşması mümkündür. Ancak, bilmelisiniz ki, demokratik düzene gönül vermiş olan milletimiz de bu hareketinizi asla tasvibetmeyecek ve onun oy hakkını kısıtlayan zihniyet ile, bu zihniyetin mümessillerini bir kere daha tesbit ve tescil edecektir.

Muhterem arkadaşlarım, sözlerimi Sayın Nüvit Yetkin tarafından ifade edilen şu kısa konuşma ile bitireceğim.

«Anlaşıyor ki, Hükümet grubu ve iktidardakiler bu kabül rijit tedbirlerle bu kabül kanunı tahditlerle iktidarda kalmann yolunu aramaktadırlar. Ben Yüksek Meclise şunu arz ediyim ki, millet itibarına mazhar olmıyan bir partinin bu kabül tedbirlerle iktidarda kalmasına imkân yoktur.»

Hürmetlerimle. (Soldan, alkışlar, bravo sesleri)

BAŞKAN — M. Partisi Grubu adına Sayın Akdoğan (A. P. sıralarından «önerge var» sesleri) önerge okunamaz, Kanunun müzakeresini yapıyoruz. Buyurun Sayın Akdoğan.

MİLLET PARTİSİ GRUBU ADINA İSMAIL HAKKI AKDOĞAN (Yozgat) — Çok muhterem arkadaşlar, görüşülmekte olan kanun teklifi dolayısıyla grupumuz adına söz almak arzusunda değildik ve bir çok gruplar da söz almış iken bu sözlerinden vazgeçmişlerdi. Ancak, biraz evvel konuşan, zannediyorum Y. T. Partili bir milletvekili arkadaşım, «artık memleket menfaatleri değil, parti menfaatleri hâkim olmaktadır, bu yönden oy kullanılacaktır veya bu arzu içerisinde bu yola gidilmektedir» şeklinde konuştular. Bu bakımdan oyumuzu ne yönden kullandığımızı ve nispi temsilin ne yönden müdafaasını yaptığımızı çok kısa olarak Yüksek huzurunuzda açıklamak zarureti ni hissetmiş bulunuyoruz.

Muhterem arkadaşlar, Temsilciler Meclisinde bir kanunun şu ve bu şekilde yapılmış bulunması, o zaman o meclise hâkim olan havaım şu veya bu şekilde anlaşılması veya istikametini bulması bugün Yüksek Meclisimizi hiçbir suretle kayıtlamaz ve memleket menfaatleri için yapacağı her hâmlerde ona mani teşkil etmez. (C. H. Partisi sıralarından «bravo» sesleri)

Muhterem arkadaşlar, siyasi hayatla meşgul olan Türk Milletinin bütün halkı bilir ki, bizler sırasıyla Millet Partisi olarak, Cumhuriyetçi Millet Partisi olarak; Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi olarak ve halen de yanyana birbirinden ayrılmış C. K. M. P. ve Millet Partisi olarak siyasi hayatımızın başlangıcında nispi temsili esas almış ve nispi temsilin memleket hayrına olduğunu ilân ve tüzükleriyle taahhüdetmiş bulunuyoruz. (Alkışlar) Biz yap-

mış bulunduğumuz bu ilân ve taahhüdü bugün değiştirecek hiçbir sebeb olmadığımıza kaani bulunmaktayız. Memleket gerçeklerinin ve millî menfaatlerin nispi temsilde daha iyi olacağına ve daha güzel tahakkuk edeceğine inanıyoruz.

Hürmetlerimle. (Orta sıralardan ve sağdan alkışlar, bravo sesleri)

ŞÜKRÜ AKKAN (İzmir) — Reisbeyefendi; usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN — Neyin usulü hakkında Sayın Şükrü Akkan.

ŞÜKRÜ AKKAN (İzmir) — Oy neticesinin ilânında usulsüzlük olduğu hakkında.

BAŞKAN — Buyurun.

ŞÜKRÜ AKKAN (İzmir) — Muhterem milletvekilleri, şimdi bu inikadın üçüncü celsesidir...

SAMI ÖZTÜRK (Muş) — Efendim, beyefendinin konuşmasından bir noktayı tavih edeceğim, söz istiyorum.

BAŞKAN — Kaydederiz.

ŞÜKRÜ AKKAN (Devamla) — Celseyi tarif eden İktüzüğümüzün birinci maddesini müsaadenizle okuyorum, aynen söyle bir ifade taşımaktadır.

MADDE 1. — «...Celse, her inikadın tenefüs tatili ile inkıtaa uğrıyan kısımlarından her biridir.» Birinci maddede celse tarif edilmiş bulunuyor. 137 nei maddede ise; oylamaların o celsede, toplandığı celsede ilân mecburiyeti vardır. Buna ait fıkrayı da huzurunuzda müsaadenizle okuyayım efendim.

«...Kâtiplerin istihsal ettikleri netice herhalde o celsede tafsilâtı ile yani mevcut âzanın adedi, nisap olup olmadığı, lehte, aleyhte bulunanlarla müstenkiflerin miktarı ve iptal edilmiş varakalar varsa bunların adediyle iptallerinin sebebi tasrih olunmak suretiyle Reis tarafından Meclise bildirilir. İptal olunmuş varakalar müstenkif rey addedilerek ancak nisaba ithal edilir.»

Görülüyor ki; bir celsede yapılan oylamanın o celsede behemehal ilân edilmesi zarureti vardır. Sayın Başkanlık Divanı ise ikinci celsede yapılan bir oylamanın neticesini ilân etmeden ikinci celseyi tatil etmiş ve üçüncü celsenin açılışında ikinci celsedeki bir oylamanın neticesini ilân etmiştir. Bu suretle mutlak bir hüküm ifade eden İktüzüğün 1 ve 137 nei maddeleri ihlâl edilmiştir. Bu hususta Divana takdim

ettiğimiz bir önerge vardır, okutulmamıştır, okunmasını rica ediyoruz; okunmadığı takdirde bu usulsüz muamelenin zabıtlara dercedilmesi suretiyle iktifa ediyoruz. Hürmetlerimle. (Soldan alkışlar.)

BAŞKAN — Efendim, ikinci celsede birleşimi kapatmadım, (Soldan «a, a» sesleri) Kavga ve reylerin sayılması dolayısıyla birleşime 20 dakika ara verdim ve bu celsede de geldiğim zaman birleşime devam ediyoruz dedim. İftüzüğe aykırı bir hareket olmadığı için devam ediyoruz, bu sebeple önergeyi okutmadım.

C. H. P. Grubu adına Sayın Mehmet Sağlam.

C. H. P. GRUPU ADINA MEHMET SAĞLAM (Kayseri) — Pek muhterem arkadaşlar, Cumhuriyet Senatosu seçimlerinin nispi temsil esasına göre yapılmasını derpiş eden kanun teklifi üzerinde C. H. P. si grubunun kısaca görüşlerini arza çalışacağım.

Evveleminde şunu arz etmek istiyoruz ki, bu Kanunun Yüce Mecliste ilk müzakeresi sırasında ve bugünkü müzakerelerde söz alıp konuşan muhtelif gruplara mensup arkadaşlarımızın iddia ettikleri gibi, bu kanun teklifi ile şu veya bu partinin yararına veya zararına bir durum hâsil oluyor kanaatine ve bu kanunu getirenlerin o hususu dikkate alarak bu kanun teklifini hazırladıklarını iddiasına katî suretle grup olarak katılmıyoruz. Gönül isterdi ki; bu kanunun tehiri teklifini ihtiva eden bir taktirde oy vermeyen muhterem Adalet Partisi grubu bu kanunun lehinde veya aleyhinde müspet veya menfi bir davranışın içinde olmuş olsaydı biraz evvelki buradaki konuşmalarını daha çok zevkle dinlemek imkânına sahibolacaktık.

Muhterem arkadaşlar; C. H. P. Grubunun bu konudaki kesin kanaati şudur: Nispi temsil esasının şu veya bu partinin yararına, veya zararına değil, demokrasimizin ve memleketimizin menfaatine olduğu noktasında toplanmaktadır. İnancımız budur, bu inançtan hareket etmekteyiz. Ve yine inanıyoruz ki, Yüce Meclisten hiçbir kanun şu veya bu zümrenin, şu veya bu partinin menfaatine çıkamaz, şu veya bu partinin menfaatine çıkartılamaz. Buna milletin muhterem mümessilleri müsaade etmezler. Partilerin ve zümrelerin menfaatine çıkan kanunlar devrini kapattığımızı zannediyoruz.

Muhterem arkadaşlar kanunlar millî ihtiyaçlara göre çıkartılır ve Yüce Meclisin her muhterem üyesi de, hangi kanun olursa olsun, memleket menfaatine cevap verdiği inancını vicdanında taşıdığı müddetçe çalışmalarımız, müzakerelerimiz daha salim, daha sıhhatli bir istikâmette cereyan eder. Biz C. H. P. olarak nispi temsil esasını bugün ve bu an savunmuyoruz. 1958 senesinde 14 ncü Kurultayımızda «tarihe geçmiş İlk Hedefler Beyannamesi» adı altındaki vesikada, muhterem arkadaşlarımız hatırlıyacaktırlar, demokrasinin temel meseleleri olarak nispi temsil sistemini savunduk. Bugün şu parti şu vaziyettedir, bu parti bu vaziyettedir; C. Senatosunda şu parti şu şansı temin edecektir, bu parti şu şansı temin edecektir, diye bir millî ihtiyaca cevap veremezlik durumuna düşersek, davranışlarımızın temelini buna oturtursak başlangıçta hataya düşeriz. Yarımın nasıl olacağını yarımın hangi partiye hangi ölçüde şans getireceğini bugünden kestirmek, bugünden hesabetmek doğru bir görüş olamaz, sakat bir görüş olur. O bakımdan aziz arkadaşlarım, C. H. P. si nispi temsile bugün taraftardır diye yapılan iddiaların pek eiddi olmadığını bu vesile ile şu «İlk Hedefler Beyannamesini» hatırlatarak arz etmek istiyorum.

Pek muhterem arkadaşlarım, nispi temsil inanıyoruz ki, âdil bir sistemdir. Demokratik rejimin temel felsefesi ahlâk ve adalete dayanır. (Doğru sesleri) Elbette doğru. Demokratik rejim her türlü fikir cereyanlarının haklılığını temsil etmek çabasında olan bir rejimdir ve demokratik rejim zararlı fikirleri dahi, yanlış fikirleri dahi yine fikir hareketleri ile yenmek iddiasında ve bunu gaye edinen bir rejimdir. Nispi temsil her türlü fikri su üzerine çıkartan bir sistemdir. Zararlı fikri yine fikirle yenmek imkânını hazırlayan bir sistemdir. Muhtelif fikirlerin, muhtelif siyasi kanaatlerin temsil edilmesinden korkmamak lâzımdır.

Pek muhterem arkadaşlarım, bazan şu veya bu meselelerimizde birleşmiyoruz. Olabilir, tabiidir. Bazan birçok meselelerimizde birleşiyoruz. Şu Yüce Heyetinin ve Yüce Heyeti temsil eden, Yüce Heyette bulunan bağımsız arkadaşlarımız da dâhil, beş parti grubunun birbirine ihtiyacı olduğunu, birbirine muhtac olduğunu - ki, de-

mokrazi aslında bu demektir - hiçbir zaman gözden uzak tutmamak gerekir. Memleketi şu veya bu majoriter sistemle şu veya bu türlü kâmlara ayırdık da arkadaşlar ne oldu?.. Yakın tarih gözlerimizin önündedir. Bu bakımdan nispi temsilin şu veya bu şekilde, benim partime, şunun partisine zararı veya menfaati vardır, iddiasını, müsaade buyurun, bendeniz pek samimî görmekteyim. Biz 1958 senesinde nispi temsili programımıza ve İlk Hedefler Beyannamesi ile tarihe bıraktığımız zaman, o zamanki görülen manzara; C. H. P. nin en az % 50 şansın üstünde iktidara namzet bir parti olarak gözükmekte idi. Bu zaman bu sistemi savunmuşuzdur. Ve şimdi de savunmaktayız. Bugün iktidardayız, yarın elbette demokrasinin icabı muhalefette olacağız, bir başka parti iktidarda olacak, tekrar o parti muhalefette olacak, biz iktidara geçeceğiz. Ama mühim olan; bu sistemle memlekete demokrasiyi kazandırmaktır. Biz bu inançla hareket ediyoruz. Âdil bir sistem olduğu su götürmez bir hakikattir. Biraz evvel Sayın A. P. Sözcüsü arkadaşımız C. H. P. nin Senatoda daha fazla sandalye temin edeceği düşüncesiyle bu kanunun getirildiğini iddia ettiler. 1961 seçimlerinde muhterem arkadaşlar, C. H. P. A. P. den üçyüzbin oy fazla aldı. (A. P. sıralarımdan «Bu seçimlerde de alsın bakalım», sesleri.) Elbette, yarının ne olacağını buradan oturduğunuz yerden kestirmek mümkün değil. C. H. P. hiçbir zaman seçimden kaçmaz, millî iradeye saygılı bir partidir. Lütfen siz dinleyin beni, sonra çıkar burada konuşursunuz.

Muteber oyların yüzde 36,5 unu, C. H. P. topladı, yüzde 34,5 unu A. P. si topladı. Millî iradeye saygılı olduğunu - elbette saygılıdır - iddia eden A. P. si neticenin kendi menfaatine olduğunu hesab ederek, millî iradenin daha haklı, daha âdil ölçüde tecelli etmesini istemez mi? C. H. P. nin Senatodaki sandalye adedi 36, A. P. nin 71 idi. Bundan şunu kastedmek istiyorum: Majoriter sistem nispi temsile nazaran daha az âdil bir sistemdir. Nispi temsil âdil bir sistemdir. Majoriter sistem bir kırık aynaya benzemektedir, insanı olduğundan başka türlü gösterir, başı bir türlü, gövdesi bir türlü, kolları bir türlü olur. Ama nispi temsil aslında demokrasinin temelinde olan fazileti en güzel ifade eden bir sistemdir. Ne isen osun. Ne rey almışsan, hangi fikrin, hangi ölçüde muteberse, o şekilde

gözükürsün. Yani medeni bir toplumu olduğu gibi aksettiren siyasi ve düz bir aynadır.

Pek muhterem arkadaşlar, kaldı ki, bir memlekette Parlamento Millet Meclisi nispi temsil esasına göre teşekkül eder ve burada demokrasinin icabı iyi niyetlere istinadettiği müddetçe herkes biribirine yardımcı olmaya çalışır. Ve yine bir memlekette belediye seçimlerini, belediye meclisi seçimlerini nispi temsil esasına göre yaparsınız, il genel meclisi seçimlerini nispi temsil esasına göre yaparsınız, fakat fonksiyonu itibarıyla Türkiye ölçüsünde bir hizmet ifa eden, Türkiye ölçüsünde milletin kaderiyle ilgili faaliyet gösteren bir Yüce Senatonun seçimlerini nispi temsil esasına göre yapmaktan kaçınırsınız. Bu olmaz arkadaşlar. Ve iddia edilir; «Nispi temsilin başka memleketlerde de birçok örnekleri vardır, Hükümet buhranları yaratılır» diye. Sistemin kabahati yoktur arkadaşlar, Türkiye'de de bu böyle olmuşsa, olmakta devam edegelmişse, aslında bu, nispi temsil sisteminin kusurundan ileri gelmemektedir. Bu durum maalesef henüz sınırlı ve his sistemlerimizin düzensizliğinden ileri gelmektedir.

Biz C. H. P. Grubu olarak nispi temsil esasının C. H. P. si yönünden kendisine bir fayda, kendisine bir zarar getirdiği gerekçesi ile, gayet samimiyetle ve inanarak bu konuyu savunmuyoruz, muhterem arkadaşlarım. Bu iş memleketin faydasıdır, memleketin faydasıdır, memleketin menfaatıdır. Memleketin faydasına, memleketin menfaatına, demokrasinin menfaatına olduğu için, bu sistemi câmgönülden destekliyoruz. Kararımız bu bakımdan bu istikamettedir.

Saygılarımı arz ederim, hürmetlerimle. (Alkışlar)

BAŞKAN — Komisyon adına Sayın Kırca. **ANAYASA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA** (İstanbul) — Çok muhterem arkadaşlarım, seçim sistemine mütedair bir kanunun görüşülmesi sırasına muhtelif siyasi partiler sözcülerinin, hattâ munhasıran kendi partilerinin menfaatleri açısından şu sistemin lehinde, bu sistemin aleyhinde bulunmaları kadar demokratik rejimlerde normal hiçbir şey yoktur. Bu itibarla, komisyon olarak meseleyi tetkik ederken, bir siyasi parti kendisine daha fazla sandalye temin etmek maksadiyle itham edilip, anma diğer bir siyasi partide eğer seçimler kendi lehine neticeleniyorsa pekâlâ sandalyeleri

ni artırmayı arzu edebilir gibi, birbirini götüren mülâhazaları bu meselede dikkat nazarına almamak ve şimdiki konuşmamda da alacak değiliz.

Muhterem arkadaşlarım; sadece Sayın Nizamettin Erkmen arkadaşımızın seçim sistemleri bakımından biraz ciddi telâkki ettiğim bir hatasına değinmek isterim. Kendileri 1957 seçimlerinden önce çıkarılmış olan ve 5545 sayılı Seçim Kanununun tadiline mütaallik olan kanun teklifi vesilesiyle yapılan görüşmelerden bahsettiler. Kendilerine şunu belirtmek isterim ki, seçim sistemleri bahsinde klâsik bir hakikat vardır. O da şudur: Seçim çoğunluk sistemine dayanıyorsa, orda şahısların seçilmesine temayül edilmesi faraziyesi, edileceği faraziyesi esastır. Ve 5545 sayılı Kanunun 1957 seçimlerinden önce tadili düşünülürken, hiç kimse o zamanki muhalefet partilerinin, yani C. H. P. ve Cumhuriyetçi Millet Partisinin arzu ettiği veçhile nispi temsil sisteminin kabulünü beklemiyordu. Böyle bir şey görüşülmüyordu. Ama, bir kere çoğunluk sistemi, yani şahısları seçme sistemi esastır, diye kabul edilince, ondan sonra muayyen bir ekseriyet karşısında o zaman kimseyi kırmadığıma eminim, çünkü o zamanın iktidarı karşısında güç birliği denilen harekete girişmeyi düşünmüş olan partilere mensubolan arkadaşlarımız bugün mevcut beş grupun hepsine dağılmış bulunmaktadır. Onun için kimseyi kırmadığımdan, kırmamın mümkün olmadığından eminim - o zaman hem şahısları seçmek esastır diye çoğunluk sistemi müdafaa ediliyor, bu sistemi değiştirmek bahis konusu edilmiyor, hem de şahıslar seçilmesin diye kalem teksir aleti ilân edilebiliyordu.

Muhterem arkadaşlar, binaenaleyh seçim sisteminin temelini değiştirmek bahis konusu olduğu zaman başka bir faraziyeyle dayanan bir sistemden istiaçe olunarak o zamanki sözleri kıymetlendirmek en aşağısından bir mantık hatası teşkil eder.

Muhterem arkadaşlar; Sayın Erkmen, komisyonumuzun raporundada bâzi tenakuzlar bulunmuş... Dikkatle okudum tekrar, tenakuz görmedim. Sistemin daha önce tercih edilmiş olmasının sebebi, Cumhuriyet Senatosunu bir şahsiyetler meclisi olarak görebilmek arzusu olduğunu burada tescil etmişiz, kendi okudukları za-bitlara da tamamıyla mutabık bir şey yapmışız. Yalnız, bu gaye Türkiye'de maalesef gerçekleş-

miyor. Henüz bu hususta kâfi derecede monografik tetkikler yapılmış değil, fakat politika ile meşgul olan herkes şunu bilir ki, memleketimizde belki de maalesef seçmen vatandaş, evet bu bir hakikattir, şahıslara değil partilere rey vermektedir. Dar bölge olursa nasıl olur? Bu raporda bunu da derpiş etmişiz. Belediye seçimlerinde olduğu gibi olur. İnsafla mütalâa edilsin; tek dereceli seçimde şahıslara mı rey verilmiştir, yoksa partilere mi rey verilmiştir? Hepimiz seçim kampanyasına katıldık. Bunu hepimiz vicdanlarımızda objektif olarak tartabiliriz sanıyorum. Bu sözlerim, hiçbir suretle ilmi bir değer taşımaz, fakat eminim ki, yarın monografiler yapıldığı zaman bu sözlerim istikametinde olacaktır.

Şimdi, muhterem arkadaşlarım; Sayın Erkmen arkadaşım bir hususu daha unuttular. Cumhuriyet Senatosunun tek vasfı; şahsiyetler meclisi olması arzu edilen bir meclis değildir.

Cumhuriyet Senatosunun bir vasfı da, iki yılda, bir, üçte bir üyesinin yenilenmesi suretiyle halk efkârında meydana gelen değişikliklerin yasama çalışmasına nakledebilmek keyfiyetidir. Bunun çoğunluk sistemine nispetle, nisbi temsille bu değişikliklerin çok daha adilâne bir surette aksettirileceğini zannediyorum. Riyazi hakikatlere itibar ediyorsak şayet, inkâr etmek mümkün değildir.

Muhterem arkadaşlarım, yine Sayın Erkmen arkadaşımız burada demokrasinin geriye gittiğinden, seçmen vatandaşın, seçmen iradesinin ve oy serbestisinin kısıtlandığından bahsetmiştir.

Muhterem arkadaşlarım, Türkiye Anayasası gereğince seçimler yargı organı tarafından idare edilir. Gizli oy ve açık tasnif esastır. Benim bildiğim seçmen iradesi ve oy serbestisinin teminatı işte bunlardır. Hiçbir yerde çoğunluk sistemi yerine nispi temsil sistemi alındı veya nispi temsil yerine çoğunluk sistemi alındı, diye ciddi olarak oy serbestisinin ortadan kalktığı iddia edilemez. Bunu Komisyon adına tescil ettirmek üzere huzurunuzu işgal etmiş bulunuyorum.

BAŞKAN — A. P. Grubu adına buyurun Sayın Erkmen.

A. P. GRUPU ADINA NİZAMETTİN ERKMEN (Giresun) — Çok muhterem arkadaşlarım, konuşmamızda bir çok noktalara temas ettik. Bunların gerek Komisyon tarafından, gerekse

iddialarımızı tekabül edenler tarafından açıkça ortaya konmasını istedik.

Bizim ana görüşümüz şudur: Biz diyoruz ki, «Temsileiler Meclisi olsun, Anayasa Komisyonumuz olsun, Cumhuriyet Senatosunun fonksiyonunu aynı şekilde benimsemiş ve bu meclisin bir hususiyeti olduğunu kabul etmiştir. Nedir bu hususiyet? Bu hususiyet; kendilerine gelen kanunların mükemmeliyetini sağlamaktır. Bu hususiyet; Hükümeti ikaz etmektir, daha iyi vazife görmesini temin etmektir. O halde, buraya gelecek arkadaşların, kendilerinin de kabul ettiği gibi, memleket ölçüsünde hakikaten şahsiyet ve üstün vasıf taşıyan arkadaşlar olması lâzımdır.» Şayet çoğunluk sisteminin kabulüne sebep olan bu görüş değişir ise o takdirde vatandaş dilediğini seçmek ve şahsiyetleri buraya getirmek imkânını bulamayacaktır. Madem ki, Senatoyu böylece tesbit ve teşcil ediyoruz, bu imkânı vatandaşa vermek lâzımdır. Bizim ana fikrimiz budur. Sayın Komisyon Sözcüsü diyorlar ki, «tatbikat vatandaşın belkide yetişmemesinden...

ANAYASA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ COŞKU NKIRCA (İstanbul) — Böyle bir şey söylemedim.

A. P. GRUPLU ADINA NİZAMETTİN ERKMEK (Devamlı) — Kusura bakmasınlar, söylediklerini tam mânâsıyla muhafaza edemedim.

... Partilere rey verildiği şahıslara rey verilmediği görülmüştür. Aslında da değişik eğilimleri üyenin üçte birini yenilemek suretiyle Senatóda aksettirmek icabeder, bu yola gidelim.

Değerli arkadaşlarım, bizim, partilere vatandaş rey veriyor, diye bir sistem değişikliği yapmayı uygun bulmayışımızın sebebi budur. Madem ki partilere rey veriyor, o halde mesele yok. Mevcut sistemde hem partilere, hem de şahıslara rey verebildiğine göre, vatandaşın seçme hakkı çok daha şümüllü, çok daha geniştir. Biz bu noktaya istinadediyoruz. Nispî sistem geldiği takdirde vatandaş mutlak surette partide, listede hanbi sıraya girmişse o arkadaşın rey vermek zorunda kalacaktır. Mehmet Sağlam arkadaşımızın ifade ettiği şekilde, «Rejim'in esas, temeli ahlâk ve adalete dayanır» nokta-i nazarına ben de iştirak ediyorum. Nispî sistemin çoğunluk sisteminin burada münakaşası bahis konusu değildir. Ama pekâlâ herkes de bilir ki, listenin başına geçmek için nispî sistemde, olmadık gay-

retler ve hiç birimizin tasvibetmediği istikamette faaliyetler olmaktadır. Yine aynı şekilde Senatóda da bu daha geniş ölçüde olacaktır ve üzüntümüz, odur ki, Senato o takdirde beklenen fonksiyonunu ve kendisinden milletin ümitle beklediği vazifeleri yapmakta belki biraz daha za'fa uğruyacaktır. Bir biraz evvel de ifade ettiğim gibi, bir seçim münakaşasına, majoriter sistem, nispî sistem gibi bir münakaşaya girmiş ve bir fikri savunmuş değiliz. Ana istikametimiz Cumhuriyet Senatosunun hususiyetini dikkate alarak, vatandaşın çok daha iyi evsafıta arkadaşları, üyeleri seçip göndermesini temin eden mevcut sistemin muhafaza edilmesi istikametindedir.

Sonra Sayın Mehmet Sağlam arkadaşım dediler ki «Biz hiçbir zaman Senatóda daha fazla koltuk sağlamak için bu teklifi benimsemedik. (Bu teklifi esas itibarıyla Ana Hedefler Beyannameimizde mevcud olduğu için müdafaa ediyoruz ve müdafaa etmekte devam edeceğiz.» Bu elbetteki kendi görüşleridir buna hürmet etmek bizim için bir borçtur. Ama, biz sistem bakımından kendilerinin bu istikamette olmalarına rağmen tevlidedeceği neticeleri endişeyle karşılıyor ve o itibarla da ifade ettiğimiz gibi bu kanun teklifinin bu bakımdan karşısında olacağız. Gaye, budur dedik. Gaye C. H. P. sine Senatóda daha fazla sayıda koltuk sağlamaktadır, dedik. Bunu derken rakamlara istinadettik, reyleri değerlendirdik ve bunu derken mevcut sistemin daha faydalı neticeler vereceğine ve bu sistemin tatbikatında bugün bir noksanlık varsa, bugün vatandaş partilere rey veriyor da, hakikaten beklendiği gibi şahıslara rey vermiyorsa, bilâkis onda bir tekâmülü beklemek bu neticeyi bulmasına, yardım etmek, gayret etmek, ümit ile bunu beklemekte fayda görüyoruz. Sistem değiştiği takdirde bu fayda tamamen ortadan kalkacaktır. Hürmetlerimizle arz ediyoruz.

TALÂT ASAL (Edirne) — Grup adına söz istiyorum.

BAŞKAN — Grup adına mı söz istiyorsunuz?.. (Buyurunuz.)

KADRİ OZEK (İzmir) — Ben de şahsım adına söz istiyorum.

BAŞKAN — Ben grup adına söz isteyenlere söz veriyorum. Zaten 2 si de grup adına yazılı arkadaşlar.

A. P. GRUPU ADINA TALÂT ASAL (Edirne) — Aziz arkadaşlarım; bendeniz Meclis Grupumuz adına mâruzatta bulunurken hareket noktamı Sayın Mehmet Sağlam'ın sözlerine raptedeceğim. Muhterem Mehmet Sağlam'ı biz de zevkle dinledik. Şu farkla ki, 10 küsur sene zarfında bir seçim sistemi üzerinde nasıl fikir tahavvüllerinin mütemediyen meydana gelebilmiş olduğunu gördük. Bu ibretle seyredilen bir tablo idi. İşte ibretle seyrettiğimiz bu tablo bize zevk verdi muhterem arkadaşlarım... Buyurdular ki, «kanunlar ihtiyaçlara göre çıkartılır.» Şüphesiz ana kaide budur. Eğer ihtiyaç yoksa, kanuna da ihtiyaç yoktur. Acaba bu ihtiyaç bugün var mıdır? Zihni Betil ve 25 arkadaşının teklifindeki mucip sebeplerde bu ihtiyaçtan bahsedildiği görülememektedir. Grupumuz adına konuşan Sayın Nizamettin Erkmen niçin nispî temsil esasının kabul edilmeyip de ekseriyet sisteminin kabul edildiğini bizzat raporun kendisinden okudu. O zaman kanun çıkarken ihtiyaç bahis mevzuu değil miydi ve o mümtaz kişiler bu memleketin ihtiyaçlarını bilmiyorlar mıydı ve o mümtaz kişilerden olan Sayın Şefik İnan onu bilmesine rağmen Devlet Radyosundan o kanunun müdafasını yapmamış mıydı? Ne diyor o esbabı mucibe?. «Daha faydalıdır.», Niçin bu fayda kalktı? Muhterem Sağlam arkadaşımın bu faydanın kalkış sebebini veya o faydada tegafül edilmiş olduğunu izah etmeleri iktiza ederdi. O raporda diyorlar ki, «Ekseriyet sisteminin mahzurları Ankara, İstanbul ve İzmir şehirleri 3 bölgeye ayrılmak suretiyle kaldırılmıştır.» Bizim idari taksimatımızda bir başkalk mı vukua gelmiştir ki, ihtiyaçlar değişmiş ve bu teklifin gelmesi bir zaruret halini almıştır? Bunların hiçbiri olmamıştır, sevgili arkadaşlarım... Yalnız bir şey olmuştur, C. H. P. bütün gayretlerine rağmen ve bütün kuvvetine rağmen 1961 seçimlerinde bugün muhalefette bulunan siyasi teşekküllerin karşısında mağlubolmuştur. Binaenaleyh, tabiri âmiyancesiyle, 1961 in ilk baharında, yazında yapılmış, evde yapılmış bulunan hesap, seçim pazarına uymamıştır, sevgili arkadaşlarım. Bu ihtiyaçtan dolayı bugün bu teklif gelmiştir.

Muhterem arkadaşlarım, 1961 sonrasında siyasi hayatımızdaki dalgalanmalar başka şekiller almıştır. Ve 1963 seçimleri göstermiştir ki, ana muhalefet partisi iktidar partisinden daha fazla ve milletin viedanına göre iktidardadır. İşte Ha-

zirandaki seçimlerde bunu önlemeye mâtuf bir teklifle Parlâmentonun karşısına gelinmiştir. Elbette ki, umumi sözleri söylemek, elbette ki, fikirleri kenarından, ucuandan tutmak suretiyle tefsir etmek mümkündür. Ama, Grup Sözcümüz teker teker rakamlar verdi ve bu rakamların C. H. P. ne kazandıracığı menfaatleri izah etti. Buna cevap verilememiş, fakat sevgili arkadaşım Coşkun Kırca bir noktada bunu ancak ihsas ettirebilmiştir. Biz muhterem C. H. P. Grupundan beklerdik ki; «Bu rakamlar varit değildir.» diyebilinler ve riyazi hakikatleri inkâr yoluna gitmesinler. Eğer aldanıyorsak kürsü burada, C. H. P. ve Sözcüleri orada, gelirler, bunu burada lûtfen izah buyururlar.

«Birleşemiyoruz», buyurdular... Siyasi partiler arasındaki münasebetlerin medeni usuller içinde cereyan etmesi Adalet Partisi Meclis Grubunun en samimî arzusudur sevgili arkadaşlarım.

Bunun misalini Siyasi partiler kanun tasarısı vesilesi ile göstermiş bulunuyoruz. Bir araya gelip bir anlaşma zemini bulmak için elden gelen gayret sarf edilmiştir. Ve zannediyorum ki; tekrar müzakere masası başına oturulduğu takdirde daha büyük mesafeler kat etmek mümkün olacaktır. Ama, o nevi hâdiseler Parlâmentoda cereyan ediyor ki; bunların karşısında birleşme imkânı olamıyor. Niçin?. Vergi kanunlarının bir an evvel çıkması Maliye Vekilimizin bir önergesi ile Partâmento tarafından kabul ediliyor. Sayın Başbakan, Mart sonuna kadar bu kanunlar çıkmadığı takdirde istifa ederim diyor. Yani Mart sonuna kadar birkaç günlük zaman için Türkiye, Hükümet buhranı tehdidi ile karşı karşıya kalıyor. Siyasi partiler kanun tasarısı üzerindeki müzakereler, bütçe sırasında «illâki oylatacağız» esbabı mucibesinden dolayı geri bırakılıyor. Ama, bütün bunlar, sonra bir tarafa itiliyor, iki gün zarfında çıkması Başbakan tarafından elzem görülen Vergi kanunları râmına, muhterem C. H. P. Meclis Grubu, menfaatine uyan bir Cumhuriyet Senatosu Seçimleri Kanununu bir an evvel buradan geçirmekte tehalüf gösteriyor.

İşte bütün bu gayrimantiki hareketler, izahı mümkün olmayan hareketler muvacehesinde A. P. Meclis Grubunun, siyasi partiler arasında tekevvününü, teessüsünü arzu etmiş bulunduğu medeni münasebetler maalesef kurulamıyor. Şu kanun tasarısı muhterem arkadaşlarım, bu-

gün müzakere etmemiş bulunsa idik ve şimdi fırtınadan sonra sükûnete kavuşmuş gibi bu Meclis kürsüsüne müteaddit defalar gelmiş bu arkadaşımıza bir tek söz söylemeyen ve dinliyen Muhterem C. H. P. Grubu arkadaşlarımız hep beraber Vergi kanunlarını müzakere etseydik, siz müdafaasını yapsaydınız, biz muhalefetimizi söyleseydik, oylansaydı ve onun neticesine göre reddedilseydi veya çıksaydı. Nedir tehâlükünüz? Niçin acele ediyorsunuz, niçin bir an evvel bu kanunun çıkmasını istiyorsunuz? Hükümet buhranı ortada duruyor. Hükümet «istifa ederim» diyor. Ama diyorsunuz ki, «illâki bu kanunu müzakere edelim». Bunun izahını yapmak mümkün değildir sevgili arkadaşlarımız. (C. H. P. sıralarından gürültüler).

MEHMET GÖKER (Kayseri) — Rey vermediniz, onun için kaldı.

BAŞKAN — Sükûnetle dinleyin efendim.

TALÂT ASAL (Devamla) — O günlerde aynı mesele idi Sayın Göker. Siyasi partiler kanun tasamısında da öyle idi.

BAŞKAN — Sayın Asal, mevzua girelim.

TALÂT ASAL (Devamla) — Cevap vermiyorum; unumi olarak konuşuyorum. Bugün bunu tâlik ederdik, vergi kanunlarını konuşurduk. Biz muhalefetimizi bildirirdik, siz savunmanızı yapardınız. Bunu söylemek istiyorum.

Sevgili arkadaşlarımız, deniliyor ki; «Biz, 14 ncü kurultayımızda, nispi temsili esas kabul ettik, tatbikine de şiddetle karar verdik. Şüphesiz, bir siyasi teşekkülün programını tatbik etmesinden daha tabii bir şey yoktur. Ve siyasi partiler bu sebeple iktidara gelirler. Ama sevgili arkadaşlarımız, C. H. P. bu Parlâmentonun kurulmasını temin eden, bu Anayasanın tedvinini temin eden o meclislerde büyük ekseriyetin sahibi idi. O zaman da 14 ncü kurultayın kararı elinizde bulunuyor idi, o zaman da o meclislerde ekseriyetin sahibi idiniz, o zaman da komisyonlarda ekseriyetin sahibi idiniz. Ama, siz ekseriyet sistemini müdafa ettiğiniz ve ekseriyet sistemini çıkardınız. Niçin o zaman 14 ncü kurultayın kararını hatırlamadınız ve tatbik etmek düşüncesinin içerisine girmediniz sevgili arkadaşlarımız. Bunlar birbirine mütenakız şeylerdir. Çünkü ümid ediyordunuz ki, o zaman seçimi kazanabileceğiz, Cumhuriyet Senatosunda ekseriyeti temin edebileceğiz.

Şimdi neticeler değişti, 1963 neticeleri belli

oldu, Cumhuriyet Senatosunda ekseriyeti almamıza imkân yok, sistemi değiştirelim diyorsunuz. 14 ncü kurultayın kararı orada duruyor, siz de burada duruyorsunuz. (A. P. sıralarından «bravo» sesleri, alkışlar)

Şunu sarahatle ifade etmek isterim ki, bu kanunun menşei politik menfaat esasına dayanmaktadır. Bunu Türk unumi efkârı önünde tescil etmek isterim. Anayasa bakımından bir meseleyi kısaca grupum adına mütalâa etmekte fayda mülâhaza ediyorum.

Sevgili arkadaşlarımız, 304 sayılı Kanun Anayasadan evvel tedvin edilmiştir. Şimdi Anayasamızın muvakkat onuncu maddesinin son fıkrasını, biz, 304 sayılı Kanuna atf yapma mânasında anlıyoruz. Bu mânada anlamak için de sebep yoktur. Meselenin espirisi ortadadır. Görüyorum ki; sevgili Anayasa mütehassısı arkadaşım, Komisyon sözcüsü, bu sözlerimin hemen arkasından, masaya vurarak, söz aldı. Anayasaya uygundur veya değildir. Benim söylediğim bir hukukî mütalâadır. Bir diğer hukukî mütalâyayı da Caşkun Kırcı arkadaşımız söyleyeceklerdir ama muhterem arkadaşlarımız, mütemadiyen «Anayasa ihlâl ediliyor» teranelerini halkikaten bırakmak lâzımdır ve bu kanun çıktıktan sonra da aynı tezi müdafa edeceklerdir. Anayasa Mahkemesi vardır, Cumhuriyet Senatosu vardır... Şüphesiz sevgili arkadaşlarımız, en az hatalı şekilde kanun çıkartmaya bu Parlâmento mecburdur. Anayasa Mahkemesinin bulunmuş olması, bulunmakta olması Anayasa meselesi bakımından fikirlerimize, kafamıza gelen istifhamları gidermemiz için sebep yoktur. Adam sen de... Öbür tarafta Anayasa Mahkemesi var, Anayasaya aykırı ise orası iptal eder, müracaat edilir, çıkarılıverilir, diye düşünemeyiz sevgili arkadaşlarımız. Bu takdirde Anayasaya göre vazife ifa edemeyiz. Hem meselenin bir başka tarafını almak lâzımdır, sevgili arkadaşlarımız. Bir tarafta ahlâk, bir tarafta hukuk vardır. Ahlâkın mahkûm ettiğini daima hukuk mahkûm etmez sevgili arkadaşlarımız. O halde getirelim, meseleyi bir başka kalıbın içine sokalım. İçinizden hiçbiriniz veya hut her hangi biriniz, yahut ben, kıpkırmızı, yemyeşil veya sapsarı bir elbise giysem ve Kızılayda dolasam, hiçbir kanun beni «sen bu halinle Kıyafet Kanununa, hukuka aykırı hareket ediyorsun» diye tutamaz. Ama halk beni,

o gezeni ayıplar sevgili arkadaşlarım. İşte C. H. P. Meclis Grupu menfaatlerine hukukun elbisesini giydirdiği müddetçe, millet tarafından ayıplanacaktır. (Sol taraftan «bravo» sesleri, alkışlar.)

BAŞKAN — Sayın Kırca.

ANAYASA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Çok muhterem arkadaşlarım, bazı arkadaşlarımızın sabırsızlık gösterdiğini bilmekle beraber, hakikaten Talât Asal arkadaşımızın bahsettiği Anayasaya aykırılık teranelerine bir son verebilmek maksadiyle ve ileride Anayasa Mahkemesi elbetteki, kanunların Anayasaya uygun olup olmadığını incelerken, bu zaıtlara bakacağına göre, bir hususu zapta geçirmek mecburiyetindeyim, Komisyon Sözcüsü olarak vazifemdir.

Anayasanın geçici 10 ncu maddesinin son fıkrası malûm. Eğer Anayasanın geçici 10 ncu maddesinin son fıkrası 304 sayılı Cumhuriyet Senatosu Üyeleri Seçimi Kanununun hiçbir suretle tadilinin mümkün olamayacağını, yani ilk iki yenileme tamamlanıncaya kadar tadilinin mümkün olmayacağını âmir olsaydı, 304 sayılı Kanunu bundan evvel tadil eden 29 Mayıs 1963 tarihli ve 238 sayılı Kanunun A. P. Grupu adına iptalinin istenmesine rağmen Anayasa Mahkemesi bu kanunu Anayasaya uygun bulmazdı arkadaşlar. (Soldan gülüşmeler)

BAŞKAN — Şahısları adına konuşacak arkadaşlara söz vermeye devam ediyorum.

Sayın Reşit Ülker, buyurun.

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Çok muhterem arkadaşlar, huzurunuzda gelmiş olan kanun tasarisının her şeyden evvel hukuk prensipleri bakımından incelenmek lâzımgelir. Dünyada seçim sistemleri üzerinde adalet bakımından, yani Sayın A. P. li arkadaşlarımızın milletin iradesi diye bahsettikleri seçmenin iradesini Meclislere en iyi aksettirecek sistemin en âdil sistem olduğunda hiç şüphe yoktur. Nitekim, bu görüş, seçim sistemlerinin önce çoğunluk usulünün kabulü ile, çitlerinin kabulü ile, iş tekâmüle doğru gittikçe en modern sistem olarak nispi sisteme varılmasıyla ortadadır. Evvelece belediye ve İl genel meclisi kanunlarını huzurunuzda savunurken ifade etmiştik ki, bugün dünyanın pek çok memleketleri nispi temsili uygulamaktadırlar. Almanya İsrail, Belçika, Danimarka, Holânda, İtalya, İs-

viçre, Norveç, İsveç, Finlândiya, İrlânda, Lüksemburk, Yunanistan, Malta, Tasmanya, Avusturya, Polonya, Portekiz, Romanya, Çekoslovakya, Yugoslavya...

Arkadaşlar, bunun dışında kalan birkaç memleket ise bir zümre ise bunun ilerisindeki bir sistemi, dar bölge sistemini tatbik etmektedirler. Öyle ise, bütün dünyada, mukayeseli hukuk bakımından, adalet prensiplerine uygun en iyi sistem nispi temsil sistemidir. Nispi temsil sistemi, benden evvel konuşan arkadaşlarımızın ve bu hususta yazı yazmış yazarların da ifade ettiği gibi, vatandaş oylarını tam aksettiren bir ayna gibidir. Vatandaş hangi partiye ne kadar oy vermişse Meclislerde o oylar tıpkı bir ayna gibi adedi adedine gözüktür. Ekseriyet sisteminde ise vatandaşın oyları Meclise aksetmez. Seçim sisteminin bir cilvesi olarak, çok oy almış bir parti Mecliste az temsil edilebilir. Şimdi Cumhuriyet Senatosunda olduğu gibi. Adalet Partisi Sözcüsü arkadaşlarımızın «Millet iradesi 1961 de bizim lehimize tecelli etti» şeklindeki beyanlarını istatistikler kabul etmemektedir, arkadaşlar. İstatistikler de, kendi millî irade anlayışlarına göre söylüyorum, 1961 Senato seçimlerinde A. P. si 3 560 675 oyla 71 senatörlük çıkarırken, Cumhuriyet Halk Partisi 3 734 285 oy aldığı halde, ancak 36 senatör çıkarabilmiştir. Muhterem Adalet Partili arkadaşlarımızın kendi millî irade anlayışlarına göre Talât Asal arkadaşımızın beyan ettiği gibi, 1961 de bu oy adedine göre, Adalet Partisi mağlûb olmuştur arkadaşlar; kendi anlayışlarına göre. Şimdi işte biz bu adaletsizliği düzeltmek istiyoruz. Ve biz bunu burada ilk defa tekellüm etmiyoruz. Biz bunu 1954 ten beri ısrarla ve şidetle müdafaa etmişizdir. Aramızdan dahi bunu istemiyenler çıktığı zaman, başta liderimiz olduğu halde ekseriyetimiz o arkadaşların önüne geçmiş onların bu tutumunu önlemiş ve nispi temsil sistemini Cumhuriyet Halk Partisi her zaman ve her yerde müdafaa etmiştir. Bundan dolayı da hiçbir sıkıntımız yoktur arkadaşlarım.

Kurucu Meclise gelince arkadaşlar; burası yüce bir kürsüdür. Burada hiç kimsenin kimseyi yanlış yolda inandırmasına imkân yoktur. Kurucu Meclisin siyasi partilerden teşekkül etmediği; Kurucu Mecliste grupların bulunmadığı; Kurucu Mecliste siyasi parti fikirlerinin hâkim olmadığını, A. P. li arkadaşlarımızın bura-

da değilse bile, seçim çevrelerinde, gazetelerde, siddetle müdafaa ettiklerini biliyoruz. Kurucu Meclis milletin Meclisidir. Kurucu Meclis Anayasa yapan Meclistir. Burada, Kurucu Mecliste nasıl oldu şeklinin müdafaaı hukukan mümkün değildir, ama mahallede, kahvede, gazete makalesinde bunu müdafaa etmek mümkün olabilir, buna da bir diyeceğimiz olmaz arkadaşlar.

Muhterem arkadaşlar, ayrıca bendenize garip gelen bir tutumu da arz etmek mecburiyetindeyim. Bu Parlâmentoda nispi temsili isteyen programlarında nispi temsili yıllardan beri müdafaa eden partiler vardır. Ama, bütün bu partilere hürmetkâr olduğunu her zaman ifade eden Adalet Partisi bu noktaya geldi mi, bu partilerin programlarında nispi temsilin bulunduğunu, bu partilerin yıllardan beri bu fikri müdafaa ettiği görüşünü bir tarafa atarak, bugün kendi görüşlerine göre halk ekseriyetini, oy ekseriyetini alacakları ümidyle ve bu Mecliste bir ekseriyetin tahakkümünü tesis etmek amacı ile hareket edebiliyorlar. Bu noktayı da diğer partilerin önünde hatırlatmaya ibretle, dikkatle ortaya koymaya lüzum olduğu kanaatindeyim.

Muhterem arkadaşlarım, nispi temsil sisteminin yalnız adaletli olmasından başka çok daha ehemmiyetli faydaları da vardır. Bunlar bir defa evvel ve âhir, her zaman söylediğimiz gibi, bir memlekete nispi temsil, kardeşlik getirir; bir memlekete muhalefetin murakabe etme imkânını getirir; kuvvet ve zor ile bir tarafı diğer tarafa ezdimme imkânını vermez, partizanlığı önler.

NIHAT DİLER (Erzurum) — Kardeşlik getirmez, getirmemiştir de.

REŞİT ÜLKER (Devamla) — Muhterem arkadaşlarım, bir sevgili arkadaşım «getirmemiştir» diyorlar. Eğer şu Mecliste bir nispi temsil sistemi olmamış olsa idi, şu geçirdiğimiz hâdiselerden sonra kurulacak bu Mecliste - burada kavgalar, gürültüler oluyor - fakat buna rağmen bütün arkadaşlar birbirimize yakın, fikirlerimize hürmet ediyoruz, birbirimizle bu memleketi daha iyiye götürmek için gayret sarf etmek için temas halindeyiz. Bugünkü durum memleketimizin sosyal şartları içerisinde ileriye doğru gidilen bir merhalelidir. Burada herkese düşen bir pay vardır. Herkes

vazifesini yaptığı zaman sistemin faydaları kendiliğinden ortaya çıkacaktır. Ayrıca, nispi temsile de vatandaşın siyasi ümidini ve çalışmalarını çoğaltır. Çünkü vatandaş ve vatandaş grupları bilir ki, partiler eğer gayret gösterirse, kendisinin vatandaştan temin ettiği oy nisbetinde meclislere katılması imkânı vardır. Düşününüz; bir ekseriyet sisteminde vatandaşın reyleri bir partinin lehine tecelli etmiş.. Oradaki muhalefet partilerinin durumunu, ümitsizliğini; vatandaşın ümitsizliğini düşününüz. Bir de nispi temsil sistemi ile her an değişebilecek, her an iktidarın el değiştirebileceği bir sistem içindeki vatandaş ve milletın siyasi işleri üzerinde çalışan siyasilerin tutumunu düşününüz: Ümitlidir, gelecekte, kendilerinin de Mecliste temsil edilecekleri, fikirlerini ifade edecekleri ümidini taşırlar.

Muhterem arkadaşlarım, seçim sistemi bakımından da bir faydası vardır. Bugün Türkiye milletvekilleri, il genel meclisleri belediyeler seçimlerinde nispi temsil sistemini kabul etmiştir. Öbür tarafta yalnızca Senato seçimlerinde ekseriyet sistemini tatbik etmektedir. Seçim sırasındaki alınacak neticeler bakımından, seçimi idare edeceklerin tutumu bakımından bir memlekette küllolarak bir sistemin tatbik edilmesinde pratik vatandaş anlayışı bakımından faydalar vardır; sandık kurullarından il kurullarına kadar vatandaşın bunu anlaması bakımından faydalar vardır. Nihayet muhterem arkadaşlarım, bir Mecliste kanun yaparken o günkü siyasi ortam içinde «bizim kazanmamız ihtimali vardır» diye kanun yapmanın büyük zararlarını bizim yakın siyasi tarihimize açıkça göstermektedir. Türkiye'de ona inanıyoruz ki, seçim rakamları onu gösteriyor ki, Türk seçmeni bir iktidarı, bir siyasi partiyi kuvvetle tutabilir. O siyasi parti yolunda iyi gitmediği zaman o siyasi partiyi düşürebilir. Aynı siyasi parti gidişatını düzelttiği takdirde, aynı partiyi seçmen kütlesi tutabilir, aynı partiyi düşürebilir. Öyle ise arkadaşlar, bugün kısa bir vâde içerisinde bir parti ekseriyet sistemini kendisine çok faydalı görebilir. Ama yarın, üç ay sonra, altı ay sonra, onaltı ay sonra acaba şu anda kendisine faydalı gören parti, bunu o zaman kendisine faydalı görebilir mi? Tarihimizde böyle düşüncelerin ne demek olduğunu gösterecek misaller vardır.

Seçim rakamlarını 1950, 1954, 1957, 1961 seçimlerinde tetkik ettiğimiz zaman bu neticeye ulaşırız.

Muhterem arkadaşlarım, burada Sayın Talât Asal arkadaşımız mahallî seçimlerde millet iradesinin A. P. lehine tecelli ettiğinden bahsettiler. Biz Anayasa literatüründe mahallî seçimlerin millet iradesiyle alâkasını tesbit etmiş değiliz. Mahallî seçimler, mahallî idarelere vatandaşın oy vermesidir, millî iradenin tecellisine oy vermesi değildir. Ve bizde millî iradeyi Anayasanın ve Seçim kanunlarının koyduğu usul ve yön dâhilinde verilen reylerle teşekkül eden millî irade anlamında anlıyoruz.

Muhterem arkadaşlarım, bütün bu sebeplerle nispi temsil sistemi ile Senato seçimlerinin yapılması C. H. Partisinin yıllardan beri aynı istikamette savunduğu bir fikirdir. Bugün C. H. Partisi oy peşinde değildir. C. H. Partisi vergi reformlarını, toprak reformlarını getirirken oy peşinde olmıyan, fakat Türk toplumunun kalkınması için mücadele etmekte olan ve günün birinde Türk Milletinin yararına yaptığı bu işlerin anlaşılacağına inanarak çalışan bir partidir. Bunu da burada belirtmeyi bir borç bilirim. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Şahısları adına konuşmaların 10 ar dakikaya inhisar ettirilmesi hakkında Nihat Diler arkadaşımızın bir önergesi vardır. Okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

Şahısları adına söz alan sayın milletvekillerinin mümkün mertebe söz almalarını temin için konuşmaların onar dakika ile tahdidini arz ve rica ederim.

Erzurum
Nihat Diler

KEMAL BAĞCIOĞLU (Maraş) Aleyhinde söz istiyorum.

BAŞKAN — Aleyhinde mi Sayın Bağcıoğlu? Buyurun.

KEMAL BAĞCIOĞLU (Maraş) — Muhterem arkadaşlarım, bu Mecliste yeni bir usul vaz'ettik. Her hangi bir mesele konuşulurken grup sözcüleri çıkıyorlar, fikirlerini grup adına beyan ediyorlar. Yüksek Mecliste beş parti grubu var. Beş parti grubu sözcüsü çıkıyor, biribi-

rinin konuşmasına diğeri cevap verme mecburiyetini hissedince milletvekilleri şahısları adına konuşamaz oluyorlar. Böyle bir prosedür içerisinde konuşulan bir kanun sırasında, kanunun tümü üzerinde şahısları adına söz almış arkadaşlarımızın bir de konuşmalarını on dakikaya inhisar ettirirsek bunun Millet Meclisi kürsüsünde, millet adına söz söylemek durumunda bulunan milletvekillerini ne duruma düşüreceğini takdir buyurunuz. Çok rica ediyorum, müsaade buyurun, on dakika, beş dakika gibi kayıtlar koymayalım. Daha şahısları adına ancak bir arkadaşımız konuştu. O da Reşit Ülker arkadaşımız. Böyle mühim bir kanunda, belki de şahısları adına konuşacak arkadaşlarımız tarafından mühim fikirlerin beyan edileceğini kabul etmek lâzımdır. Ama bir arkadaşımız üç dakikada, diğeri bir arkadaşımız onbeş dakikada fikrini beyan edebilir. Tahdit koymayalım. Sanki bu kanunun müzakeresi üç gün, beş gün, bir hafta devam etmiş de usanmışız, yılmışız gibi hemen peşinen takyide gitmiyelim, bunu rica ediyorum. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın Diler izah mı etmek istiyorsunuz?

NIHAT DİLER (Erzurum) — Evet efendim.

BAŞKAN — Buyurun, kısaca izah edin.

NIHAT DİLER (Erzurum) — Muhterem arkadaşlarım, buraya çıkan hatip arkadaşlar umumiyet itibariyle nispi seçim veya ekseriyet sisteminin aleyhinde veya lehinde birtakım müतालalar serdetmek suretiyle evvelden beri artık hatiplerin zihinlerinde klişeleşmiş hale gelen malûmu olan şeyleri tekrarlayıp durmaktadırlar. Asıl meseleye hiçbir tanesi temas etmediği için mümkün mertebe diğeri konuşacak hatip arkadaşlara da, hiç olmazsa sıra gelsin, onlar da konuşsunlar. Bu şekilde adalet tecelli etsin. Grup sözcüleri kalkıp konuşuyorlar, ondan sonra satışma oluyor; netice itibariyle hakikaten memleketi temsil eden kendisine has fikirleri olan kimselerin fikirleri bu kürsüden dinlenmiyor. Bu adalete de, hakka da aykırıdır. Bu bakımdan kürsüye gelen arkadaşlar 10 dakika içinde, kendilerine has fikirleri olduğu takdirde ifade etmek imkânını haizdirler. Zira, birçok meselelere temas edilmiştir.

Benim mâruzatım bundan ibarettir, verdiğim önergenin desteklenmesini arz ve rica ederim, hürmetlerimle. (Alkışlar)

BAŞKAN — Efendim, konuşmaların 10 dakikaya inhisar etmesi hakkında Nihat Diler arkadaşımızın önergesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın Mehmet Sağlam, buyurun.

MEHMET SAĞLAM (Kayseri) — Ben söz sıramı Sayın Nihat Diler'e veriyorum.

BAŞKAN — Mehmet Sağlam arkadaşımız söz sıralarını size veriyorlar, buyurun Sayın Diler.

NIHAT DİLER (Erzurum) — Sayın Mehmet Sağlam arkadaşına teşekkür ederim. Ama, konuşmalarım belki parti ve zihniyetlerine aykırı olursa bu bakımdan aflarını rica ederim. Ben esas itibariyle samimi söylüyorum, bu konuşmamı parti menfaatlerinin, şahsi menfaatlerin üstünde yapacağım. Beni mâzur görmeni zi arz ve rica ederim.

Muhterem arkadaşlar, nispî temsil, ekseriyet sisteminin ikisinin de kendisine mahsus doktrininde leh ve aleyhte mahzurları ve faydalı tarafları vardır. Binaenaleyh, her ikisi de demokrasi rejiminde kullanılan usüllerdir. Demokrasi ve demokrasiye götüren vasıtalar esas itibariyle bir hedef, bir gaye değildir. Demokrasi de bir vasıta, demokrasiye giden yolları gösteren usul ve metotlar da yine birer vasıttadan ibarettir. Eğer bunlar gayeye uygun şekilde, memleketin âli menfaatlerine uygun şekilde kullanılırsa bu takdirde en iyi şekilde kullanılmış olurlar. Yok, eğer memleketin âli menfaatleri nazarı itibara alınmadan kullanılırsa bu takdirde hiç bir zaman için tervecidilmezler. Nispî seçimin müdafaasını yapan çok kıymetli arkadaşlar diyorlar ki; «Nispî seçim hakikaten memleket bünyesinde mevcut muhtelif fikir sahibi kimselerin fikirlerinin Mecliste temsiline imkân vermektedir. Bu cidden iyi bir fikir ve aynı zamanda ahlâki bir sistemdir» diyorlar. Bu da iyi bir fikir. «Bizim memleketimizde yine nispî seçimin büyük faydaları vardır», diyor. Zira, bizim memleketimizde demokratik rejime gidildiği zaman demokratik rejim nispî seçimle idare edilmiş olsaydı, yani seçimler nispî temsil usulüyle yapılmış olsa idi bu takdirde ihtilâller olmadan memleket demokrasi sahasında inkişafa gidecek, memleketimiz netice itibariyle huzur ve saadete kavuşacaktı.

Şimdi vaziyet böyle olunca; ne diyorlar nispî seçimi müdafa edenler? «Birbirine zıt kanaat

besliyenler, birbirlerini hakikaten karşılıklı itham edenler, memleket menfaatlerinde tamamen aykırı düşünceye sahibolan kimseler bir araya gelecekler, el ele verecekler, netice itibariyle hükümet kuracaklar, karma hükümet teşkil edecekler ve neticede de memleketi idare edeceklerdir.»

Muhterem arkadaşlar, bugün memleketimiz cidden iktisadi bakımdan - bütçe müzakerelerinde gördük - büyük bir buhran içindedir. Ciddinden bizim memleketimiz dış meselelerde büyük bir hâdise ile karşı karşıya bulunmaktadır. Memleket olarak demokrasi rejimi bakımından tehdit ve tehlikelerle karşı karşıyayız. Bütün bu şartlar altında iki birbirine zıt büyük partinin el ele verip bir arada Hükümet kurmaları ve bunun neticesinde memleket dâvalarını ve meselelerini halletmeleri icabederdi. («Bravo» sesleri) Fakat maalesef, biz bunun aksini gördük. Eğer hakikaten ahlâk; bir mütefekkirin dediği gibi, feragat ve fedakârlığı düşmanlarına şâmil kılma yolunda bir azimli, yaratıcı hareket ise, bu takdirde biz böyle ahlâki bir hareketin mevcudolmadığını maalesef bu iki, üç senelik Parlâmento hayatımızda müşahede ettik. Biz buraya gelmişiz, parti menfaati, parti farkı, düşünüş farkı eğer bizi bir birimize düşman vaziyete getirirse lânet olsun böyle particiliğe. (Bravo sesleri).

Muhterem arkadaşlar; işte benim noktai nazarıma göre aletlerde bir günah yoktur. Nihayet nispî seçim sistemi de bir alettir, diğer seçim sistemi de bir alettir. O aleti kullanan kimsenin vicdan ve şuuru eğer yüksek ise, o aleti memleket menfaatine ve lehine kullanır. Yok eğer, vicdan ve şuurunu yalnız kendi şahsi çıkar ve menfaatini veya kendi diktasını teessüs ettirmek için kullanırsa bu takdirde elbetteki memleket bundan fayda görmeyecektir; memleket bundan zarar görecektir. Ve memleket daimi şekilde böyle buhranlar içinde kalıp gidecektir. Bugün muhterem C. H. Partisi mensubu arkadaşlarımızın, yahut partililerin bir hükümeti vardır. Ben şahsan öteden beri bunu söyler dururum. Niçin bu C. H. Partisi yalnız başına çıksın Hükümet kursun? Öbür partilere desinmi ki, «haydi canım sende»? Öbür partilerin de fikirleri vardır. Eğer o fikirleri nazarı itibara almaksızın, kendi başına «yalnız benim fikirlerim üstündür, benim fikirlerimden daha üstün bir fikir yoktur» demek suretiyle fe-

dakârlığa katlanmazsa, bu takdirde el ele verip çalışma imkânı hâsıl olmaz. İşte bütün bu buhranların sebeplerini bendeniz naçizane bu yolda görmekteyim. İki büyük siyasi teşekkül el ele versinler, yeni bir hükümet kursunlar, muayyen meselelerde mutabakata varınlar ve memleketi bugünkü iç ve dış tehlikelerden kurtarmaya kadar hareket etsinler, memleketimizdeki demokratik müesseseler ve bütün her şey tevazün haline geldikten sonra o vakit yine kendi fikirlerini müdafaa etsinler. Eğer böyle olmazsa demokratik rejimin bir memlekette yaşamasına ben şahsan inanmıyorum, buna beni inandıracak varsa gelsin bu kürsüden ifade etsin.,

Hürmetlerimle. (Alkışlar)

BAŞKAN — Sayın Şefik İnan.

ŞEFİK İNAN (Çanakkale) — Muhterem arkadaşlar, Kurucu Mecliste henüz bugün mensubu olduğum, mensubuyetiyle şeref duyduğum partiye intisabetmeden önce tarafsız bir Kurucu Meclis Üyesi olarak dahi, o gün bugün daima şahsan nispi temsil taraftarı olmuşumdur. Bunu beni yakinen tanıyan arkadaşlar bilirler. Bugün de aynı fikri savunacağım.

Biz Millet Meclisimizi nispi temsil usulü ile kurduk. Belediyeler nispi temsil usulü ile kurulmuştur, özel idareler, il genel meclisleri nispi temsil usulü ile kurulmuştur. Yalnız buna istisna teşkil eden...

BAŞKAN — Sayın İnan; bir dakikanızı rica edeceğim. Bir noktayı hatırlatacağım. Konuşma müddeti on dakika olduğundan beyanlarınızı ona göre lütfedin.

ŞEFİK İNAN (Devamla) — Peki efendim.

Yalnız Senato buna istisna teşkil etmektedir. Bunun da aynı sistemle kurulmasında memleketin yüksek menfaatleri bakımından fayda vardır, demokrasimiz bakımından fayda vardır, demokratik inkişafımız bakımından fayda vardır. Kısa kısa bâzı faydalı noktalarına temas edeceğim.

Bendeniz etüdedtim; 67 vilâyetimizin 24 vilâyetinde tek aday gösterileceği için; tek senatör seçileceği için nispi temsil ile ekseriyet sistemi arasında bir fark yoktur. Nispi temsilde tek aday mevzuubahsolduğu zaman, ekseriyet sistemiyle birleşir ve diğer vilâyetlerde nispi temsil uygulanabilmektedir. 150 Senato üye-

sinin 126 sı nispi temsille seçilme imkânına mâlik olacaktırlar.

Eğer, bu seçimlerde (A) Grubu çıkarsa, sekiz vilâyette tek aday seçilecektir. (B) grubu çıkarsa, dört vilâyette tek aday seçilecektir. (C) grubu çıkarsa oniki vilâyette tek aday seçilecektir. Her halükârda nispi temsil, Senato seçimlerinde uygulanabilecek bir sistemdir. Bu sistem diğer bilinen sistemlere nazaran üstün bir sistemdir. Çünkü, âdil bir sistemdir. Bir sistemin bizatihi âdil oluşu, istisnasız ve münakaşasız âdil olarak kabul edilmiş olması, bu sistemin Türkiye'mizde uygulanması için kâfi bir sebeptir. Arkadaşlardan bâzıları dediler ki, «daha tecrübe etmedik, âdil mi, değil mi? mahzurlarımızı gördük mü, görmedik mi tecrübe etmedik.» Tecrübe edilmiştir. 1961 senesi seçimlerine 4 siyasi parti katılmıştır. Seçim demek, siyasi partiler arasında yarış demektir. Bu 4 lü yarışa 4 siyasi parti iştirak etmiştir. Bu 4 lü yarışın birincisi mensubu olduğum Cumhuriyet Halk Partisidir. Bakalım Senatonun manzarasına; alınan oylar temsil edilmiş midir? Edilmemiştir, adaletsizlik vardır. Bu adaletsizliğin tashih edilmesi gerekir. İstikbalde böyle bir adaletsizliğin bir daha tekevvün etmemesi gerekir.

İki iktidar bahis mevzuu değildir. Hepimiz biliriz ki; iktidar bu Meclisteki, siyasi partilerin temsiline göre tekevvün eder. O Meclisteki tekevvün tarzına göre iktidar taayyün etmez. O halde, Adalet Partili sayın arkadaşlarımla, iktidar meselesini ortaya sürerek ileri sürdükleri deliller vârit değildir. Ayrıca, âdil bir sistemdir, demokratik terbiyeyi geliştirir, bizi terbiye edecek olan bir sistemdir, birbirimizle geçinmeye alıştıracak bir sistemdir. Faydalarımızı gördük, görmekteyiz. Çok inkişaf kaydetmişizdir. İçinde yaşadığımız için fark etmiyoruz, ama çok ileri adımlar atılmıştır, bu sistem sayesinde. Birbirlerimizle tartışmayı öğrendik. Bugün şu andaki sözlerimi birazcık gölgelendirecek bâzı hâdiseler oldu ama, Parlâmentolarda bunlar da tabiidir. Gitgide buna da alışacağız. Burada bağırıp çağıracağız. Fakat dışarda ahbaplığa devam edeceğiz. Bu yolda çok ileri adımlar atılmıştır. Hele mahallî idarelerde bir müddet daha bu usul tecrübe edildikten sonra göreceğiz ki, memlekette siyasi sulh bu sistem sayesinde mutlaka yerleşecektir. Memleketin yüksek men-

faatleri bunu icabettirmektedir. Biz Akdeniz milleti olarak fevri insanlarız. Bizim bu tabiatımızı terbiye edecek olan nispi temsil usulüdür. Bu itibarla hepimizin bu sisteme sarılmamız lâzımdır. Bu sistem hiçbir partinin lehinde de değildir, aleyhinde de değildir. Tamamiyle tarafsız bir sistemdir. Memleket efkârı umumiyesini bir ayna gibi o Mecliste de, bu Mecliste de aksettirebilecek bir sistemdir. Bâzi arkadaşlarımız diyorlar ki, «Parti menfaati bakımından isteniyor.» Peki istemiyenler ne bakımdan istemiyorlar? («Ortadan bravo», sesleri) Siz kendinize bunu uygun görüyorsunuz, kaybetmemek mülâhazasıyla... Kaybetmemek mülâhazasıyla davranış ne derece meşru ise, kazanmak mülâhazasıyla hareket de aynı derecede meşrudur. (Ortadan alkışlar) Şu halde birbirimize aksi mütalâa atfetmiyelim. Hâdiseleri objektif olarak mütalâa edelim. Bu memleket menfaatine midir? Evet. Adil midir? Evet. Terbiyetkâr mıdır? Evet. Memleket umumi efkârına aynen aksettirir mi? Evet. Buna karşı ekseriyet sistemi iptidai bir sistemdir; tahakküm sistemidir, ilk defa bulunmuş bir sistemdir, ilk defa uygulanmış bir sistemdir.

Sonra, mütefekkirler bakmışlar, ekseriyet sisteminin mahzurlarını görmüşler, kafa yormuşlar ve nispi temsili icad etmişler; müterakki bir sistemdir diye... Şimdi buna karşı gelmeyi anlamıyorum. Kimsenin lehine, aleyhine olmıyan nötr bir sistemdir; memleket umumi efkârını aynen aksettirecektir. Buna karşı gelmeyi hakikaten anlayamıyorum. Ve bu kanun teklifini hazırlayıp getirmiş olan arkadaşları canü gönülden tebrik etmek istiyorum.

Hepinizi hürmetle selâmlarım. (Orta sıralardan alkışlar)

BAŞKAN — Sayın Ertunga.

ARİF ERTUNGA (İzmir) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım; bugün konuşmakta olduğumuz nispi sistem için getirilmiş bulunan tasarı hakikaten çok âdil bir sistemdir. Bâzi arkadaşlarımız, bilhassa A. P. kanadına mensubolan arkadaşlarımız, burada bu sistemin aleyhinde konuşmuşlardır. Halbuki herkes kabul eder ki, nispi sistem küçük partilerin, küçük kütlelerin dahi fikirlerinin temsil edilmesine imkân verir. Çok âdil bir sistemdir ve bu şekilde ancak millî iradenin tecelli etmesi imkân dâhiline girer. Aksi halde kütleler ekseriyete erişemezlerse, ekseriyetin üstüne çıkmış olanlar onlara hâkim olur

ve böylece kendi tahakkümlerini meydana getirmiş olurlar.

Arkadaşlar, biz ihtilâlden çıkmış bir memleketiz. Birçok kırgınlıklar oldu, bu kırgınlıkları gidermek için, geçiştirmek için nispi sistem en uygun bir sistemdir. Burada her parti kendi gücü nisbetinde temsil ediliyor ve böylece partiler icabında kendi fikirlerini kabul ettirmek için diğer küçük partilerle iş birliği yapıyorlar. İşte bu, ekseriyetin tahakkümünü ortadan kaldıran bir sistem olduğunu gayet güzel ifade ediyor. (Sağdan, «Bravo», sesleri)

Öbür taraftan; her seçimde nispi sistemi kabul ettiğimiz halde; sadece C. Senatosunda, nedense A. P. sine mensubolan kanat bunu kabul etmiyor. Biz Cumhuriyet Senatosunun seçimlerinde de aynı âdil sistemin uygulanmasını şiddetle arzu ediyoruz.

Arkadaşlarım, Adalet Partisi kanadını teşkil eden arkadaşlar bilhassa ifade ettiler ki, «Halk Partisi kendi menfaatini korumak için, Senatoda daha fazla sandalye sahibi olmak için bu nispi sistemi savunuyor.» Arkadaşlarım, şurada birkaç günden beri ibretle seyrettiğimiz bir manzarayı gözlerinizin önüne ben de bir defa daha sermek istiyorum. 450 kişilik bir Mecliste bir azınlık partisi günlerden beri abstrüksiyonlar yaparak Meclisi çalışamaz hale getirmiştir. Birkaç küçük parti de diğer partilerle beraber, bakıyorsunuz, abstrüksiyonlarla Meclisi çalışamaz hale getiriyorlar.

Arkadaşlar, niçin bunu yapıyorlar?.. Çünkü, kendisinin gelecekte seçimleri kazanacağı hülyası içindedir. O itibarla niçin kendilerinin hallerine bakmıyorlar?.. Niçin iğneyi evvelâ kendilerine çuvaldızı başkalarına batırmayıp da yalnız C. H. P. sini suçlamaya kalkıyorlar? Biz âdil bir sistemin peşinde olduğumuz için, hiç çekinmeden, yarına bakmadan, ne olacağını düşünmeden, gelecek olan partilerin menfaati için, memleket, millet menfaati için bu sistemi savunuyoruz, arkadaşlar. O itibarla başkasını itham edenler evvelâ kendi hareketlerine baksınlar, bütün bu düşüncelerden vazgeçsinler, memleket menfaatine, olan yollarda yürüsünler ve elbirliği ile bu güzel binayı imar edelim ve bu memleketteki bir seçim sisteminin adaleti içinde herkes kendi fikrini savunma imkânına sahip bulunsun.

Hürmetlerimle. (Alkışlar)

BAŞKAN — Yeterlik önergeleri vardır, okutuyorum.

MUSLİHİTTİN GÜRER (Sakarya) — Aleyhinde söz istiyorum.

BAŞKAN — Peki efendim.

Yüksek Başkanlığa

Kanunun tümü üzerinde birçok üye konuşmuş fikirler tabellür etmiştir. Müzakerenin kifayetin oya arzını rica ederiz.

Adıyaman Malatya
Mehmet Özbay Ahmet Fırat

Yüksek Başkanlığa

Kanun tasarısı üzerinde yeteri kadar hatip konuştu durum aydınlanmıştır.

Yeterliğin oya sunulmasını arz ederim.
Bolu
Kâmil İnal

Sayın Başkanlığa

Konu aydınlanmıştır. Konuşmaların yeterliğini teklif ederim. Saygılarımla.

Konya
Vefa Tanır

Sayın Başkanlığa

Konu üzerinde görüşmeler yeter derecede vuzuha kavuşmuştur.

Yeterliğin oya konulmasını arz ve teklif ederim.

Amasya Artvin
Reşat Arpacıoğlu Saffet Eminagaoglu

BAŞKAN — Aleyhinde Sayın Muslihittin Gürer.

MUSLİHİTTİN GÜRER (Sakarya) — Muhterem Başkan, muhterem arkadaşlar; bugünkü müzakeremizde cereyan etmekte olan hâdiseler neticesinde memleketimizin, milletimizin en kısa zamanda çok büyük dâvalar halledecek durumda olan Yüksek Meclisinizde bir kanunun evleviyetle ve öncelikle görüşülmesine karar verilmiş bulunmaktadır. Bir kanun ki, bu memleketin 14 milyar liralık gider bütçesini karşılamak için, «reform» namı altında gelen ve muhterem Hükümetin derhal çıkartılmasını arzu ettiği kanunlar dururken, bunun önüne geçen bir kanunun ehemmiyetini bilmem en geniş mânasiyle huzuruza sermekte kâfi derecede delil var mıdır?

Kifayetin aleyhindeyim. Çünkü, memlekette «reform» namı altında gelen zam kanunlarının ve bu ayın sonuna kadar çıkması istenen mühim kanunların önüne geçen ve bu memlekete yegâne hal çaresiymiş gibi bir seçim sistemine mütedair bir kanun müzakere edilirken Yüksek Heyetinizden bunun iki saat içinde geçirilivermesi esbabı mucibesıyla, her halde bu kadar büyük bir esbabı mucibe ile, huzuruza gelmiş olan bir kanuna ait müzakereleri aydınlanmadığı kanaatindeyim.

Muhterem arkadaşlarım, Yüksek Heyetiniz mademki, bu kadar mühim ve memleket gerçeklerine uyan bir kanun hakkındaki o kanun daha tatbik edileli 2,5 yıl olmuş ve bir Temsilciler Meclisi, Anayasa mucibince bu memleketin gerçeklerine uygun olduğunu iddia etmiş ve dolayısıyla durumda, şekilde ve esasta bir değişiklik olmadığı halde ve bu noktada daha Yüksek Meclis bundan sonra söz alacak olan arkadaşların esas fikirlerini de öğrenecek. (Gürültüler) Bu itibarla Mecliste sadece grup sözcüleri konuştuğuktan sonra bir kanun geçirilmektedir. Henüz aydınlanmayan bir husus hakkında kifayet takririnin işte bu sebepten aleyhindeyim.

Muhterem arkadaşlar; bu kanunu çok kısa vâdelerle değiştirmekteyiz. Binaenaleyh, hukukta kaide şudur ki, kısa zamanda değiştirilen kanunlar daima mevcut hükümlere itianadı sarsar. (Gürültüler) Binaenaleyh netice olarak daha fikirler tavazzuh etmeden bir kifayetle ve bunun büyük heyecanı içinde bulunan bir kanaat lütfetsinler, buaksınlar fikirlerimizi söyleyelim. (Orta sıralardan devamlı gürültüler) Ama, biz 5 dakika dışarı çıktık diye, en önde sıra almışken, sıralarımızın hemen geçirilivermesi suretiyle muayyen bir kanat tarafından tek bir fikrin bu Mecliste empoze edilmesinin henüz tavazzuh etmeyen fikir karşısında kifayet tahakkuk etmemiştir. Onun için fikirlerin tavazzuhu babında kifayetin aleyhindeyim.

Muhterem arkadaşlarım, lütfediniz, bu mevzu hakkında demokratik parlömanter rejimlerde nispi temsil mi, yoksa majoriter yani ekseriyet sistemi mi tatbik edilsin bususu tarih boyunca daima münakaşayı mucibolmuş ve daima bir hedefe varamadan her iki sistemin mahzurlarını ve faydaları uzun boylu, sayfalar dolusu mütalâa edilmiş bulunmaktadır. Kifayetin aleyhindeyim. (Orta sıralardan devamlı gürültü)

tüler) Çünkü, bu sistemlerin yalnız bir kana-
dı yüksek huzurunuzda görüşülmüş bulunmak-
tadır. O kanaat nedir?.. O kanaat, artık her
şeyi açıkça söyleyeceksek; perdenin altında ya-
tan, daha fazla koltuk alma sevdası değil, ama
bu memleketin gerçeklerine uygun olan bir se-
çim sisteminin, bu memleketin realitelerine da-
ha uygun olan bir şeklin Yüksek Meclisten geç-
mesine âmirdir. Reformlardan daha mühim
addettiğiniz bir kanunun müzakeresini.. (Or-
tadan gürültüler)

BAŞKAN — Sayın Gürer. Yeterlik aleyhinde
lûtfen.

MUSLİHİTTİN GÜRER (Devamla) — İki
saat içinde geçiştiremezsiniz, diyorum. Onun için
yeterliğin aleyhindeyim, muhterem arkadaşla-
rım. (Ortadan gürültüler)

BAŞKAN — Sayın Gürer, lûtfen konuşma-
nızı yeterliğin aleyhinde bağlayınız.

MUSLİHİTTİN GÜRER (Devamla) — Muhterem arkadaşlarım, görüyorsunuz ki, «reform, reform» dediniz, hâlâ bir kanunu, daha iki sene içinde bir reform neticesinde getirdiğiniz nispi temsili kabul etmekten çekiniyorsunuz. (Gürültüler) Reformistlik bu mudur muhterem arkadaşlar? (Gülüşmeler, gürültüler) («Esasa giriyor Sayın Başkan» sesleri)

BAŞKAN — Sayın Gürer esasa girmeyiniz. Rica ederim, kifayet aleyhindeki sözlerinizi söyleyiniz. (Gülüşmeler, gürültüler)

MUSLİHİTTİN GÜRER (Devamla) — Muhterem arkadaşlar; şu karşımda gördüğüm âdeta, beni tasdik eder gehrelerin kalbinin benimle beraber olduğunu, fakat zikrinin asla beraber olmadığını bilmekteyiz. (Gülüşmeler, gürültüler) Şunu peşinen bilmek lâzımdır ki, biz... (gülüşmeler, gürültüler)

BAŞKAN — Sayın Gürer; lûtfen kısa kesin. Rica ederim.

MUSLİHİTTİN GÜRER (Devamla) — Muhterem arkadaşlar; size şunu hatırlatmak isterim: Allah, kalplerimizden adaletin, dudaklarımızdan hakikatın sesini hiçbir zaman eksik etmesin. (Orta sıralardan şiddetli gürültüler) Hakikat odur ki, bağırsanız da, çağırırsanız da kifayetin aleyhinde konuşacağım, sizler de beni dinlemek lûtfunda bulunacaksınız. (Orta sıralardan gürültüler)

BAŞKAN — Oldu, Sayın Gürer, bağlayın efendim, başka mevzulara girmeyin. (Orta sıralardan gürültüler) Eğer gürültüler devam ederse iş uzar, kerem edin muhterem arkadaşlarımız kifayet aleyhindeki fikirlerini söylesin, dinleyelim, ondan sonra oylayalım. Sayın Gürer, lûtfen siz de kifayet aleyhine konuşunuz.

MUSLİHİTTİN GÜRER (Devamla) — Muhterem Halk Partili arkadaşlarım, sizin kuru gürültülerinize pabuç bırakacak insan değilim, dinliyeceksiniz. (Gürültüler) ve niçin kifayet aleyhinde konuştuğumu tesbit etmek istiyorum.

Reformları geçirmek için telâşınız ne idi?.. (Ortadan gürültüler)

BAŞKAN — Sayın Gürer, reformlarla bunun alâkası ne?.

MUSLİHİTTİN GÜRER (Devamla) — Efendim, reformlarla alâkası şu: Reformların en mühim olduğunu iddia eden bir grup tarafından, onun önüne geçirilmiş olan bir nispi temsil sisteminin daha mühim olduğu fikri henüz tavazuh etmedi. İşte bu sebeple kifayetin aleyhindeyim diyorum, arkadaşlar, (Ortadan gürültüler)

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlar, eğer sükûnetle hatibin sözünü dinlerseniz, meseleyi kısa zamanda bitiririz. Gürültü ile iş halledilmez.

Sayın Gürer, bilhassa rica ediyorum, yeterlik önergesinin aleyhindeki fikirlerinizi söyleyin, bağlayın. Arkadaşlar siz de lûtfen hatibi sükûnetle dinleyin.

MUSLİHİTTİN GÜRER (Devamla) — Muhterem arkadaşlarım, bundan bir saat evvelki heyecanınızı biliyor ve sizi mazur görüyorum. (Ortadan görüşmeler) Onun için yeterlik aleyhindeyim, derken bunun esbabı mucibesini izah etmek mecburiyetindeyim. (Gülüşmeler, gürültüler). Siz bu, esbabı mucibemi anlattığım şartlar dahilinde eğer bu mevcut kanunun müzakeresinde artık bu kanunun iyice tavazuh ettiğine inanıyor ve her zaman olduğu gibi, peşin kararlarınızla bu kanunun çıkmasını arzu ediyorsanız ve yahutta herkesin kendiniz gibi düşünmesini arzu ediyorsanız. Ömrüm boyunca sizin gibi düşünmiyeceğim arkadaşlar, onun için bunun karşısındayım. (Gülüşmeler, gürültüler)

BAŞKAN — Tamam Sayın Gürer.

MUSLİHİTTİN GÜRER (Devamla) — Muhterem Başkana büyük hürmetim vardır. Onun için yeterlik önergesine karşı olduğumu

izah ederken Yüksek Meclisinizin sâkin duruma getirmek suretiyle acaba gönüllerinize hakikat ışığını serermiyim, diye tereddüt etmekteyim. (Gülüşmeler, gürültüler)

Hakikat ışığı odur ki, 2,5 sene evvel bir kanunun lehinde bulunan ekseriyeti tamamiyle bir parti tarafından teşekkül etmiş olan bir Mecliste kanunun bugün en büyük savunucularının, 2 Şubat 1950 de geçici C. H. P. Komisyonunda ekseriyet sisteminin bu memlekette en büyük sistem olduğunu iddia edenlerin daha bugün fikirler tavazzuh etmeden, birden 90 derece dönüş yapmak suretiyle adeta bütün dâvalar halledilmiş gibi hemen nispî temsile tefeccüh etmelerinin daha tavazzuh etmediği kanaatindeyim. Onun için kifayetin aleyhindeyim. (Ortadan gürültüler, gülüşmeler, alkışlar...)

Şunu peşinen söylemek isterim ki; alkışlarınıza ihtiyacım yoktur. Ama biliyorumki, benimle fikren berabersiniz muhterem arkadaşlarım... (Ortadan gürültüler, gülüşmeler)

BAŞKAN — Rica ediyorum arkadaşlar, sü-kûnetle dinleyiniz de çabuk bitirelim. Rahmi Bey oturunuz. Sayın Gürer lütfen bağlayın.

MUSLİHİTTİN GÜRER (Devamla) — Muhterem arkadaşlarım. Parlâmentomuzun güzide âzaları, mevcut kanunun aleyhindeyim ve henüz dâvalar tavazzuh etmediği için kifayet takririnin aleyhindeyim. Şayet mevcut kanun, müzakeresi yapılan hususlar, tümü hakkında yapılan görüşmeler huzuru âlinizde kâfi derecede tavazzuh etmiş olsa idi, bu telâş ve heyecanı göstermiyecektiniz muhterem arkadaşlarım. Demek ki, daha henüz bu husus tavazzuh etmedi. Kerem buyurun, müsaade edin, daha bizim de söz hakkımız vardır, konuşalım, fikirlerimizi belirtelim, ondan sonra bu memleket gerçekleri için en salim yolda birleşelim. Asla sizler gibi zıt bir kutup halinde değil memleket gerçeklerinde birleşmemizi ister, Yüce Heyetinizi en derin sevgilerimle selâmlarken mevcut kifayetin aleyhinde olduğumu tekrar arz etmek isterim arkadaşlarım.

Hürmetlerimle. (Alkışlar ve gürültüler)

BAŞKAN — Yeterlik önergesi aleyhinde bir arkadaş konuşmuştur. Oyunu sunuyorum...

KEMAL BAĞCIOĞLU (Maras) — Kifayetin aleyhinde söz istiyorum.

BAŞKAN — Aleyhinde bir arkadaş konuştu efendim. Oyunuza sunuyorum... Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Efendim, tasarının tümü üzerindeki görüşmeler bitti. Maddelere geçilmesini oyluyacağım. Maddelere geçilmesinin açık oya sunulması hakkında 21 arkadaşımız tarafından imzalanmış bir takrir vardır, okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

Müzakere edilen Zihni Betil ve arkadaşlarının kanun teklifinin maddelere geçilmesi hususunun açık oya sunulmasını arz ve teklif ederiz.

Kayseri	Aydın
Abdülhalim Aras	Reşat Özarda
Diyarbakır	Tekirdağ
Alp Doğan Şen	Fethi Mahramlı
Sinop	Edirne
Mustafa Kaptan	Nazmi Özogul
Kayseri	Afyon K.
Vedat Âli Özkan	Şevki Güler
İstanbul	Tokat
Ziya Altınoglu	Mehmet Kazova
Adana	İzmir
Hasan Aksay	Muzaffer Döğemeci
İzmir	Sakarya
Saim Kaygan	Muslihittin Gürer
Manisa	Ordu
Hilmi Okçu	Ata Bodur
Çanakkale	İzmir
Refet Sezgin	Nihat Kürşat
Çorum	Maras
Muzaffer Dünder	Adnan Karaküçük
	Maras
	Kemal Bağcıoğlu

(Önergedeki isimler okunurken C. H. P. milletvekillerinden bazıları her milletvekili imza sahibinin burada olup olmadığını sorulması Bağkandan istendi ve kâfi sayının bulunduğu anlaşıldı.)

BAŞKAN — Zarfları dağıtıyorum arkadaşlar; Bilecik'ten başlıyacağız. Muhterem arkadaşlar; maddelere geçilmesini oylarınıza sunuyorum, maddelere geçilmesini kabul edenler beyaz, geçilmemesini isteyenler kırmızı oy kullanacaklardır. Yanlışığa meydan verilmemesi için hatırlatıyorum.

Maddelere geçilmesini açık oylarınıza sunuyorum. Bilecik'ten itibaren okutuyorum.

Açık oylarını kullanılmıyan arkadaşımız var mı?

(Var, var sesleri.)

FETHİ ÇELİKBAŞ (Burdur) — İtügüzün 89 neu maddesine göre söz istiyorum efendim.

BAŞKAN — Hayır söz veremem efendim. Oyunu kullanmayan arkadaşımız var mı? Yok. Olmadığına göre oylama işlemi bitmiştir. (Söz istiyoruz sesleri.)

Arkadaşlar, 137 nei madde hakkında Sayın Reşit Ülker'in teklifi vardır. İstekleri Başkanlık Divanında görüşülecektir. Bunlara bir kere daha bakarız.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Burdur) — Şimdi söz verebilir misiniz?

BAŞKAN — Maalesef, oylama tasnifini yapıyoruz.

Maddelere geçilmesi hakkındaki açık oylama sonucunu okutuyorum :

Cumhuriyet Senatosu Tokat Üyesi Zihni Be-til ve 25 arkadaşının Cumhuriyet Senatosu Üye-leri seçimi Kanununun değiştirilmesine dair ka-nun teklifinin maddelerine geçilmesi hakkındaki açık oylamada 208 iştirak oyu vardır. Kabul edenler 196, reddedenler 6 ve çekinler 4 tür. 2 boş oy çıkmıştır.

Şu hale göre nısap temin edilemediği için oylama tekrarlanacaktır.

Aranılan ekseriyet nıسابı olmadığı açık oy-lama neticesinde anlaşıldığından 27 Mart Cuma günü saat 14 de toplanılmak üzere Birleşimi ka-patıyorum.

Kapanma saati : 19,10

Cumhuriyet Senatosu Tokat Üyesi Zihni Betil ve 25 arkadaşının, Cumhuriyet Senatosu Üyeleri Seçimi Kanununun değiştirilmesine dair kanun teklifinin müzakeresinin tehiri hakkındaki önergeye verilen oyların sonucu

(Yeter çoğunluk yoktur.)

Üye sayısı : 450
Oy verenler : 222
Kabul edenler : 18
Reddedenler : 200
Çekinseler : - 4
Oya katılmayanlar : 219
Açık üyelikler : 9

[Kabul edenler]

BOLU
Ahmet Çakmak
ÇANKIRI
Şaban Keskin
ÇORUM
Faruk Küreli
DIYARBAKIR
Adnan Aral

ERZURUM
Nihat Diler
İSTANBUL
Saadet Evren
KASTAMONU
İsmail Hakkı Yılanlıoğlu
KIRKLARELİ
Mehmet Alâeddin Eriş

KÜTAHYA
Mehmet Kesen
MUŞ
Sait Mutlu
Sami Öztürk
NİĞDE
Mehmet Altınsoy
SIIRT
Hayrettin Özgen

TOKAT
H. Ali Dizman
Zeyyat Kocamemi
TUNCELİ
Vahap Kışoğlu
UŞAK
Ahmet Tahtakılıç
VAN
Şükrü Köserreisioğlu

[Reddedenler]

ADANA
Mehmet Geçioğlu
Kasım Gülek
Ahmet Karamüftüoğlu
Melih Kemal Küçüktepepınar
ADİYAMAN
Mahmut Deniz
AFYON KARAHİSAR
Halûk Nur Bâki
Hasan Dınçer
Asım Yılmaz
Şükrü Yüzbaşıoğlu
AĞRI
Rıza Polat
AMASYA
Reşat Arpacıoğlu
Mustafa Kemal Karan
ANKARA
İsmail Rüstü Aksal
Burhan Apaydın
Hüseyin Ataman
Raif Aybar
Fuat Börekçi

Bülent Ecevit
Mustafa Kemal Erko
van
Muhlis Ete
İbrahim İmirzalıoğlu
Emin Paksüt
Ahmet Üstün
ANTALYA
Etem Ağva
Rafet Eker
ARTVİN
Saffet Eminağaoğlu
AYDIN
Mustafa Şükrü Koç
Nedim Müren
BALIKESİR
Fennî İslimyeli
Süreyya Koç
Mehmet Tiritioğlu
BİTLİS
Müştak Okumus
BOLU
Zeki Baltacıoğlu

Kemal Demir
Kâmil İnal
BURDUR
Fethi Çelikbaş
Nadir Yavuzkan
BURSA
Edip Rüstü Akyürek
Sadrettin Çanga
İbrahim Öktem
Cevdet Perin
ÇANAKKALE
Burhan Arat
Süreyya Endik
Şefik İnan
ÇANKIRI
Rahmi İnceler
ÇORUM
Nuri Ahıskalıoğlu
Hilmi İncesulu
Neemi Ökten
DENİZLİ
İsmail Ertan
Hüdayi Oral
Âtîf ŞoHoğlu

DIYARBAKIR
Şehmus Arslan
EDİRNE
Süleyman Bilgen
Fahir Giritlioğlu
ELAZIĞ
Nurettin Ardıçoğlu
Hürrem Müftügil
Kemal Satır
ERZİNCAN
Naci Yıldırım
ERZURUM
Cevat Dursunoğlu
Gıyasettin Karaca
Adnan Şenyurt
Tahsin Telli
ESKİŞEHİR
Şevket Asbuzoğlu
İbrahim Cemalcılar
Seyfi Öztürk
Celâlettin Uzer
GAZİANTEP
Muzaffer Canbolat

Ali İhsan Göğüş
Hüseyin İncioğlu
GİRESUN
Ali Cüceoğlu
Mustafa Kemal Çilesiz
Naim Tirali
GÜMÜŞANE
Halis Bayramoğlu
Nureddin Özdemir
HAKKÂRİ
Ahmet Zeydan
HATAY
Bahri Bahadır
Abdullah Cilli
Ahmet Sırrı Hocaoğlu
Şekip İnal
Sâki Zorlu
İÇEL
Mehmet Ali Arslan
Yahya Dermancı
Sadık Kutlay
İSPARTA
Lokman Başaran
İSTANBUL
Cihad Baban
Ratip Tahir Burak
Ömer Zekâi Dorman
Orhan Eyüboğlu
Fahrettin Kerim Gökay
Coşkun Kırca
Hilmi Oben
Ahmet Oğuz
Oğuz Oran
Vahyi Özarar
İlhami Sancar
Selim Sarper
Reşit Ülker
Sabri Vardarlı
Malik Yolaç
Zeki Zeren
İZMİR
Şeref Bakşık
Arif Ertunga

Ziya Hanhan
Necip Mirkelâmoğlu
Kadri Özek
Mustafa Uyar
Lebit Yurdoğlu
KARS
Hasan Erdoğan
Kemal Güven
Kemal Kaya
Kemal Okyay
Bahtiyar Vural
Rıza Yalçın
KASTAMONU
Avni Doğan
İhsan Şeref Dura
Ali Özdikmenli
KAYSERİ
Turhan Feyzioğlu
Mehmet Göker
Mehmet Sağlam
Bahri Yazır
Mehmet Yüceler
KIRKLARELİ
Abdurrahman Altuğ
Hasan Tahsin Uzun
KIRŞEHİR
Ahmet Bilgin
KOCAELİ
Şahabettin Bilgisu
Nihat Erim
KONYA
İrfan Baran
İhsan Kabadayı
Ömer Kart
Abdüssamet Kuzucu
Rüştü Özal
Fakih Özfakih
Fakih Özlen
Vefa Tanır
KÜTAHYA
Ahmet Bozbay
Ali Erbek
Rauf Kıray

MALATYA
Nurettin Akyurt
Mehmet Delikaya
MANİSA
Muammer Erten
Şevket Raşit Hatiboğlu
MARAS
Kemalî Bayazıt
Hasan Fehmi Evliya
MARDİN
Mehmet Ali Arıkan
Şevki Aysan
Vahap Dizdaroğlu
Talât Oğuz
MUĞLA
Hilmi Baydur
Cevdet Oskay
Turan Şahin
NEVŞEHİR
Halit Fikret Aka
Ramazan Demirsoy
Ali Baran Numanoğlu
NİĞDE
Asım Eren
Ruhi Soyer
Oğuzdemir Tüzün
ORDU
Ferda Güley
Orhan Naim Hazinedar
Arif Hikmet Onat
Ata Topaloğlu
SAKARYA
Burhan Akdağ
Yusuf Ulusoy
SAMSUN
Nurettin Ceritoğlu
Fevzi Ceylân
Fevzi Geveci
İlyas Kılıç
SİRT
Cevdet Aydın
Süreyya Öner

SINOP
Mahmut Alicanoğlu
Haşim Tarı
SİVAS
Adil Altay
Rahmi Çeltekli
İbrahim Göker
Rahmi Günay
Ahmet Kangal
Cevad Odyakmaz
Mahmut Vural
TEKİRDAĞ
Turhan Kut
Hayri Mumcuoğlu
Orhan Öztrak
TOKAT
Reşit Önder
Bekir Şeyhoğlu
TRABZON
Ali Şakir Ağan oğlu
Ahmet Şener
Ali Rıza Uzuner
TUNCELİ
Fethi Ülkü
URFA
Osman Ağan
Atalay Akan
Bekir Sami Karahanlı
Sabri Kılıç
UŞAK
Ali Rıza Akbıykoğlu
İbrahim Bulanalp
YOZGAT
İsmet Kapısız
Mustafa Kepir
Celâl Sungur
Veli Uyar
ZONGULDAK
Kenan Esengin
Suphi Konak
Mehmet Ali Pestilci
Yusuf Ziya Yücebilgin

[Çekinseler]

ANKARA

Nihat Berkkan

KONYA

Mekki Keskin

MANISA

Yakup Kadri Karaosmanoğlu

SAKARYA

Ekrem Alican

[Oya katılmayanlar]

ADANA

Hasan Aksay
Yusuf Aktimur
Ali Bozdoğanoğlu
Cavit Oral
Kemal Sarıbrahimoğlu
Ahmet Savrun
İbrahim Tekin
Ahmet Topaloğlu

ADYAMAN

Arif Atalay
Mehmet Özbay
Ali Turanlı

AFYON KARAHİSAR

Veli Başaran
Şevki Güler
Mehmet Turgut

AGRI

Nevzat Güngör
Kerem Özcan

AMASYA

İsmail Sarıgöz
Nevzat Şener

ANKARA

Osman Bölükbaşı
İsmail Gence
İbrahim Sıtkı Hatipoğlu (İ. Ü.)
İhsan Köknel
Mehdi Mihçioğlu
Zühtü Pehlivanlı
İlyas Seçkin
Ferhat Nuri Yıldırım
Abdülhak Kemal Yörük

ANTALYA

İhsan Ataöv
Hasan Fehmi Boztepe
Ömer Eken

Nazmi Kerimoğlu

Nihat Su

ARTVIN

Nihat Ata
Sabit Osman Avcı

AYDIN

Orhan Apaydın
Hilmi Aydınger
Melâhat Gedik
Reşat Özarda
İsmet Sezgin

BALIKESİR

Cihat Bilgehan
Ahmet Aydın Bolak
Kaya Bulut
Mithat Şükrü Çavdaroğlu

Gökhan Evliyaoğlu

Cevat Kanpulat
Ahmet İhsan Kırmılı

Cihat Turgut

BİLECİK

Şadi Binay

Orhan Tuğrul

BİNGÖL

M. Sıddık Aydar
Halit Rıza Ünal

BİTLİS

Nafiz Giray

BOLU

Turgut Çulha
Fuat Ümit

BURDUR

Mehmet Özbey

BURSA

Hikmet Akalın
Ekrem Paksoy
Mustafa Tayyar
Ahmet Türkel

Ziya Uğur

İsmail Yılmaz
Baha Cemal Zağra

ÇANAKKALE

Ahmet Nihat Akay
Refet Sezgin

ÇANKIRI

Kâzım Arar
Nurettin Ok (Bşk. V.)

ÇORUM

Muzaffer Dünder
Abdurrahman Güler
İhsan Tombuş

DENİZLİ

Sinan Bosna
Mehmet Çobanoğlu
İbrahim Kocatürk
Remzi Şenel

DIYARBAKIR

Yusuf Azizoğlu
Hilmi Güldoğan
Recai İskenderoğlu
Vefik Piriçcioğlu (İ.)
Alp Doğan Şen

EDİRNE

Talât Asal
İlhami Ertem
Nazmi Özoğul

ELAZIĞ

Naci Güray
Ömer Faruk Sanaç

ERZİNCAN

Hüsamettin Atabeyli
Zeynel Gündoğdu
Sadık Perinçek

ERZURUM

Ertuğrul Akça
Turhan Bilgin
Şerafettin Konuray

ESKİŞEHİR

Ertuğrul Gazi Sakarya
Aziz Zeytinoğlu

GAZİANTEP

Osman Orhan Bilen
(İ.)

Kudret Mavitan

Mithat San

Süleyman Ünlü

GİRESUN

Nizamettin Erkmən
İ. Etem Kılıçoğlu
Ali Köymen

GÜMÜŞANE

Nemeddin Küçüker
Sabahattin Savacı

HATAY

Ali Muhsin Bereketoğlu
(İ.)

İÇEL

Mazhar Arıkan
Burhan Bozdoğan
Celâl Kılıç
İhsan Önal

İSPARTA

Ali İhsan Balım
Sadettin Bilgiç
Mustafa Gülcügil

İSTANBUL

İbrahim Abak
Ziya Altınoğlu
Suphi Baykam
Mahmut Rıza Bertan
Ferruh Bozbeyli
(Bşk. V.)
Nurettin Bulak
Tahsin Demiray
Mahiddin Güven
Şahabettin Orhon

Naci Öktem
İsmail Hakkı Tekinel
Hüsamettin Tiyaşan
Abdurrahman Yazgan

İZMİR

Osman Sabri Adal
Şükrü Akkan
Mehmet Ali Aytaş
Muzaffer Döşemeci
Ali Naili Erdem

Ragıp Gümüşpala
İhsan Gürsan
Saim Kaygan
Nihat Kürşat
Şinasi Osma

KARS

Necmettin Akan
Lâtif Aküzüm
Sırrı Öktem

KASTAMONU

Fethi Doğançay
Sabri Keskin
Osman Zeki Oktay

KAYSERİ

Abdülhalim Aras
Hüsamettin Gümüşpala
Vedat Âli Özkan

KIRKLARELİ

Fikret Filiz

KIRŞEHİR

Memduh Erdemir
Halil Özmen

KOCAELİ

Hâldan Kısayol
Süreyya Sofuoğlu

KONYA

Kemal Ataman
Selçuk Aytan
Ahmet Gürkan
Kadirecan Kafı (İ.)
Faruk Sükan
Cahit Yılmaz
Sait Sina Yücesoy

KÜTAHYA

Sezai Sarpaşar
Sadrettin Tosbi

MALATYA

H. Avni Akşit (İ.)
Ahmet Fırat
İsmet İnönü
(Başbakan)
Halit Ziya Özkan

MANİSA

Neriman Ağaolu
Süleyman Çağlar
Nusret Köklü
Hurrem Kubat
Hilmi Okçu
Yakup Yakut
Nahit Yenisehirliolu

MARAŞ

Kemal Bağcıoğlu
Ali Hüdayioğlu
Enver Kaplan
Adnan Karaküçük

MARDİN

Esat Kemal Aybar
Seyfi Güneşan

MUĞLA

Adnan Akarca
İlhan Tekinalp

NİĞDE

Haydar Özalp

ORDU

Yusuf İzzettin Ağaolu
Rafet Aksoy
Ata Bodur
Şadi Pehlivanolu

RİZE

Erol Yılmaz Akçal
Arif Hikmet Güner
Fuad Sirmen (Başkan)
Cevat Yalçın

SAKARYA

Nuri Bayar
Muslihittin Gürer
Hami Tezkan

SAMSUN

Ali Fuat Alişan
Mehmet Başaran
Bahri Cömert
Kâmran Evliyaoğlu
Hâmit Kiper
Hüseyin Özalp (İ.)
Osman Şahinoğlu

SİRT

Adil Yaşa

SİNOP

Mustafa Kaptan

Cemil Karahan (İ.)

SİVAS

Sebati Hastaolu
Güner Sarısözen
Reşat Turhan
Tahsin Türkey

TEKİRDAĞ

Fethi Mahramlı

TOKAT

Sabahattin Baybura
Mehmet Kazova
Ali Rıza Ulusoy

TRABZON

Ekrom Dikmen
Selâhattin Güven
Nazmi Ökten
Kâmuran Ural
Zeki Yağmurdereli

URFA

Kemal Badıllı
Kadri Eroğan
Celâl Öncel

VAN

İhsan Bedirhanolu
Muslih Görentaş (İ.Ü.)

YOZGAT

İsmail Hakkı Akdoğan
Turgut Nizamoğlu

ZONGULDAK

Ahmet Fuat Ak
Feyzi Furat
Ramiz Karakaşolu
Sadık Tekin Müftüolu

[Açık üyelikler]

Aydın	1	Muş	1
Erzurum	1	Trabzon	1
Hatay	1	Zonguldak	1
İstanbul	1		--
Kocaeli	1		
Manisa	1	Yekûn	9

Cumhuriyet Senatosu Tokat Üyesi Zihni Betil ve 25 arkadaşının, Cumhuriyet Senatosu Üyeleri Seçimi Kanununun değiştirilmesine dair kanun teklifinin müzakeresinin tehiri hakkındaki önergeye verilen oyların sonucu

(Reddedilmiştir.)

Üye sayısı : 450
Oy verenler : 226
Kabul edenler : 13
Reddedenler : 210
Çekinseler : 3
Oya katılmıyanlar : 215
Açık üyelikler : 9

[Kabul edenler]

BOLU
Ahmet Çakmak
ÇANKIRI
Şaban Keskin
ÇORUM
Faruk Küreli

DIYARBAKIR
Adnan Aral
ERZURUM
Tahsin Telli
İSTANBUL
Saadet Evren

KIRKLARELİ
Mehmet Alâeddin Eriş
MUŞ
Sait Mutlu
NİĞDE
Mehmet Altınsoy
SIIRT
Hayrettin Özgen

TOKAT
Zeyyat Kocamemi
UŞAK
Ahmet Tahtakılıç
VAN
Şükrü Köserciisoğlu

[Reddedenler]

ADANA
Mehmet Geçioğlu
Kasım Gülek
Ahmet Karamüftüoğlu
Melih Kemal Küçükte-
pepınar
Kemal Sarıbrahimoğlu
ADİYAMAN
Mahmut Deniz
Mehmet Özbay
AFYON KARAHİSAR
Halûk Nur Bâki
Hasan Dincer
Asım Yılmaz
Şükrü Yüzbaşıoğlu
AGRI
Rıza Polat
AMASYA
Reşat Arpacıoğlu
Mustafa Kemal Karan
ANKARA
İsmail Rüşti Aksal
Burhan Apaydın
Hüseyin Ataman
Raif Aybar
Nihat Berkkan

Osman Bölükbaşı
Fuat Börekçi
Bülent Ecevit
Muhlis Ete
İbrahim İmirzaloğlu
Emin Paksüt
İlyas Seçkin
Ahmet Üstün
ANTALYA
Etem Ağva
Rafet Eker
ARTVIN
Saffet Eminagaoglu
AYDIN
Mustafa Şükrü Koç
Nedim Müren
BALIKESİR
Fennî İslimyeli
Süreyya Koç
Mehmet Tiritioğlu
BİTLİS
Müştak Okumus
BOLU
Zeki Baltacıoğlu
Kemal Demir

Kâmil İnal
BURDUR
Fethi Çelikbaş
Nadir Yavuzkan
BURSA
Edip Rüşti Akyürek
Sadrettin Çanga
İbrahim Öktem
Cevdet Perin
ÇANAKKALE
Burhan Arat
Süreyya Endik
Şefik İnan
ÇANKIRI
Rahmi İnceler
ÇORUM
Nuri Ahıskaloğlu
Hilmi İncesulu
Neemi Ökten
DENİZLİ
İsmail Ertan
Hüdayi Oral
Âtîf Şoğlu
DIYARBAKIR
Şehmus Arslan

Recai İskenderoğlu
EDİRNE
Süleyman Bilgen
Fahir Giritlioğlu
ELAZIĞ
Nurettin Ardicioğlu
Hürrem Müftügil
Kemal Satır
ERZİNCAN
Zeynel Gündoğdu
Naci Yıldırım
ERZURUM
Cevat Dursunoğlu
Gıyasettin Karaca
Adnan Şenyurt
ESKİŞEHİR
Şevket Asbuzoğlu
İbrahim Cemalcılar
Seyfi Öztürk
Celâlettin Uzer
GAZİANTEP
Osman Orhan Bilen
Muzaffer Canbolat
Ali İhsan Göğüş
Hüseyin İncioğlu

GİRESUN
 Ali Cüceoğlu
 Naim Tirali
GÜMÜŞANE
 Halis Bayramoğlu
 Nureddin Özdemir
HAKKÂRİ
 Ahmet Zeydan
HATAY
 Bahri Bahadır
 Ahmet Sırrı Hocaoğlu
 Şekip İnal
 Sâki Zorlu
İÇEL
 Mehmet Ali Arslan
 Yahya Dermanca
 Sadık Kutlay
İSPARTA
 Lokman Başaran
İSTANBUL
 Cihad Baban
 Suphi Baykam
 Ratip Tahir Burak
 Ömer Zekâi Dorman
 Orhan Eyüboğlu
 Fahrettin Kerim Gökay
 Ali Coşkun Kırcâ
 Hilmi Oben
 Ahmet Oğuz
 Oğuz Oran
 Vahyi Özarar
 İlhami Sancar
 Selim Sarper
 Reşit Ülker
 Sabri Vardarlı
 Malik Yolac
 Zeki Zeren
İZMİR
 Şeref Bakşık
 Arif Ertunga
 Ziya Hanhan
 Necip Mirkelâmoğlu
 Kadri Özek

Mustafa Uyar
 Lebit Yurdoğlu
KARS
 Hasan Erdoğan
 Kemal Güven
 Kemal Kaya
 Kemal Okyay
 Bahtiyar Vural
 Rıza Yalçın
KASTAMONU
 Avni Doğan
 Fethi Doğançay
 İhsan Şeref Dura
 Ali Özdikmenli
KAYSERİ
 Turhan Feyzioğlu
 Mehmet Göker
 Mehmet Sağlam
 Bahri Yazır
 Mehmet Yüceler
KIRKLARELİ
 Abdurrahman Altuğ
 Hasan Tahsin Uzun
KIRŞEHİR
 Ahmet Bilgin
KOCAELİ
 Şahabettin Bilgisu
 Nihat Erim
KONYA
 İrfan Baran
 İhsan Kabadayı
 Ömer Kart
 Abdüssamet Kuzucu
 Rüstü Özal
 Fakih Özfakih
 Fakih Özlen
 Vefa Tanır
KÜTAHYA
 Ahmet Bozbay
 Ali Erbek
 Rauf Kıray
MALATYA
 Nurettin Akyurt
 Mehmet Delikaya

Ahmet Fırat
 İsmet İnönü
 Halit Ziya Özkan
MANİSA
 Muammer Erten
 Şevket Raşit Hatipoğlu
MARAS
 Kemalî Bayazıt
 Hasan Fehmi Evliya
MARDİN
 Mehmet Ali Arıkan
 Şevki Aysan
 Vahap Dizdaroğlu
 Talât Oğuz
MUĞLA
 Hilmi Baydur
 Cevdet Oskay
 Turan Şahin
NEVŞEHİR
 Halit Fikret Aka
 Ramazan Demirsoy
 Ali Baran Numanoglu
NİĞDE
 Asım Eren
 Ruhi Soyer
 Oğuzdemir Tüzün
ORDU
 Ferda Güley
 Orhan Naim Hazineदार
 Arif Hikmet Onat
SAKARYA
 Burhan Akdağ
 Yusuf Ulusoy
SAMSUN
 Nurettin Ceritoğlu
 Fevzi Ceylân
 Fevzi Geveci
 İlyas Kılıç
SİRT
 Cevdet Aydın
 Süreyya Öner
SİNOP
 Mahmut Alicanoğlu
 Haşim Tarı

SİVAS
 Adil Altay
 Rahmi Çeltikli
 İbrahim Göker
 Rahmi Günay
 Ahmet Kangal
 Cevad Odyakmaz
 Mahmut Vural
TEKİRDAĞ
 Turhan Kut
 Hayri Mumeuoğlu
 Orhan Öztrak
TOKAT
 Reşit Önder
 Bekir Şeyhoğlu
TRABZON
 Ali Şakir Ağanoglu
 Ahmet Şener
 Ali Rıza Uzuner
TUNCELİ
 Vahap Kışoğlu
 Fethi Ülkü
URFA
 Osman Ağan
 Atalay Akan
 Bekir Sami Karahanlı
 Sabri Kılıç
UŞAK
 Ali Rıza Akbıyıkoglu
 İbrahim Bulanalp
YOZGAT
 İsmail Hakkı Akdoğan
 İsmet Kapısız
 Mustafa Kepir
 Celâl Sungur
 Veli Uyar
ZONGULDAK
 Kenan Esengin
 Suphi Konak
 Mehmet Ali Pestilci
 Yusuf Ziya Yücebilgin

[Çekinseler]

KONYA
 Mekki Keskin

MANİSA
 Yakup Kadri Karaos-
 manoglu

SAKARYA
 Ekrem Alican

[Oya katılmıyanlar]

ADANA

Hasan Aksay
Yusuf Aktimur
Ali Bozdoğanoglu
Cavit Oral
Ahmet Savrun
İbrahim Tekin
Ahmet Topaloğlu

ADIYAMAN

Arif Atalay
Ali Turanlı

AFYON KARAHİSAR

Veli Başaran
Şevki Güler
Mehmet Turgut

AĞRI

Nevzat Güngör
Kerem Özcan

AMASYA

İsmail Sarıgöz
Nevzat Şener

ANKARA

Mustafa Kemal Erko-
van
İsmail Gence
İbrahim Sıtkı Hatip-
oğlu (İ. Ü.)
İhsan Köknel
Mehdi Mihçioğlu
Zühtü Pehlivanlı
Ferhat Nuri Yıldırım
Abdülhak Kemal Yö-
rük

ANTALYA

İhsan Ataöv
Hasan Fehmi Boztepe
Ömer Eken
Nazmi Kerimoğlu
Nihat Su

ARTVİN

Nihat Ata
Sabit Osman Avcı

AYDIN

Orhan Apaydın
Hilmi Aydınçer
Melâhat Gedik
Reşat Özarda
İsmet Sezgin

BALIKESİR

Cihat Bilgehan
Ahmet Aydın Bolak
Kaya Bulut
Mithat Şükrü Çavdar-
oğlu
Gökhan Evliyaoğlu
Cevat Kanpulat
Ahmet İhsan Kırımılı
Cihat Turgut

BİLECİK

Şadi Binay
Orhan Tuğrul

BİNGÖL

M. Sıddık Aydar
Halit Rıza Ünal

BİTLİS

Nafiz Giray

BOLU

Turgut Çulha
Fuat Ümit

BURDUR

Mehmet Özbey

BURSA

Hikmet Akalın
Ekrem Paksoy
Mustafa Tayyar
Ahmet Türkel
Ziya Uğur
İsmail Yılmaz
Baha Cemal Zağra

ÇANAKKALE

Ahmet Nihat Akay
Refet Sezgin

ÇANKIRI

Kâzım Arar
Nurettin Ok (Bşk. V.)

ÇORUM

Muzaffer Dünder
Abdurrahman Güler
İhsan Tombuş

DENİZLİ

Sinan Bosna
Mehmet Çobanoğlu
İbrahim Kocatürk
Remzi Şenel

DIYARBAKIR

Yusuf Azizoğlu
Hilmi Güldoğan
Vefik Piriçcioğlu (İ.)
Alp Doğan Şen

EDİRNE

Talât Asal
İlhami Ertem
Nazmi Özogul

ELÂZİĞ

Naci Güray
Ömer Faruk Sanaç

ERZİNCAN

Hüsametdin Atabeyli
Sadık Perinçek

ERZURUM

Ertuğrul Akça
Turhan Bilgin
Nihat Diler
Şerafettin Konuray

ESKİŞEHİR

Ertuğrul Gazi Sakarya
Aziz Zeytinoğlu

GAZİANTEP

Kudret Mavitan
Mithat San

Süleyman Ünlü

GİRESUN

Mustafa Kemal Çilesiz
Nizamettin Erkmen
İbrahim Etem Kılıçoğlu
Ali Köymen

GÜMÜŞANE

Necmeddin Küçüker
Sabahattin Savacı

HATAY

Ali Muhsin Bereketoğlu
(İ.)

Abdullah Cilli

İÇEL

Mazhar Arıkan
Burhan Bozdoğan
Celâl Kılıç
İhsan Önal

İSPARTA

Ali İhsan Balım
Sadettin Bilgiç
Mustafa Gülcügil

İSTANBUL

İbrahim Abak
Ziya Altınoglu
Mahmut Rıza Bertan
Ferruh Bozbeyleli
(Bşk. V.)
Nurettin Bulak
Tahsin Demiray
Muhiddin Güven
Şahabettin Orhon
Naci Öktem
İsmail Hakkı Tekinel
Hüsametdin Tiyanşan
Abdurrahman Yazgan

İZMİR

Osman Sabri Adal
Şükrü Akkan
Mehmet Ali Aytaş
Muzaffer Döğemeci

Ali Naili Erdem
Ragıp Gümüşpala

İhsan Gürsan

Saim Kaygan

Nihat Kürşat

Şinasi Osma

KARS

Necmettin Akan
Lâtif Aküzüm

Sırrı Öktem

KASTAMONU

Sabri Keskin
Osman Zeki Oktay

İsmail Hakkı Yılanlıoğlu

KAYSERİ

Abdülhalim Aras
Hüsametdin Gümüşpala

Vedat Âli Özkan

KIRKLARELİ

Fikret Filiz

KIRŞEHİR

Memduh Erdemir
Halil Özmen

KOCAELİ

Hâldan Kısayol
Süreyya Sofuoğlu

KONYA

Kemal Ataman
Selçuk Aytan

Ahmet Gürkan
Kadirean Kaflı (I.)
Faruk Sükan
Cahit Yılmaz
Sait Sma Yücesoy

KÜTAHYA

Mehmet Kesen
Sezai Sarpaşar
Sadrettin Tosbi

MALATYA

H. Avni Akşit (I.)

MANİSA

Neriman Ağaoğlu
Süleyman Çağlar
Nusret Köklü
Hurrem Kubat
Hilmi Okçu
Yakup Yakut
Nahit Yenişehirlioğlu

MARAŞ

Kemal Bağcıoğlu
Ali Hüdayioğlu
Enver Kaplan
Adnan Karaküçük

MARDİN

Esat Kemal Aybar
Seyfi Güneşan

MUĞLA

Adnan Akarca
İlhan Tekinalp

MUŞ

Sami Öztürk

NİĞDE

Haydar Özalp

ORDU

Yusuf İzzettin Ağaoğlu
Refet Aksoy
Ata Bodur
Şadi Pehlivanoglu
Ata Topaloğlu

RİZE

Erol Yılmaz Akçal
Arif Hikmet Güner
Fuad Sirmen (Başkan)
Rıza Yalçın

SAKARYA

Nuri Bayar

Muslihittin Gürer

Hami Tezkan

SAMSUN

Ali Fuat Alişan
Mehmet Başaran
Bahri Cömert
Kâmran Evliyaoğlu
Hâmit Kiper
Hüseyin Özalp (I. Ü.)
Osman Şahinoğlu

SİRT

Adil Yaşa

SİNOP

Mustafa Kaptan
(Emal Karahan (I.))

SİVAS

Sebati Hastaoğlu
Güner Sarısözen
Reşat Turhan
Tahsin Türkay

TEKİRDAĞ

Fethi Mahramlı

TOKAT

Sabahattin Baybura

H. Ali Dizman

Mehmet Kazova

Ali Rıza Ulusoy

TRABZON

Ekrem Dikmen
Selâhattin Güven
Nazmi Ökten
Kâmuran Ural
Zeki Yağmurdereli

URFA

Kemal Badıllı
Kadri Eroğan
Celâl Öncel

VAN

İhsan Bedirhanoglu
Muslih Görentaş (I. Ü.)

YOZGAT

Turgut Nizamoğlu

ZONGULDAK

Ahmet Fuat Ak
Feyzi Fırat
Ramiz Karakaşoğlu
Sadık Tekin Müftüoğlu

[Açık üyelikler]

Aydın	1	Muş	1
Bizansum	1	Trabzon	1
Hatay	1	Zonguldak	1
Istanbul	1		
Kocaeli	1		
Manisa	1	Yekûn	9

Cumhuriyet Senatosu Tokat Üyesi Zihni Betil ve 25 arkadaşının, Cumhuriyet Senatosu Üyeleri Seçimi Kanununun değiştirilmesine dair kanun teklifinin maddelerine geçilmesinin açık oya konulması hakkındaki önergeye verilen oyların sonucu

(Yeter çoğunluk yoktur.)

Üye sayısı : 450
Oy verenler : 204
Kabul edenler : 194
Reddedenler : 6
Çekinserler : 4
Oya katılmıyanlar : 237
Açık üyelikler : 9

[Kabul edenler]

ADANA Mehmet Geçioğlu Ahmet Karamüftüoğlu Melih Kemal Küçüktepepınar Kemal Sarıbrahimoğlu	BALIKESİR Fennî İslimyeli Süreyya Koç Mehmet Tiritioğlu BİTLİS Müştak Okumuş BOLU Zeki Baltacıoğlu Kemal Demir Kâmil İnal BURDUR Fethi Çelikbaş Nadir Yavuzkan BURSA Edip Rüştü Akyürek Sadrettin Çanga İbrahim Öktem Cevdet Perin ÇANAKKALE Burhan Arat Süreyya Endik Şefik İnan ÇANKIRI Rahmi İnceler Şaban Keskin ÇORUM Nuri Ahıskalıoğlu Hilmi İncesulu Necmi Ökten DENİZLİ İsmail Ertan Hüdaî Oral Âtîf Şoğoğlu	DIYARBAKIR Adnan Aral Şehmus Arslan EDİRNE Süleyman Bilgen Fahir Giritlioğlu ELÂZİĞ Nurettin Ardıçoğlu Hürrem Müftügil Kemal Satır ERZİNCAN Naci Yıldırım ERZURUM Cevat Dursunoğlu Gıyasettin Karaca Adnan Şenyurt Tahsin Telli ESKİŞEHİR Şevket Asbuzoğlu İbrahim Cemalcılar Celâlettin Uzer GAZİANTEP Osman Orhan Bilen Muzaffer Canbolat Ala İhsan Göğüş Hüseyin İncioğlu GİRESUN Naim Tirali GÜMÜŞANE Halis Bayramoğlu Nureddin Özdemir HAKKÂRİ Ahmet Zeydan	HATAY Bahri Bahadır Abdullah Cilli Ahmet Sırrı Hocaoğlu Şekip İnal Sâki Zorlu İÇEL Mehmet Ali Arslan Yahya Dermancı Sadık Kutlay İSPARTA Lokman Başaran İSTANBUL Cihad Baban Suphi Baykam Ratip Tahir Burak Fahrettin Kerim Gökay Ali Coşkun Kırcâ Hilmi Oben Oğuz Oran Vahyi Özarar İlhami Sancar Selim Sarper Reşit Ülker Sabri Vardarlı Malik Yolac Zeki Zeren İZMİR Şeref Bakşık Arif Ertunga Ziya Hanhan Necip Mirkelâmoğlu Kadri Özek Mustafa Uyar
--	---	--	--

KARS
 Hasan Erdoğan
 Kemal Güven
 Kemal Kaya
 Kemal Okyay
 Bahtiyar Vural
 Rıza Yalçın
KASTAMONU
 İhsan Şeref Dura
 Ali Özdikmenli
KAYSERİ
 Turhan Feyzioğlu
 Mehmet Göker
 Mehmet Sağlam
 Bahri Yazır
KIRKLARELİ
 Abdurrahman Altuğ
KİRŞEHİR
 Ahmet Bilgin
 Halil Özmen
KOCAELİ
 Sabahattin Bilgisu
 Nihat Erim
KONYA
 İrfan Baran
 İhsan Kabadayı
 Ömer Kart
 Abdüssamet Kuzucu
 Rüştü Özal
 Fakih Özfakih
 Fakih Özlen
 Vefa Tanır

KÜTAHYA
 Ahmet Bozbay
 Ali Erbek
 Rauf Kiray
MALATYA
 Nurettin Akyurt
 Mehmet Delikaya
 Ahmet Fırat
 İsmet İnönü
 Halit Ziya Özkan
MANİSA
 Muammer Erten
 Şevket Raşit Hatipoğlu
MARAS
 Kemal Bağcıoğlu
 Hasan Fehmi Evliya
MARDİN
 Mehmet Ali Arıkan
 Şevki Aysan
 Vahap Dizdaroğlu
 Talât Oğuz
MUĞLA
 Hilmi Baydur
 Cevdet Oskay
 Turan Şahin
NEVŞEHİR
 Halit Fikret Aka
 Ali Baran Numanoğlu
NİĞDE
 Asım Eren
 Ruhi Soyer
 Oğuzdemir Tüzün

ORDU
 Ferda Güley
 Orhan Naim Hazinedar
 Arif Hikmet Onat
SAKARYA
 Burhan Akdağ
 Ekrem Alican
 Yusuf Ulusoy
SAMSUN
 Nurettin Ceritoğlu
 Fevzi Ceylân
 Fevzi Geveci
 İlyas Kılıç
SIIRT
 Süreyya Öner
SİNOP
 Mahmut Alicanoğlu
 Haşim Tarı
SİVAS
 Adil Altay
 Rahmi Çeltikli
 İbrahim Göker
 Rahmi Günay
 Ahmet Kangal
 Cevad Odyakmaz
 Mahmut Vural
TEKİRDAĞ
 Turhan Kut
 Hayri Mumeçuoğlu
 Orhan Öztrak

TOKAT
 Reşit Önder
 Bekir Şeyhoğlu
TRABZON
 Ali Şakir Ağanıoğlu
 Ahmet Şener
 Ali Rıza Uzuner
TUNCELİ
 Fethi Ülkü
URFA
 Osman Ağan
 Atalay Akan
 Bekir Sami Karahanlı
 Sabri Kılıç
UŞAK
 Ali Rıza Akbıyıkıoğlu
 İbrahim Bulanalp
VAN
 Şükrü Köserreisioğlu
YOZGAT
 İsmail Hakkı Akdoğan
 İsmet Kapısız
 Mustafa Kepir
 Celâl Sungur
 Veli Uyar
ZONGULDAK
 Kenan Esengin
 Suphi Konak
 Mehmet Ali Pestilci

[Reddedenler]

AMASYA
 Nevzat Şener
ARTVIN
 Saffet Eminağaoğlu

BOLU
 Ahmet Çakmak
ÇORUM
 Faruk Küreli

KIRKLARELİ
 Hasan Tahsin Uzun
KÜTAHYA
 Mehmet Kesen

[Çekinserler]

KONYA
 Mekki Keskin

MANİSA
 Yakup Kadri Karaos-
 manoğlu

TOKAT
 H. Ali Dizman
 Zeyyat Kocamemi

[Oya katılmıyanlar]

ADANA

Hasan Aksay
Yusuf Aktimur
Ali Bozdoğanoğlu
Kasım Gülek
Cavit Oral
Ahmet Savrun
İbrahim Tekin
Ahmet Topaloğlu

ADİYAMAN

Arif Atalay
Ali Turanlı

AFYON KARAHİSAR

Veli Başaran
Hasan Dincer
Şevki Güler
Mehmet Turgut

AĞRI

Nevzat Güngör
Kerem Özcan

AMASYA

İsmail Sarıgöz

ANKARA

Hüseyin Ataman
Raif Aybar
Osman Bölükbaşı
Mustafa Kemal Erko-
van
Muhlis Ete
İsmail Gence
İbrahim Sıtkı Hatip-
oğlu (İ. Ü.)
İhsan Köknel
Mehdi Mihçioğlu
Zühtü Pehlivanlı
İlyas Seçkin
Ferhat Nuri Yıldırım
Abdullah Kemal Yörük

ANTALYA

İhsan Ataöv
Hasan Fehmi Boztepe
Ömer Eken
Nazım Kerimoğlu

ARTVİN

Nihat Ata
Sabit Osman Avcı

AYDIN

Orhan Apaydın
Hilmi Aydınçer
Melâhat Gedik
Reşat Özarda
İsmet Sezgin
BALIKESİR

Cihat Bilgehan
Ahmet Aydın Bolak
Kaya Bulut
Mithat Şükrü Çavdar-
oğlu
Gökhan Evliyaoglu

Cevat Kanpulat
Ahmet İhsan Kırımılı
Cihat Turgut

BİLECİK

Şadi Binay
Orhan Tuğrul

BİNGÖL

M. Siddık Aydar
Halit Rıza Ünal

BİTLİS

Nafiz Giray

BOLU

Turgut Çulha
Fuat Ümit

BURDUR

Mehmet Özbek

BURSA

Hikmet Akalın
Ekrem Paksoy
Mustafa Tayyar
Ahmet Türkel
Ziya Uğur
İsmail Yılmaz
Baha Cemal Zağra

ÇANAKKALE

Ahmet Nihat Akay
Refet Sezgin

ÇANKIRI

Kâzım Arar
Nurettin Ok (Bşk. V.)

ÇORUM

Muzaffer Dünder
Abdurrahman Güler
İhsan Tombuş

DENİZLİ

Sinan Bosna
Mehmet Çobanoğlu
İbrahim Kocatürk
Remzi Şenel

DIYARBAKIR

Yusuf Azizoglu
Hilmi Guldogan
Recai İskenderoglu
Vefik Pirinçcioğlu (İ.)
Alp Doğan Şen

EDİRNE

Talât Asal
İlhami Ertem
Nazmi Özoğul

ELAZIĞ

Naci Güray
Ömer Faruk Sanaç

ERZİNCAN

Hüsamettin Atabeyle
Zeynel Gündoğdu
Sadık Perinçek

ERZURUM

Ertuğrul Akça
Turhan Bilgin
Nihat Diler
Şerafettin Konuray

ESKİŞEHİR

Ertuğrul Gazi Sakarya
Seyfi Öztürk
Aziz Zeytinoğlu

GAZİANTEP

Kudret Mavitan
Mithat San
Süleyman Ünlü

GİRESUN

Ali Cüceoğlu
Mustafa Kemal Çilesiz
Nizamettin Erkmen
İbrahim Etem Kılıçoğlu
Ali Köymen

GÜMÜŞANE

Necmeddin Küçükler
Sabahattin Savacı

HATAY

Ali Muhsin Bereketoğlu
(İ.)

İÇEL

Mazhar Arıkan
Burhan Bozdoğan
Celâl Kılıç
İhsan Önal

İSPARTA

Ali İhsan Balım
Sadettin Bilgiç
Mustafa Gülcügil

İSTANBUL

İbrahim Abak
Ziya Altmoğlu
Mahmut Rıza Bertan
Ferruh Bozbeyle
(Bşk. V.)

Nurettin Bulak
Tahsin Demiray
Ömer Zekâi Dorman
Saadet Evren

Orhan Eyüboğlu
Muhiddin Güven
Ahmet Oğuz
Şahabettin Orhon
Naci Öktem
İsmail Hakkı Tekinel
Hüsamettin Tiyandaş
Abdurrahman Yazgan

İZMİR

Osman Sabri Adal
Şükrü Akkan
Mehmet Ali Aytaç
Muzaffer Döşemeci
Ali Naili Erdem
Ragıp Gümüşpala
İhsan Gürsan
Saim Kaygan
Nihat Kürşat
Şinasi Osma
Lebit Yurdoğlu (B.)

KARS

Necmettin Akan
Lâtif Aküzüm
Sırrı Öktem

KASTAMONU

Avni Doğan
Fethi Doğançay
Sabri Keskin

Osman Zeki Oktay
İsmail Hakkı Yılanlıoğlu
KAYSERİ
Abdülhalim Aras
Hüsamettin Gümüşpala
Vedat Âli Özkan
Mehmet Yüceler (B.)
KIRKLARELİ
Mehmet Alâeddin Eriş
Fikret Filiz
KIRŞEHİR
Memduh Erdemir
KOCAELİ
Hâldan Kısayol
Süreyya Sofuoğlu
KONYA
Kemal Ataman
Selçuk Aytan
Ahmet Gürkan
Kadirean Kafılı (İ.)
Faruk Sükan
Cahit Yılmaz
Sait Sina Yücesoy
KÜTAHYA
Sezai Sarpaşar
Sadrettin Tosbi
MALATYA
H. Avni Aksit (İ.)
MANİSA
Neriman Ağaoğlu
Süleyman Çağlar

Nusret Köklü
Hurrem Kubat
Hilmi Okçu
Yakup Yakut
Nahit Yenişehirlioğlu
MARAS
Kemalî Bayazıt
Enver Kaplan
Ali Hüdayioğlu
Adnan Karaküçük
MARDİN
Esat Kemal Aybar
Seyfi Güneştan
MUĞLA
Adnan Akarca
İlhan Tekinalp
MUŞ
Sait Mutlu
Sami Öztürk
NEVŞEHİR
Ramazan Demirsoy
NİĞDE
Mehmet Altınsoy
Haydar Özalp
ORDU
Yusuf İzzettin Ağaoğlu
Refet Aksoy
Ata Bodur
Şadi Pehlivanoglu
Ata Topaloğlu

RİZE
Erol Yılmaz Akçal
Arif Hikmet Güner
Fuad Sirmen (Başkan)
Cevât Yalçın
SAKARYA
Nuri Bayar
Muslihittin Gürer
İlhami Tezkan
SAMSUN
Ali Fuat Alişan
Mehmet Başaran
Bahri Cömert
Kâmrân Evliyaoğlu
Hâmit Kiper
Hüseyin Özalp (İ. Ü.)
Osman Şahinoğlu
SİRT
Cevdet Aydın
Hayrettin Özgen
Adil Yaşa
SİNOP
Mustafa Kaptan
Cemil Karahan (İ.)
SİVAS
Sebati Hıstaoglu
Güner Sarısözen
Reşat Turhan
Tahsin Türkay
TEKİRDAĞ
Fethi Mahramlı

TOKAT
Sabahattin Baybura
Mehmet Kazova
Ali Rıza Ulusoy
TRABZON
Ekrem Dikmen
Selâhattin Güven
Nazmi Ökten
Kâmurân Ural
Zeki Yağmurdereli
TUNCELİ
Vahap Kışoğlu
URFA
Kemal Badıllı
Kadri Eroğan
Celâl Öncel
UŞAK
Ahmet Tahtakılıç
VAN
İhsan Bedürhanoglu
Muslih Görentaş (İ. Ü.)
YOZGAT
Turgut Nizamoglu
ZONGULDAK
Ahmet Fuat Ak
Feyzi Fırat
Ramiz Karakaşoglu
Sadık Tekin Müftüoglu
Yusuf Ziya Yücebilgin

[Açık üyelikler]

Aydın	1	Manisa	1
Erzurum	1	Muş	1
Hatay	1	Trabzon	1
İstanbul	1	Zonguldak	1
Kocaeli	1	Yekûn	9

Millet Meclisi

GÜNDEMİ

YETMİŞBEŞİNCİ BİRLEŞİM

26. 3. 1964 Perşembe

Saat : 14.00

I

A - BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Cumhuriyet Senatosu Tokat Üyesi Zihni Betil ve 25 arkadaşının Cumhuriyet Senatosu üyeleri seçimi Kanununun değiştirilmesine dair kanun teklifinin müzakeresinin tehiri hakkındaki önerenin açık oylamasında görülen maddi hata üzerine oylamanın tekrarlanacağına dair Başkanlık Divanı kararı.

B - İKİNCİ DEFA OYA KONULACAK İŞLER

II

SORULAR, GENSORULAR VE GENEL GÖRÜŞME

III

ÖNCELİKLE GÖRÜŞÜLMESİ KARARLAŞTIRILAN İŞLER

× 1. — 31 . 12 . 1961. tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun bazı madde ve fıkralarının değiştirilmesi ve bu kanuna bazı hükümler eklenmesi hakkında kanun tasarısı ve Maliye, Ticaret, Tarım, Sanayi, İçişleri ve Plân komisyonlarından seçilen 4 er üyeden kurulan Geçici Komisyon raporu (1/632) (S. Sayısı: 616) [Dağıtma tarihi : 25 . 2 . 1964]

2. — Cumhuriyet Senatosu Tokat Üyesi Zihni Betil ve 25 arkadaşının, Cumhuriyet Senatosu üyeleri seçimi Kanununun değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Adalet ve Anayasa komisyonları raporları (2/630) (S. Sayısı : 642) [Dağıtma tarihi : 12 . 3 . 1964]

3. — Siyasi partiler kanunu tasarısı ile Adana Milletvekili Kasım Gülek ve Kemal Sarıbrahimoğlu'nun, Siyasi partiler kanun teklifleri ve Geçici Komisyon raporu (1/560, 2/378, 2/591) (S. Sayısı : 527) [Dağıtma tarihi : 27 . 11 . 1963]

× 4. — Devlet personeli meslek teşekkülleri kanunu tasarısı ve Anayasa, Adalet, İçişleri ve Plân komisyonlarından üçer üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (1/546) (S. Sayısı : 543) [Dağıtma tarihi : 28 . 12 . 1963]

× 5. — Özel öğretim kurumları kanunu tasarısı ile Cumhuriyet Senatosu Manisa Üyesi Ferit Alpiskender'in, hususi eğitim ve öğretim müesseseleri kanunu teklifi ve Kırşehir Milletvekili Memduh Erdemir'in, Âmme menfaatine hizmet gayesiyle kurulan dernekler tarafından açılan özel okul öğretmenlerinin sosyal güvenlikleri hakkında kanun teklifi ile Adana Milletvekili Kemal Sarıbrahimoğlu ve 55 arkadaşının, Âmme menfaatine hizmet gayesiyle kurulan dernekler tarafından açılan özel okul öğretmenlerinin sosyal güvenlikleri hakkında kanun teklifi ve Millî Eğitim ve Plân komisyonlarından seçilen beşer üyeden kurulan Geçici Komisyon raporu (1/539, 2/581, 2/617, 2/618) (S. Sayısı : 495 e 1 nci ek) [Dağıtma tarihi : 15 . 1 . 1964]

6. — Disiplin mahkemeleri kuruluş, yargılama usulü ve disiplin suçları ve cezaları hakkında kanun tasarısına dair Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosunca yapılan değişiklikler hakkında Millet Meclisi Geçici Komisyon raporu (M. Meclisi 1/548, C. Senatosu 1/314) [Dağıtma tarihi: 19 . 2 . 1964] (M. Meclisi S. Sayısı: 497 ye 1 nci ek, C. Senatosu S. Sayısı: 368)

7. — Serbest malî müşavirlik kanun tasarısı ile Cumhuriyet Senatosu Amasya Üyesi Macit Zeren ve Adana Üyesi Mehmet Ünalı'nın, Malî müşavirlik ve yeminli müşavirlik kanunu teklifi ve Geçici Komisyon raporu (1/476, 2/529) (S. Sayısı : 368) [Dağıtma tarihi : 17 . 8 . 1963]

8. — Bina kiralari hakkında kanun tasarısı ve Erzurum Milletvekili Gıyasettin Karaca'nın,

6570 sayılı Kira Kanununun Anayasa Mahkemesince iptal edilen 2 ve 3 ncü maddelerinin yeniden tedvini ile 4 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Geçici Komisyon raporu (1/513, 2/526) (S. Sayısı: 458 ve 458 e 1 nci ek) [Dağıtma tarihi: 1 . 10 . 1963]

9. — İstanbul Milletvekili Naci Öktem ve 8 arkadaşının, 28 Nisan 1304 tarihli Alâmeti Farika Nizamnamesine ek kanun teklifi ile Manisa Milletvekili Muammer Erten'in, Markalar ve menşe işaretleri hakkında kanun teklifi ve Sanayi ve Adalet komisyonları raporları (2/160, 2/297) (S. Sayısı : 526) [Dağıtma tarihi : 11 . 11 . 1963]

10. — İstanbul Milletvekili Coşkun Kırca, Aydın Milletvekili Orhan Apaydın, Sivas Milletvekili Cevad Odyakmaz ve Erzincan Milletvekili Sadık Perinçek'in, Yasama meclislerinin aralarındaki münasebetlerin düzenlenmesi hakkında kanun teklifine dair C. Senatosu Başkanlığının ret tezkeresi hakkında Millet Meclisi Anayasa Komisyonu raporu (2/271) (S. Sayısı : 48 e 1 nci ek) [Dağıtma tarihi : 27 . 12 . 1963]

11. — İstanbul Milletvekili Coşkun Kırca, Aydın Milletvekili Orhan Apaydın, Sivas Milletvekili Cevad Odyakmaz ve Erzincan Milletvekili Sadık Perinçek'in, Türkiye Büyük Millet Meclisi Bütçe Karma Komisyonunun seçilmesi ve çalışma usullerinin düzenlenmesi hakkında kanun teklifine dair Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı ret tezkeresi hakkında Millet Meclisi Geçici Komisyon raporu (2/269) (S. Sayısı : 233 e 2 nci ek) [Dağıtma tarihi : 27 . 12 . 1963]

12. — İstanbul Milletvekili Hüsamettin Tiyaşan'ın, 232 sayılı Kanunla değiştirilen 6085 sayılı Karayolları Trafik Kanununa bir madde eklenmesi hakkında kanun teklifi ve C. Senatosu Başkanlığının ret tezkeresine dair Millet Meclisi İçişleri Komisyonu raporu (M. Meclisi 2/350; C. Senatosu 2/83) (S. Sayısı : 37 ye 1 nci ek) [Dağıtma tarihi : 3 . 1 . 1964]

13. — Sandıklı'nın Mirtaz köyü 17 hane numarasında nüfusa kayıtlı Alioğlu, Feride'den doğma 11.10.1942 doğumlu Veysel Aslan'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkındaki Başbakanlık

tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/775) (S. Sayısı : 579) [Dağıtma tarihi : 10 . 2 . 1964]

14. — Uşak Merkez Aybey mahallesi hane 143, cilt 14 ve sayfa 103 sayısında nüfusa kayıtlı Haliloğlu, Sultan'dan doğma 11 . 12 . 1929 doğumlu İsmail Kiraz'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/792) (S. Sayısı : 580) [Dağıtma tarihi : 10 . 2 . 1964]

15. — Akhisar ilçesinin Bergele köyü hane 13, cilt 12 ve sayfa 19 sayısında nüfusa kayıtlı Hüseyinoğlu, Medine'den doğma 7 . 12 . 1929 doğumlu Hasan Çalınca (Çalınca) nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/804) (S. Sayısı : 581) [Dağıtma tarihi : 10 . 2 . 1964]

16. — Kalecik ilçesinin Hasayaz bucağı Tavşancık Köyünün hane 15, cilt 11 ve sayfa 13 sayısında nüfusa kayıtlı Hüseyinoğlu, Satı'dan doğma 9 . 7 . 1934 doğumlu Mehmet Aksoy'un ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/805) (S. Sayısı : 582) [Dağıtma tarihi : 10 . 2 . 1964]

17. — Kulp ilçesinin Hacanan köyü, hane 34, cilt 7 ve sayfa 98 sayısında nüfusa kayıtlı Saitoğlu, Sultan'dan doğma 1928 doğumlu Recep Oruç'un ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/806) (S. Sayısı : 583) [Dağıtma tarihi : 10 . 2 . 1964]

× 18. — 4 . 1 . 1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun bazı madde ve fıkralarının değiştirilmesi ve bu kanuna bazı hükümler eklenmesi hakkında kanun tasarısı ve Maliye, Ticaret, Tarım, Sanayi, İçişleri ve Plân komisyonlarından seçilen 4 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (1/625) (S. Sayısı : 617) [Dağıtma tarihi: 26 . 2 . 1964]

× 19. — 1837 sayılı Bina Vergisi Kanununda değişiklik yapılmasına ve 3 . 1 . 1961 tarihli ve 206 sayılı Kanunun 3 ncü ve geçici 2 nci maddelerinin kaldırılmasına dair kanun tasarısı ve Maliye, Ticaret, Tarım, Sanayi, İçişleri ve Plân komisyonlarından seçilen 4 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (1/623) (S. Sayısı : 631) [Dağıtma tarihi: 4 . 3 . 1964]

× 20. — Bâzi vergi ve resimlere zam yapılması hakkındaki 4040 sayılı Kanunun 31 nci maddesinde değişiklik yapılmasına dair kanun tasarısı ve Maliye, Ticaret, Tarım, Sanayi, İçişleri ve Plân komisyonlarından seçilen 4 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (1/621) (S. Sayısı: 632) [Dağıtma tarihi: 4.3.1964]

21. — İktisadi Buhran Vergisi Kanununa Ek Kanunda değişiklik yapılmasına dair kanun tasarısı ve Maliye, Ticaret, Tarım, Sanayi, İçişleri ve Plân komisyonlarından seçilen 4 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (1/629) (S. Sayısı: 633) [Dağıtma tarihi: 4.3.1964]

× 22. — 27.6.1931 tarihli ve 1833 sayılı Arazi Vergisi Kanununun 9 ncu maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve Maliye, Ticaret, Tarım, Sanayi, İçişleri ve Plân komisyonlarından seçilen 4 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (1/634) (S. Sayısı: 635) [Dağıtma tarihi: 4.3.1964]

× 23. — 21.6.1961 tarihli ve 309 sayılı Kanunda bâzi değişiklikler yapılmasına dair kanun tasarısı ve Maliye, Ticaret, Tarım, Sanayi, İçişleri ve Plân komisyonlarından seçilen 4 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (1/633) (S. Sayısı: 636) [Dağıtma tarihi: 4.3.1964]

× 24. — Gider Vergileri Kanununun bâzi maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bâzi hükümler ilâve edilmesine dair kanun tasarısı ve Maliye, Ticaret, Tarım, Sanayi, İçişleri ve Plân komisyonlarından seçilen 4 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (1/628) (S. Sayısı: 638) [Dağıtma tarihi: 4.3.1964]

25. — 5442 sayılı İl İdaresi Kanununun bâzi maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısının C. Senatosunca değiştirilen ve M. Meclisince benimsenmiyen maddeleri hakkında Karma Komisyon raporu ile Millet Meclisi, Cumhuriyet Senatosu ve Karma Komisyon metinleri (M. Meclisi 1/292; C. Senatosu 1/251) (M. Meclisi S. Sayısı: 325 e 2 nci ek; C. Senatosu S. Sayısı: 181) [Dağıtma tarihi: 10.2.1964]

IV

A - HAKLARINDA İVEDİLİK KARARI VERİLEN İŞLER

B - TÜZÜK GEREĞİNCE BİR DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

1. — Kayseri Milletvekili Mehmet Göker ve 5 arkadaşının, 4367 sayılı Kanunun 4684, 6706 ve 70 sayılı kanunlarla değişik birinci maddesinin (C) ve (D) fıkralarının değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Millî Savunma, İçişleri ve Plân komisyonları raporları (2/328) (S. Sayısı: 381) [Dağıtma tarihi: : 5.9.1963]

2. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Özel Şahingiray ve 15 arkadaşının, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa geçici bir madde eklenmesine dair kanun teklifi ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/221) (S. Sayısı: 391) [Dağıtma tarihi: 14.9.1963]

3. — Cumhuriyet Senatosu Yozgat Üyesi Sadık Artukmaç ve 2 arkadaşının, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun bâzi maddelerinde değişiklik yapılması ve 6122, 6422 ve 7242 sayılı kanunların kaldırılması hakkında kanun teklifi ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/147) (S. Sayısı: 393) [Dağıtma tarihi: 14.9.1963]

4. — Kayseri Milletvekili Mehmet Göker ve 4 arkadaşının, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun bâzi maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bir muvakkat madde eklenmesine dair kanun teklifi ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/268) (S. Sayısı: 394) [Dağıtma tarihi: 14.9.1963]

5. — Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Mehmet Ali Demir ve Kırklareli Üyesi Ahmet Naci Arı'nın, 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun 32 nci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun teklifi ve Maliye Komisyonu tezkeresi ve Millî Eğitim ve Plân komisyonları raporları (2/262) (S. Sayısı: 395) [Dağıtma tarihi: 14.9.1963]

6. — Samsun Milletvekili İlyas Kılıç ve Sakarya Milletvekili Yusuf Ulusoy'un, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun geçici 14 nci maddesine (ç) fıkrası eklenmesine dair kanun teklifi ve Maliye ve Plân komisyonları raporları ve Millî Eğitim Komisyonunun mütalâası (2/325) (S. Sayısı: 396) [Dağıtma tarihi: 14.9.1963]

7. — Cumhuriyet Senatosu İzmir Üyesi Ömer Lûtfi Bozcalı'nın, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa ek kanun teklifi ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/327) (S. Sayısı : 397) [Dağıtma tarihi : 14 . 9 . 1963]

8. — Bursa Milletvekili Sadrettin Çanga'nın, 1076 ve 1111 sayılı kanunlar gereğince ihtiyata ayrılmış yedek subay ve erlerden yoklamasını yaptırmamış olanların para cezalarının affına dair kanun teklifi ve Millî Savunma; Adalet ve Plân komisyonları raporları (2/366) (S. Sayısı : 398) [Dağıtma tarihi : 17 . 9 . 1963]

9. — Cumhuriyet Senatosu Artvin Üyesi Fahmi Alpaslan'ın, 237 sayılı Taşıt Kanununun 4 ncü maddesine göre makam hizmetlerine tahsis edilen taşıtları gösteren (2) sayılı cetvelde değişiklik yapılması ve 7 nci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun teklifi ve Plân Komisyonu raporu (2/78) (S. Sayısı : 440) [Dağıtma tarihi : 20 . 9 . 1963]

10. — Cumhuriyet Senatosu Kastamonu Üyesi Ahmet Nusret Tuna'nın, 1108 sayılı Maaş Kanununun 1559 sayılı Kanunla muaddel 2 nci ve 3041 sayılı Kanunla muaddel 13 ncü maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ile Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Mehmet Ali Demir'in, 1108 sayılı Maaş Kanununun bâzı maddelerini değiştiren kanun teklifi ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/95, 2/96) (S. Sayısı : 441) [Dağıtma tarihi : 19 . 9 . 1963]

11. — Cumhuriyet Senatosu Aydın Üyesi Fikret Turhangil ve 3 arkadaşının, Arazi ve Bina vergilerinin matrahlarına uygulanacak maddeler hakkındaki 206 sayılı Kanunun 3 ncü maddesine bir fıkra ve Kanuna geçici bir madde eklenmesi hakkında kanun teklifi ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/257) (S. Sayısı : 443) [Dağıtma tarihi : 19 . 9 . 1963]

12. — Cumhuriyet Senatosu Niğde Üyesi Kudret Bayhan ve üç arkadaşının, 1111 sayılı Kanuna bir madde eklenmesi hakkında kanun teklifi, Konya Milletvekili Ahmet Gürkan ve Ankara Milletvekili Ferhat Nuri Yıldırım'ın 5585 sayılı Kanuna geçici bir madde eklenmesine dair kanun teklifi, Tokat Milletvekili Ali Dizman'ın, Askerlik hizmetinin emeklilik ve terfiden sayılması hakkında kanun teklifi ile Cumhuriyet Senatosu İzmir Üyesi Hilmi Onat ve Aydın Milletvekili Mehmet Yavaş'ın, Maaş Kanu-

nuna ek 4379 sayılı Kanunla bu kanunu tadil eden 5585 ve 6724 sayılı kanunlara bâzı maddeler ilâvesi hakkında kanun teklifi ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/62, 2/145, 2/204, 2/360) (S. Sayısı : 445) [Dağıtma tarihi : 19 . 9 . 1963]

13. — Balıkesir Milletvekili Cihat Bilgehan ve 5 arkadaşının, 6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 ncü maddesinin (b) işaretli fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/383) (S. Sayısı : 446) [Dağıtma tarihi : 20.9.1963]

14. — Konya Milletvekili İhsan Kabadayı ve altı arkadaşının, Kaçakçılığın men'i ve takibi hakkındaki 1918 sayılı Kanunun 6846 sayılı Kanunla muaddel 60 ncü maddesinde değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi ve Gümrük ve Tekel, İçişleri ve Plân komisyonları raporları (2/118) (S. Sayısı : 447) [Dağıtma tarihi : 20 . 9 . 1963]

15. — Giresun Milletvekili Ali Cüceoğlu'nun, Maaş Kanununa ek 4379 sayılı Kanunun birinci ve ikinci maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bâzı geçici maddeler eklenmesine dair 5585 sayılı Kanuna muvakkat madde eklenmesi hakkında kanun teklifi ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/124) (S. Sayısı : 448) [Dağıtma tarihi : 20 . 9 . 1963]

16. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Rifat Öztürkçene ve 12 arkadaşının, 3656 sayılı Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair Kanuna ek kanun teklifi ve Sağlık ve Sosyal Yardım ve Plân komisyonları raporları (2/392) (S. Sayısı : 449) [Dağıtma tarihi : 20 . 9 . 1963]

17. — Kastamonu Milletvekili İsmail Hakkı Yılanlıoğlu'nun, Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesi hakkındaki 4598 sayılı Kanunun muaddel ve 6 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Plân Komisyonu raporu (2/371) (S. Sayısı : 450) [Dağıtma tarihi : 20 . 9 . 1963]

18. — Bolu Milletvekili Fuat Ümit ve 4 arkadaşı ile Artvin Milletvekili Saffet Eminagaçoğlu ve Yozgat Milletvekili Celâl Sungur'un, Devlet hizmetlerinde iken lise veya lise muadili mesleki bir okuldaki sonra bir yüksek okul veya fakül-
teden mezun olanlar ile yine memuriyetleri sıra-

sında akademik derece alanlara yahut ikinci bir yüksek tahsili ikmal edenlere bir derece kıdem verilmesi hakkındaki kanun teklifleri ve Amasya milletvekilleri Nevzat Şener ve İsmail Sarıgöz'ün, memurların tahsil müessesesinde talebe olmayacaklarına dair 4007 sayılı Kanun ile bu kanunun birinci maddesinin değiştirilmesi hakkındaki 4214 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılmasına dair 183 sayılı Kanuna ek kanun teklifi ile Bolu Milletvekili Kâmil İnal'ın, 3656 ve 3659 sayılı kanunların şümülü dâhilinde vazife görmekte iken müktesep barem derecesini değiştirecek bir üst tahsil yapanların terfi ve kıdemleri hakkındaki kanun teklifi ve Maliye, Millî Eğitim ve Plân komisyonları raporları (2/91, 2/93, 2/104, 2/464) (S. Sayısı : 451) [Dağıtma tarihi : 20 . 9 . 1963]

19. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında akdolan 11 Ocak 1961 tarihli Zirai Maddeler Andlaşması ve ekleriyle bu Andlaşmada yapılan 29 Mart 1961, 17 Temmuz 1961 tarihli değişikliklerin onaylanmasının uygun bulunduğu dair kanun tasarısı ve Dışişleri, Tarım, Ticaret ve Plân komisyonları raporları (1/269) (S. Sayısı : 463) [Dağıtma tarihi : 3 . 10 . 1963]

20. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Rifat Öztürkçine ve 9 arkadaşının, Ordu mensuplarıyla Emniyet Umum Müdürlüğü ve gümrük muhafaza ve muamele sınıfı kadrolarında çalışanlara birer er tayını verilmesi hakkında kanun teklifi ve Millî Savunma ve Plân komisyonları raporları (2/189) (S. Sayısı : 464) [Dağıtma tarihi : 4 . 10 . 1963]

21. — Kayseri Milletvekili Abdülhalim Aras ve 3 arkadaşının, Evlenen veya tekaüde tabi bir vazifeye giren yetim kızların yetim aylıklarının diğer yetimlere taksimi hakkında kanun teklifi ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/381) (S. Sayısı : 465) [Dağıtma tarihi : 4 . 10 . 1963]

22. — Konya Milletvekili İhsan Kabadayı ve 8 arkadaşının, Jandarma Genel Komutanlığı kadrolarında vazifeli subay, astsubay, mecburi uzatmalı ve sivil memurlara, ücretli personele fazla meseileri karşılığında fazla mesai ücreti verilmesi hakkında kanun teklifi ve İçişleri ve Plân komisyonları raporları (2/137) (S. Sayısı : 466) [Dağıtma tarihi : 4 . 10 . 1963]

23. — Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Mehmet Ali Demir ve Kırklareli Üyesi Ahmet Naci Arı'nın, 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununa geçici bir madde eklenmesine dair kanun teklifi ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/293) (S. Sayısı : 467) [Dağıtma tarihi : 4 . 10 . 1963]

24. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Rifat Öztürkçine'nin, Röntgen Radyum ve diğer nükleer enerji cihaz ve maddeleri ile bunların tıpta kullanılması ve kullananlar hakkında kanun teklifi ve Sağlık ve Sosyal Yardım, Adalet, Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/127) (S. Sayısı : 468) [Dağıtma tarihi : 4 . 10 . 1963]

25. — Çanakkale Milletvekili Süreyya Endik'in, Sıtma Savaş Sağlık koruyucuları hakkında kanun teklifi ve Sağlık ve Sosyal Yardım ve Plân komisyonları raporları (2/130) (S. Sayısı : 469) [Dağıtma tarihi : 4 . 10 . 1963]

26. — Kastamonu Milletvekili İsmail Hakkı Yılanhoğlu ve Malatya Milletvekili Avni Akşit'in, 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun geçici 65 nci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun teklifi ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/421) (S. Sayısı : 470) [Dağıtma tarihi : 4 . 10 . 1963]

27. — Kars Milletvekili Necmettin Akan'ın, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa geçici bir madde eklenmesi hakkında kanun teklifi ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/423) (S. Sayısı : 471) [Dağıtma tarihi : 4 . 10 . 1963]

28. — Samsun Milletvekili İlyas Kılıç ve 10 arkadaşının, ikinci defa yüksek tahsil yapan subay ve memurlara kıdem verilmesi hakkında kanun teklifi ve Millî Savunma, İçişleri, Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/80) (S. Sayısı : 472) [Dağıtma tarihi : 4 . 10 . 1963]

29. — Cumhuriyet Senatosu Üyesi Ömer Ergün ve 26 arkadaşının, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı hakkındaki 5434 sayılı Kanuna geçici bir madde eklenmesine dair olan 6153 sayılı Kanuna bir fıkra ve geçici bir madde eklenmesine dair kanun teklifi ve Ulaştırma, Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/401) (S. Sayısı : 473) [Dağıtma tarihi : 5 . 10 . 1963]

30. — Cumhuriyet Senatosu Yozgat Üyesi Sadık Artukmağ'ın, Tapu sicil binaları inşası için alınacak harçlar hakkında kanun teklifi ve

İzmir Milletvekili Mustafa Uyar'ın, Tapu sicil binaları yapılması maksadiyle alınacak harclar hakkında kanun teklifi ve Geçici ve Plân komisyonları raporları (2/153, 2/233) (S. Sayısı : 201 e 1 nci ek) [Dağıtma tarihi : 8.10.1963]

31. — Elâzığ Milletvekili Nurettin Ardıçoğlu ve 5 arkadaşının, 4792 sayılı İşçi Sigortaları Kurumu Kanununun 8.3.1961 tarih ve 344 sayılı Kanunla muaddel 20 nci maddesinin (c) fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Çalışma ve Plân komisyonları raporları (2/396) (S. Sayısı : 492) [Dağıtma tarihi : 9 . 10 . 1963]

32. — Bolu Milletvekili Kemal Demir ve 18 arkadaşını, 3204 sayılı Orman Genel Müdürlüğü Teşkilât Kanununa ek kanun teklifi ve Tarım ve Plân komisyonları raporları (2/214) (S. Sayısı : 502) [Dağıtma tarihi : 15.10.1963]

33. — Çorum Milletvekili Faruk Küreli ve dört arkadaşının, Orman Umum Müdürlüğü emrinde çalışmakta olan maaşlı memurları hakkında intibak kanunu teklifi ve Tarım, Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/165) (S. Sayısı : 503) [Dağıtma tarihi : 15.10.1963]

34. — İstanbul Milletvekili Suphi Baykam ve 68 arkadaşının, Tıp personelinin mukavele ile çalıştırılmasına dair kanun teklifi ve Sağlık ve Sosyal Yardım ve Plân komisyonları raporları (2/54) (S. Sayısı : 512) [Dağıtma tarihi : 21 . 10 . 1963]

35. — Burdur Milletvekili Mehmet Özbey'in, Subay, askerî memur ve astsubaylara birer lojman ile tapulu birer dönüm arazi verilmesi için kanun teklifi ve Bayındırlık, Millî Savunma, Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/406) (S. Sayısı : 517) [Dağıtma tarihi : 24 . 10 . 1963]

36. — Balıkesir Milletvekili Ahmet İhsan Kırmırlı ve 13 arkadaşının, Bayındırlık Bakanlığı teşkilât ve vazifelerine dair olan 3611 sayılı Kanuna ek kanun teklifi ve Bayındırlık ve Plân komisyonları raporları (2/363) (S. Sayısı : 518) [Dağıtma tarihi : 24 . 10 . 1963]

37. — Kütahya Milletvekili Sadrettin Tosbi ile Eskişehir Milletvekili Seyfi Öztürk'ün, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun geçici 65 nci maddesinin (j) bendine bir hüküm eklenmesi hakkında kanun teklifi ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/461) (S. Sayısı : 519) [Dağıtma tarihi : 24 . 10 . 1963]

38. — Muş Milletvekili Sait Mutlu'nun, 5434 sayılı Kanunun 41 nci maddesinin 3 ncü fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/107) (S. Sayısı : 522) [Dağıtma tarihi : 1 . 11 . 1963]

39. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Rifat Öztürkçine'nin, Gümrük memurlarından bâzılarına verilecek yem bedeli ve yemeklik hakkındaki 1615 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve İçişleri ve Plân komisyonları raporları (2/132) (S. Sayısı : 523) [Dağıtma tarihi : 1 . 11 . 1963]

40. — Kırklareli Milletvekili Abdurrahman Altuğ ile Cumhuriyet Senatosu Kırklareli Üyesi A. Naci Arı'nın, 7 Nisan 1340 tarih ve 442 sayılı Köy Kanununun 16 ncı maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve İçişleri Komisyonu raporu (2/551) (S. Sayısı : 511) [Dağıtma tarihi : 17 . 10 . 1963]

41. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında akdolunan zirai maddeler Andlaşmasında yeniden yapılan değişikliklerin onaylanmasının uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı ve Dışişleri Komisyonu tezkeresi (1/421) (S. Sayısı : 506) [Dağıtma tarihi : 17 . 10 . 1963]

42. — Kars Milletvekili Hasan Erdoğan ile Tunceli Milletvekili Fethi Ülkü'nün, Memurin Kanununun bâzı maddeleri ile buna müzeyyel olan 1777 sayılı Kanunun 3 ncü maddesini tadil eden 2919 sayılı Kanunun 4 ncü maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifi ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/469) (S. Sayısı : 540) [Dağıtma tarihi : 26 . 12 . 1963]

43. — Cumhuriyet Senatosu Bolu Üyesi Sırrı Uzunhasanoğlu ve 4 arkadaşının, ateşli silâhlar ve bıçaklar hakkındaki 10 . 7 . 1953 tarih ve 6138 sayılı Kanunun 13 ncü maddesi ile 15 nci maddesinin ilk fıkrasının değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/511) (S. Sayısı : 572) [Dağıtma tarihi : 29 . 1 . 1964]

×44. — Genel bütçeye dâhil dairelerin 1960 bütçe yılı kesinhesaplarına ait uygunluk bildiriminin sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ile 1960 bütçe yılı Kesinhesap kanun tasarısı ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/665, 1/114) (S. Sayısı : 578) [Dağıtma tarihi : 18 . 2 . 1964]

45. — Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 1.7.1963 tarihli Haftalık Karar Cetvelinde neşredilmiş ve kesinleşmiş bulunan 20.6.1963 tarih ve 372 numaralı kararına karşı Yüksek Hâkimler Kurulunun ittihaz eylediği 8.11.1963 tarih, esas 234 ve 285 numaralı Kararı ve Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun bu husustaki raporu (M. Meclisi (5/75; C. Senatosu 4/59) (M. Meclisi S. Sayısı : 605, C. Senatosu S. Sayısı : 372) [Dağıtma tarihi : 21.2.1964]

46. — Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 1.7.1963 tarihli Haftalık Karar cetvelinde neşredilmiş ve kesinleşmiş bulunan 23.5.1963 tarihli 371 numaralı Kararına karşı Yüksek Hâkimler Kurulunun ittihaz eylediği 8.11.1963 tarih, esas 235 ve 286 numaralı Kararı ve Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun bu husustaki raporu (M. Meclisi 5/76, C. Senatosu 4/60) (M. Meclisi S. Sayısı : 606) [Dağıtma tarihi : 22.2.1964]

47. — Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 1.7.1963 tarihli Haftalık Karar cetvelinde neşredilmiş ve kesinleşmiş bulunan 23.5.1963 tarih ve 374 numaralı Kararına karşı Yüksek Hâkimler Kurulunun ittihaz eylediği 8.11.1963 tarih, esas 230 ve 281 numaralı Kararı ve Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun bu husustaki raporu (M. Meclisi 5/77, C. Senatosu 4/61) (M. Meclisi S. Sayısı : 607) [Dağıtma tarihi : 22.2.1964]

48. — Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 1.7.1963 tarihli Haftalık Karar cetvelinde neşredilmiş ve kesinleşmiş bulunan 6.6.1963 tarih ve 391 numaralı Kararına karşı Yüksek Hâkimler Kurulunun ittihaz eylediği 8.11.1963 tarih, esas 232 ve 283 numaralı Kararı ve Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun bu husustaki raporu (M. Meclisi 5/78, C. Senatosu 4/62) (M. Meclisi S. Sayısı : 608) [Dağıtma tarihi : 22.2.1964]

49. — Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 1.7.1963 tarihli Haftalık Karar cetvelinde neşredilmiş ve kesinleşmiş bulunan 13.6.1963 tarih ve 397 numaralı Kararına karşı Yüksek Hâkimler Kurulunun ittihaz eylediği 8.11.1963 tarih, esas 231 ve 282 numaralı Kararı ve Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun bu husustaki raporu (M. Meclisi 5/79,

C. Senatosu 4/63)) (M. Meclisi S. Sayısı : 609) [Dağıtma tarihi : 22.2.1964]

50. — Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi İdareci üyelerinin, 1963 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi ve Karma Bütçe Komisyon raporuna dair C. Senatosu ve Karma Bütçe Komisyon başkanlıkları tezkereleri (M. Meclisi 2/624, C. Senatosu 2/122) (M. Meclisi S. Sayısı : 613, C. Senatosu S. Sayısı : 401) [Dağıtma tarihi : 24.2.1964]

51. — İzmir Milletvekili Nihat Kürşat'ın, Ceza Usulü Muhakemeleri Kanununun 104 nci maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/344) (S. Sayısı : 570) [Dağıtma tarihi : 28.1.1964]

52. — Afyon Karahisar Milletvekili Asım Yılmaz ve 4 arkadaşının, 3005 sayılı Meşhut suçların Muhakeme Usulü Kanununun 1 nci maddesine bir bend ilâvesine dair kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/458) (S. Sayısı : 568) [Dağıtma tarihi : 31.1.1964]

53. — İzmir Milletvekili Şinasi Osma ile Çorum Milletvekili Muzaffer Dündar'ın, sporla ilgili mevzularda işlenen suçlardan ceza görenlerin affı hakkında kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/434) (S. Sayısı : 618) [Dağıtma tarihi : 26.2.1964]

54. — İstanbul Milletvekili Coşkun Kırca ve 3 arkadaşının, Millet Meclisi İçtüzüğü hakkında Anayasa Komisyonunun benimseme raporu (2/379) (S. Sayısı : 346 ya 1 nci ek) [Dağıtma tarihi : 29.2.1964]

× 55. — Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğünün 1960 bütçe yılı Kesinhesabına ait uygunluk bildiriminin sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ile Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğü 1960 Bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısı ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/567, 1/130) (S. Sayısı : 625) [Dağıtma tarihi : 29.2.1964]

× 56. — Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün 1960 bütçe yılı kesinhesabına ait uygunluk bildiriminin sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ile Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 1960 Bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısı ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/650, 1/133) (S. Sayısı : 626) [Dağıtma tarihi : 2.3.1964]

× 57. — Vakıflar Genel Müdürlüğünün 1960 bütçe yılı kesinhesabına ait uygunluk bildirimini sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ile Vakıflar Genel Müdürlüğü 1960 Bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısı ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/529, 1/134) (S. Sayısı: 627) [Dağıtma tarihi: 3.3.1964]

× 58. — Devlet Üretim Çiftlikleri Genel Müdürlüğünün 1961 Bütçe yılı Kesinhesabına ait uygunluk bildirimini sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ile Devlet Üretim Çiftlikleri Genel Müdürlüğü 1961 Bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısı ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/743, 1/414) (S. Sayısı: 628) [Dağıtma tarihi: 2.3.1964]

× 59. — Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğünün 1961 Bütçe yılı Kesinhesabına ait uygunluk bildirimini sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ile Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü 1961 Bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısı ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/746, 1/465) (S. Sayısı: 629) [Dağıtma tarihi: 2.3.1964]

× 60. — Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğünün 1960 Bütçe yılı Kesinhesabına ait uygunluk bildirimini sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ile Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü 1960 Bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısı ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/566, 1/120) (S. Sayısı: 630) [Dağıtma tarihi: 3.3.1964]

61. — Türkiye Büyük Millet Meclisi Muhasabesinin 1963 yılı Eylül, Ekim ve Kasım ayları hesabı hakkında Hesapları İnceleme Komisyonu raporu (5/81) (S. Sayısı: 639) [Dağıtma tarihi: 11.3.1964]

62. — Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, öğretmenlerin 788, 1702 ve 4357 sayılı kanunlarla aldıkları disiplin cezalarının affına dair kanun teklifi ve Millî Eğitim Komisyonu raporu (2/621) (S. Sayısı: 641) [Dağıtma tarihi: 12.3.1964]

63. — Türkiye Büyük Millet Meclisi, Cumhurbaşkanlığı ve Sayıştay Başkanlığı 1962 yılı Kesinhesabı hakkında Meclis Hesapları İnceleme Komisyonu raporları (5/70) (S. Sayısı: 643) [Dağıtma tarihi: 16.3.1964]

64. — İstanbul Milletvekili Coşkun Kırca'nın, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 20.11.1963 tarihli haftalık karar cetve-

lindeki 962 sayılı Kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporları (M. Meclisi 5/82, C. Senatosu 4/65) (M. Meclisi S. Sayısı: 645, C. Senatosu S. Sayısı: 399) [Dağıtma tarihi: 24.3.1964]

V

İKİ DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

A - İKİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER

B - BİRİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER

1. — Uzman Jandarma kanun tasarısı ve Geçici Komisyon raporu (1/479) (S. Sayısı: 296) [Dağıtma tarihi: 2.7.1963]

× 2. — Bursa Milletvekili Sadrettin Çanga ve 106 arkadaşının, Bölge tiyatroları kanun teklifi ve Geçici Komisyon raporu (2/437) (S. Sayısı: 305) [Dağıtma tarihi: 6.7.1963]

× 3. — Aydın Milletvekili İsmet Sezgin ve 33 arkadaşının, 5237 sayılı Kanunun 27 nci maddesinin (c) bendinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Geçici Komisyon raporu (2/522) (S. Sayısı: 353) [Dağıtma tarihi: 15.7.1963]

× 4. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Rifat Öztürkçine'nin ve Trabzon Milletvekili Ahmet Şener ve Çorum Milletvekili Hilmi İncesulu'nun Su ürünleri kanunu teklifi ile Cumhuriyet Senatosu Zonguldak Üyesi Tefrik İnce ve 28 arkadaşının, balıkçılığın teşvik ve himayesine mahsus kanun teklifi ve Geçici Komisyon raporu (2/377, 2/505, 2/252) (S. Sayısı: 370) [Dağıtma tarihi: 20.8.1963]

× 5. — Millî İstihbarat Teşkilâtı kanunu tasarısı ve Geçici Komisyon raporu (1/451) (S. Sayısı: 456) [Dağıtma tarihi: 26.9.1963]

× 6. — Çanakkale Milletvekili Şefik İnan'ın, Otelcilik, Motencilik Türk Anonim Şirketi kanun teklifi ve Geçici Komisyon raporu (2/576) (S. Sayısı: 507) [Dağıtma tarihi: 18.10.1963]

7. — Genel nüfus yazımı kanunu tasarısı ve Geçici Komisyon raporu (1/507) (S. Sayısı: 513) [Dağıtma tarihi: 23.10.1963]

× 8. — Türkiye Elektrik Kurumu kanunu tasarısı ve Kırşehir Milletvekili Memduh Erdemir'in Türkiye Elektrik Kurumu kanunu teklifi ve Geçici Komisyon raporu (1/461, 2/425) (S. Sayısı: 516) [Dağıtma tarihi: 24.10.1963]

× 9. — Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının statüsünde yapılan değişikliğin onaylanmasının uygun bulunduğu dair kanun tasarısı ve Dışişleri ve Çalışma komisyonları raporları (1/304) (S. Sayısı: 222) [Dağıtma tarihi: 30.5.1963]

10. — İstanbul Milletvekili Zeki Zeren'in, 6023 sayılı Türk Tabipleri Birliği Kanununun 28 nci maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifi ve Anayasa ve Adalet komisyonları mütalâaları ile Sağlık ve Sosyal Yardım Komisyonu raporu (2/497) (S. Sayısı: 276) [Dağıtma tarihi: 26.6.1963]

11. — İzmir Milletvekili Mustafa Uyar ve dört arkadaşının, Türk Ceza Kanununun 455 ve 459 ncu maddelerine birer fıkra eklenmesi hakkında kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/323) (S. Sayısı: 252) [Dağıtma tarihi: 12.6.1963]

12. — Kaçakçılığın men ve takibine dair 1918 sayılı Kanunun 6829 sayılı Kanunla değişik 53 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ile Mardin Milletvekili Talât Oğuz ve Ağrı Milletvekili Kerem Özcan'ın, Kaçakçılığın men ve takibine dair olan 1918 sayılı Kanunun 6829 sayılı Kanunla değişik 53 ncü maddesinin tadiline dair kanun teklifi ve İçişleri ve Adalet komisyonları raporları (1/295, 2/169) (S. Sayısı: 23 e 1 nci ek) [Dağıtma tarihi: 4.7.1963]

13. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Hâkimler Kanununun Anayasaya aykırı hükümler taşıyan 122 ve 123 ncü maddelerinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/439) (S. Sayısı: 299) [Dağıtma tarihi: 4.7.1963]

14. — Tekirdağ Milletvekili Hayri Mumcuoğlu'nun 4.4.1929 tarih ve 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 4.6.1936 tarih ve 3006 sayılı Kanunla değişen 305 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/413) (S. Sayısı: 301) [Dağıtma tarihi: 11.11.1963]

× 15. — Kat mülkiyeti kanunu tasarısı ile Kırşehir Milletvekili Ahmet Bilgin ve 8 arkadaşının ve Afyon Karahisar Milletvekili Asım Yılmaz'ın, kat mülkiyeti kanun teklifleri ve Adalet Komisyonu raporu (1/516, 2/288, 2/325) (S. Sayısı: 524) [Dağıtma tarihi: 11.11.1963]

16. — 2004 sayılı İcra ve İflâs Kanununun

bâzi maddelerinde değişiklik yapılmasına ve bu kanuna bâzi madde ve fıkralar eklenmesine dair kanun tasarısı ve Adalet Komisyonu raporu (1/280) (S. Sayısı: 461) [Dağıtma tarihi: 5.10.1963]

17. — 5680 sayılı Basın Kanununun 29.11.1960 tarih ve 143 sayılı Kanunla değişik 19 ncu maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve Adalet Komisyonu raporu (1/527) (S. Sayısı: 525) [Dağıtma tarihi: 11.11.1963]

18. — İlköğretim ve Eğitim Kanununun 56 ncü maddesinin (a) bendinin son paragrafının kaldırılması hakkında kanun tasarısı ve Adalet ve Millî Eğitim komisyonları raporları (1/456) (S. Sayısı: 264) [Dağıtma tarihi: 18.6.1963]

× 19. — La Haye'de 14 Mayıs 1954 tarihinde imzalanan «Silâhlı bir çatışma halinde kültür mallarının korunmasına dair Sözleşme» ile bu sözleşmenin tatbikatına ait tüzük, protokol ve kararlara katılmamızın uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı ve Dışişleri, Millî Savunma ve Millî Eğitim komisyonları raporları (1/306) (S. Sayısı: 289) [Dağıtma tarihi: 3.7.1963]

20. — Toprak Mahsulleri Ofisi Kanununun ikinci maddesinin (A) bendinin ikinci fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ve Ticaret, Tarım ve Plân komisyonları raporları (1/297) (S. Sayısı: 123) [Dağıtma tarihi: 1.4.1963]

21. — 2000 sayılı Kanunun 3 ncü maddesinin ikinci fıkrasının kaldırılmasına dair kanun tasarısı ve Adalet, Sağlık ve Sosyal Yardım ve Plân komisyonları raporları (1/374) (S. Sayısı: 240) [Dağıtma tarihi: 8.6.1963]

× 22. — Erzurum Milletvekili Tahsin Telli ve 11 arkadaşının, Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Mehmet Ali Demir ve Aydın Üyesi Fikret Turhangil, Erzurum Milletvekili Gıyasettin Karaca ve İzmir Milletvekili Mustafa Uyar'ın, Tescil edilmeyen birleşmeler ile bunlardan doğan çocukların cezasız tescili hakkında kanun teklifleri ve İçişleri, Adalet ve Plân komisyonları raporları (2/219, 2/237, 2/238, 2/263) (S. Sayısı: 259) [Dağıtma tarihi: 15.6.1963]

23. — Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin Millî Savunma Bakanlığı kısmında değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı

ve Millî Savunma ve Plân komisyonları raporları (1/311) (S. Sayısı: 273) [Dağıtma tarihi : 25 . 6 . 1963]

24. — Millî Eğitim Bakanlığı Meslekî ve Teknik Öğretim Müsteşarlığı, Meslekî ve Teknik Öğretim Yüksek Danışma Kurulu kanunu tasarısı ve Millî Eğitim ve Plân komisyonları raporları 1/262) (S. Sayısı : 274) [Dağıtma tarihi : 26 . 6 . 1963]

25. — Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 6122 ve 6422 sayılı kanunlarla değiştirilen 39 ncu maddesinin (b) fıkrasının son bendinin kaldırılması hakkında kanun tasarısı ve İstanbul Milletvekili İlhami Sancar ve iki arkadaşının, 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun 39 ncu maddesinin 6122 ve 6422 sayılı kanunlarla değiştirilen ve eklenen (b) fıkrasının kaldırılmasına dair kanun teklifi ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (1/268, 2/10) (S. Sayısı : 292) [Dağıtma tarihi : 1 . 7 . 1963]

26. — Baraj inşaatı dolayısıyla sular altında kalacak kasaba, köy ve arazi hakkındaki Kanunun yürürlükten kaldırılmasına dair kanun tasarısı ve Bayındırlık, İçişleri, Adalet, Maliye ve Plân komisyonları raporları (1/402) (S. Sayısı : 293) [Dağıtma tarihi : 1 . 7 . 1963]

27. — Cumhuriyet Senatosu Urfa Üyesi Vasfi Gerger'in, kesin idari kararlar hakkında Danıştaya başvurulacağına dair kanun teklifi ve İçişleri ve Maliye komisyonları raporları (2/33) (S. Sayısı: 294) [Dağıtma tarihi: 2 . 7 . 1963]

× 28. — 7026 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ve Millî Eğitim, Bayındırlık ve Plân komisyonları raporları (1/370) (S. Sayısı: 298) [Dağıtma tarihi : 3 . 7 . 1963]

× 29. — Tunus'un Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşmasına geçici kabulüne mütaallik Beyannamenin onaylanmasının uygun bulunmasına dair kanun tasarısı ve Dışişleri, Gümrük ve Tekel, Ticaret ve Plân komisyonları raporları (1/96) (S. Sayısı: 332) [Dağıtma tarihi : 9 . 7 . 1963]

× 30. — Arjantin'in Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşmasına geçici kabulüne mütaallik Beyannamenin onaylanmasının uygun bulunmasına dair kanun tasarısı ve Dışişleri, Gümrük ve Tekel, Ticaret ve Plân komisyon-

ları raporları (1/97) (S. Sayısı: 333) [Dağıtma tarihi : 9 . 7 . 1963]

× 31. — Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşması Âkîd Tarafları ile Polonya Halk Cumhuriyeti Hükümeti arasındaki münasebetlerle ilgili beyannamenin onaylanmasının uygun bulunmasına dair kanun tasarısı ve Dışişleri, Gümrük ve Tekel, Ticaret ve Plân komisyonları raporları (1/98) (S. Sayısı: 334) [Dağıtma tarihi : 9 . 7 . 1963]

× 32. — Teşhis ve tedavi maksadiyle sağlık kurumlarına ariyeten ve meccanen tahsis edilecek tıbbi - cerrahi ve lâboratuvar malzemesinin Gümrük Resminden muafien muvakkat ithaline dair Andlaşmanın uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı ve Dışişleri, Sağlık ve Sosyal Yardım, Gümrük ve Tekel ve Plân komisyonları raporları (1/279) (S. Sayısı : 335) [Dağıtma tarihi : 9 . 7 . 1963]

× 33. — «Barış Gönüllüleri» adlı Amerikan Teşekkülünden faydalanma hususunda Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında yapılan Andlaşmaya ait teati olunan mektupların onaylanmasının uygun bulduğuna dair kanun tasarısı ve Dışişleri ve Plân komisyonları raporları (1/428) (S. Sayısı: 336) [Dağıtma tarihi: 9 . 7 . 1963]

× 34. — Ambalâjların muvakkat ithaline mütaallik Gümrük Sözleşmesinin onaylanmasının uygun bulunmasına dair kanun tasarısı ve Dışişleri, Gümrük ve Tekel ve Plân komisyonları raporları (1/95) (S. Sayısı : 337) [Dağıtma tarihi : 10 . 7 . 1963]

35. — İmar ve İskân Bakanlığı kuruluş ve vazifeleri hakkındaki Kanunun 12 nci maddesinin değiştirilmesine ve bu kanuna iki madde eklenmesine dair kanun tasarısı ve İçişleri, İmar ve İskân ve Plân komisyonları raporları (1/375) (S. Sayısı : 343) [Dağıtma tarihi : 11 . 7 . 1968]

36. — Sıtmanın imhası hakkındaki Kanunun 1 nci maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun tasarısı ve İçişleri, Adalet, Sağlık ve Sosyal Yardım ve Plân komisyonları raporları (1/419) (S. Sayısı : 344) [Dağıtma tarihi: 11 . 7 . 1963]

37. — 4933 sayılı Kanuna ek kanun tasarısı ve Millî Eğitim, İçişleri ve Plân komisyonları raporları (1/453) (S. Sayısı: 345) [Dağıtma tarihi: 11 . 7 . 1963]

38. — Kocaeli iline bağlı Kaynarca ilçesinin Sakarya iline bağlanması hakkında kanun ta-

sarısı ve İçişleri ve Plân komisyonları raporları (1/457) (S. Sayısı: 365) [Dağıtma tarihi: 16 . 8 . 1963]

39. — Türk Farmakopesi hakkında kanun tasarısı ve Sağlık ve Sosyal Yardım, Adalet ve Plân komisyonları raporları (1/271) (S. Sayısı: 366) [Dağıtma tarihi: 16 . 8 . 1963]

× 40. — Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Mehmet Ali Demir'in, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı Ertik okulları mütedavil sermayesi hakkındaki 3423 sayılı Kanunun 8 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Millî Eğitim, Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/197) (S. Sayısı: 374) [Dağıtma tarihi: 2 . 9 . 1963]

× 41. — Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Mehmet Ali Demir ile Kırklareli Üyesi Ahmet Naci Arı'nın, 3 . 4 . 1926 gün ve 789 sayılı Maarif Teşkilâtına dair olan Kanunun 19 ncu maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Millî Eğitim ve Plân komisyonları raporları (2/310) (S. Sayısı: 376) [Dağıtma tarihi: 3 . 9 . 1963]

42. — Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Mehmet Ali Demir ve 2 arkadaşının, 3704 sayılı Kanunun ikinci maddesinin değiştirilmesi ve üçüncü maddesine ek bir fıkra eklenmesi hakkında kanun teklifi ve Millî Eğitim ve Plân komisyonları raporları (2/185) (S. Sayısı: 373) [Dağıtma tarihi: 4 . 9 . 1963]

43. — 237 sayılı Taşıt Kanununa bağlı 2 sayılı cetvelde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve Plân Komisyonu raporu (1/492) (S. Sayısı: 380) [Dağıtma tarihi: 5 . 9 . 1963]

44. — Nakdi Tazminat Kanununun 6335 sayılı Kanunla değişik 1 ve 2 nci maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bir madde eklenmesine dair kanun tasarısı ve Gümrük ve Tekel, İçişleri ve Plân komisyonları raporları (1/440) (S. Sayısı: 382) [Dağıtma tarihi: 5 . 9 . 1963]

45. — İstanbul Milletvekili Vahyi Özarar ve iki arkadaşının, 6188 sayılı Bina yapımını teşvik ve izinsiz yapılan binalar hakkındaki Kanuna geçici madde eklenmesine dair kanun teklifi ve İmar ve İskân, İçişleri, Maliye ve Plân komisyonları raporları ve Anayasa Komisyonu mütalâaları (2/177) (S. Sayısı: 384) [Dağıtma tarihi: 9 . 9 . 1963]

46. — Zonguldak Milletvekili Kenan Esengin'in, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa muvakkat bir madde eklenmesine dair kanun teklifi ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/477) (S. Sayısı: 385) [Dağıtma tarihi: 9 . 9 . 1963]

47. — Nüfus plânlaması hakkında kanun tasarısı ve Adalet, Sağlık ve Sosyal Yardım ve Plân komisyonları raporları (1/480) (S. Sayısı: 388) [Dağıtma tarihi: 13 . 9 . 1963]

48. — Niğde Milletvekili Asım Eren'in, 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun 7350 sayılı Kanunla muaddel 100 ncu maddesine bir fıkra eklenmesine ait kanun teklifi ile Cumhuriyet Senatosu Antalya Üyesi Mustafa Özer'in, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 89 ncu maddesine bir fıkra ve geçici madde eklenmesi hakkında kanun teklifi ve Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (2/120, 2/206) (S. Sayısı: 400) [Dağıtma tarihi: 14 . 9 . 1963]

49. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Rifat Öztürkçine ve 5 arkadaşının, Devlet memurları ayhklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin Emniyet Genel Müdürlüğü kısmında değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi ve İçişleri ve Plân komisyonları raporları (2/266) (S. Sayısı: 399) [Dağıtma tarihi: 17 . 9 . 1963]

50. — 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun 32 nci maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun tasarısı ve Kars Milletvekili Necmettin Akan'ın, T. C. Emekli Sandığı Kanununun 32 nci maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifi ve Maliye, Gümrük ve Tekel ve Plân komisyonları raporları (2/423, 2/424) (S. Sayısı: 442) [Dağıtma tarihi: 19 . 9 . 1963]

51. — Kütahya Milletvekili Sadrettin Tosbi ve 21 arkadaşının, 7334 sayılı Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ile Eskişehir milletvekilleri İbrahim Cemalçılar ve Şevket Asbuzoğlu'nun, 7334 sayılı Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Millî Eğitim ve Plân komisyonları raporları (2/307, 2/322) (S. Sayısı: 444) [Dağıtma tarihi: 20 . 9 . 1963]

52. — Çorum Milletvekili Abdurrahman Güler ve 14 arkadaşının, 3656 sayılı Kanunun 7 ve 3659 sayılı Kanunun 8 nci maddelerine

birer fıkra eklenmesi hakkında kanun teklifi ve Plân Komisyonu raporu (2/330) (S. Sayısı: 460) [Dağıtma tarihi: 1.10.1963]

53. — Cumhuriyet Senatosu Malatya Üyesi Nüvit Yetkin'in, 5434 sayılı Kanuna bir madde eklenmesine dair kanun teklifi ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/499) (S. Sayısı: 474) [Dağıtma tarihi: 4.10.1963]

54. — İstanbul Milletvekili Coşkun Kırca ve 2 arkadaşının, Taşıt Kanununa ek cetvelle-re bâzı binek otomobillerinin ilâve edilmesi hakkında kanun teklifi ile Tekirdağ Milletvekili Hayri Mumcuoğlu'nun, 5.1.1961 tarih ve 237 sayılı Taşıt Kanununa ekli cetvellerde bu kanunun 7 ve 16 ncı maddelerinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Adalet ve Plân komisyonları raporları (2/225, 2/432) (S. Sayısı: 475) [Dağıtma tarihi: 5.10.1963]

55. — Yozgat Milletvekili Celâl Sungur ve Kayseri Milletvekili Mehmet Göker'in, 4936 sayılı Kanunun bâzı maddelerini tadil eden 115 sayılı Kanunun geçici 3 ncü maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifi ve Millî Eğitim ve Plân komisyonları raporları (2/231) (S. Sayısı: 490) [Dağıtma tarihi: 7.10.1963]

56. — Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı teşkilâtında çalışan tabip, dış tabibi ve eczacılardan coğrafi, iktisadi ve içtimai sebeplerle hususi vaziyette olduğu Bakanlar Kurulunca kabul olunan mahallerde sürekli görev ile bulunanlarla, hıfzıssıhha enstitülerinde çalışmakta olan kimya mühendisleri, mikrobiyoloji ve biyokimya mütehassıslarına ödenek verilmesine dair kanun tasarısı ile Mardin Milletvekili Mehmet Ali Arıkan'ın hekimlere aylık hizmet karşılığı ödenek verilmesine dair kanun teklifi ve Sağlık ve Sosyal Yardım ve Plân komisyonları raporları (1/531, 2/89) (S. Sayısı: 489) [Dağıtma tarihi: 8.10.1963]

57. — Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına bağlı sağlık kurumlarıyla esenleştirme (Rehabilitasyon) tesislerine verilecek döner sermaye hakkındaki 209 sayılı Kanuna bâzı maddeler eklenmesi ve bu kanunun 11 nci maddesinin yürürlükten kaldırılmasına dair kanun tasarısı ile Burdur Milletvekili Mehmet Özbey'in, Devlet hastanelerinde çalışan doktorlar hakkında kanun teklifi ve Sağlık ve Sosyal Yardım, Maliye ve Plân komisyonları raporları

(1/481, 2/278) (S. Sayısı: 491) [Dağıtma tarihi: 9.10.1963]

58. — Artvin Milletvekili Sabit Osman Avcı'nın 3204 sayılı Orman Genel Müdürlüğü Teşkilât Kanununa geçici madde eklenmesine ve aynı kanuna ek 3904 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin 3 ncü fıkrasının değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Tarım ve Plân komisyonları raporları (2/241) (S. Sayısı: 501) [Dağıtma tarihi: 15.10.1963]

59. — 4862 sayılı Kanuna bağlı (2) sayılı cetvelde yazılı kadroların değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ve Sağlık ve Sosyal Yardım ve Plân komisyonları raporları (1/475) (S. Sayısı: 520) [Dağıtma tarihi: 24.10.1963]

× 60. — Takip ve tahsiline mahal ve imkân görülemiyen bir kısım Hazine alacaklarının silinmesi hakkındaki kanun tasarısı ve Plân Komisyonu raporu ile Anayasa Komisyonunun mütalâası (1/433) (S. Sayısı: 266 ve 266 ya 1 nci ek) [Dağıtma tarihi: 20.9.1963]

61. — Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanununun 34 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve Adalet ve Tarım komisyonları raporları (1/463) (S. Sayısı: 268) [Dağıtma tarihi: 20.6.1963]

62. — İslahî Hayvanat Kanununun 5883 sayılı Kanunla değişik 35 nci maddesine bâzı hükümler eklenmesine dair 7454 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin son fıkrasının kaldırılması hakkında kanun tasarısı ve Adalet ve Tarım komisyonları raporları (1/435) (S. Sayısı: 269) [Dağıtma tarihi: 20.6.1963]

63. — Eskişehir Milletvekili Seyfi Öztürk ile Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Selâhattin Özgür'ün, 4273 sayılı Subaylar Heyetine mahsus terfi Kanununun 16 ncı maddesinin 2 nci fıkrasına bir bend ve bu kanuna geçici bir madde eklenmesine dair kanun teklifi ve Millî Savunma Komisyonu raporu (2/315) (S. Sayısı: 350) [Dağıtma tarihi: 12.7.1963]

64. — Askerî memnu mintakalar Kanununun birinci maddesinin (A) fıkrasının değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu raporu (1/473) (S. Sayısı: 364) [Dağıtma tarihi: 19.7.1963]

× 65. — 16 Ağustos 1960 tarihinde Lefkoşada, Türkiye Cumhuriyeti, Yunanistan Kırallığı, Büyük Britanya ve Şimalî İrlanda Birleşik Kırallığı ve Kıbrıs Cumhuriyeti arasında imzala-

nan Kıbrıs Cumhuriyetinin teessüsüne mütaallik Anlaşma ile A, B, C, D, E, F, eklerinin Türkiye Cumhuriyeti, Kıbrıs Cumhuriyeti, Yunanistan Kırallığı ve Büyük Britanya ve Şimalî İrlanda Birleşik Kırallığı arasında imzalanan Garanti Andlaşması ve bu Andlaşmanın II nci maddesinde atıfta bulunulan Kıbrıs Cumhuriyeti Anayasasının temel maddelerinin, Türkiye Cumhuriyeti, Kıbrıs Cumhuriyeti ve Yunanistan Kırallığı arasında imzalanan, İttifak Andlaşması ile I ve II sayılı ek protokollerin Türkiye Cumhuriyeti, Kıbrıs Cumhuriyeti ve Yunanistan Kırallığı arasında imzalanan İttifak Andlaşmasının uygulanması için imza edilen Andlaşmanın, en ziyade müsaadeye mazhar millet şartı hakkında, Türkiye Cumhuriyeti ile Kıbrıs Cumhuriyeti arasında nota teatisi suretiyle yapılan Anlaşmanın onaylanması hakkında kanun tasarısı ve Anayasa, Dışişleri ve Millî Savunma komisyonları raporları (1/24) (S. Sayısı : 387) [Dağıtma tarihi : 19 . 9 . 1963]

66. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Beden Terbiyesi Kanununun 4 ncü ve 13 ncü maddesinin kaldırılmasına dair kanun teklifi ve İçişleri Komisyonu raporu (2/386) (S. Sayısı : 128) [Dağıtma tarihi : 4 . 4 . 1963]

67. — Polis Vazife ve Salâhiyet Kanununun 2 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve İçişleri Komisyonu raporu. (1/458) (S. Sayısı : 265) [Dağıtma tarihi : 19 . 6 . 1963]

68. — Balıkesir Milletvekili Ahmet Aydın Bolak ve 15 arkadaşının, 1389 sayılı Kanunun belediyeler hukuk işlerinde çalışanlara tatbiki hakkında kanun teklifi ve İçişleri Komisyonu raporu (2/507) (S. Sayısı : 341) [Dağıtma tarihi : 11 . 7 . 1963]

69. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, düğünlerde men'i israfata dair 55 sayılı Kanunun kaldırılmasına dair kanun teklifi ve Adalet ve İçişleri komisyonları raporları (2/387) (S. Sayısı : 349) [Dağıtma tarihi : 12 . 7 . 1963]

70. — C. Senatosu İzmir Üyesi Ömer Lütfi Bozcalı'nın, Bursa merkez ilçesindeki gedik ve zeminlerin tasfiyesine dair 141 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve İçişleri Komisyonu raporu (2/504) (S. Sayısı : 509) [Dağıtma tarihi : 18 . 10 . 1963]

71. — Gümrük memurlarından vazifei memuresini suiistimal edenlerle vazife veya mes-

leklerinde kendilerinden istifade edilmeyenler hakkında yapılacak muameleye dair 1920 sayılı Kanunun birinci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun tasarısı ve Gümrük ve Tekel, Adalet ve İçişleri komisyonları raporları (1/417) (S. Sayısı : 510) [Dağıtma tarihi : 18 . 10 . 1963]

× 72. — 18 Nisan 1951 tarihinde Paris'te akdolunan (Avrupa ve Akdeniz Nebat Koruma Teşkilâtı kurulmasına mütaallik Sözleşme) ile üç ekine katılmamız için Hükümete yetki verilmesi hakkında kanun tasarısı ve Dışişleri ve Tarım komisyonları raporları (1/184) (S. Sayısı : 530) [Dağıtma tarihi : 18 . 12 . 1963]

× 73. — Milletlerarası Kavakçılık Komisyonunun Gıda ve Tarım Teşkilâtı (F. A. O.) bünyesi içine alınmasına dair Sözleşmeye Türkiye Cumhuriyetinin katılmasının uygun bulunduğu na dair kanun tasarısı ve Dışişleri ve Tarım komisyonları raporları (1/418) (S. Sayısı : 531) [Dağıtma tarihi : 18 . 12 . 1963]

× 74. — Millî Produktivite Merkezi kuruluş kanunu tasarısı ve Geçici Komisyon raporu (1/321) (S. Sayısı : 532) [Dağıtma tarihi : 18 . 12 . 1963]

75. — 5680 sayılı Basın Kanununa bir madde eklenmesi hakkındaki Kanunun kaldırılmasına dair kanun tasarısı ve Adalet ve Turizm ve Tanıtma komisyonları raporları (1/541) (S. Sayısı : 533) [Dağıtma tarihi : 3 . 12 . 1963]

× 76. — Türk - Yunan Trakya hududunun mühim kısmını tâyin eden Meriç nehri mecrasının ıslahı dolayısıyla 19 Ocak 1963 tarihinde imzalanan Protokolün onaylanmasının uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı ve Bayındırlık ve Dışişleri komisyonları raporları (1/488) (S. Sayısı : 505) [Dağıtma tarihi : 18 . 10 . 1963]

× 77. — Konut kanunu tasarısı ve Geçici Komisyon raporu (1/493) (S. Sayısı : 534) [Dağıtma tarihi : 24 . 12 . 1963]

× 78. — Tarım Kredi Kooperatifleri Kanununa bâzı maddelerin eklenmesine ve bu kanunun bir maddesinin kaldırılmasına dair kanun tasarısı ve Ticaret, Maliye ve Bütçe ve Plân komisyonları raporları (1/369) (S. Sayısı : 536)

79. — 2 . 7 . 1962 tarihli ve 58 sayılı Kanuna bağlı (2) sayılı cetvelde değişiklik yapılmasına

dair kanun tasarısı ve Millî Eğitim ve Plân komisyonları raporları (1/538) (S. Sayısı : 538) [Dağıtma tarihi: 25 . 12 . 1963]

× 80. — Milletlerarası Sivil Havacılık Andlaşmasına mükerrer 93 ncü madde eklenmesine ve 50 nci maddenin (a) fıkrasının değiştirilmesine dair protokollerin onaylanmasının uygun bulunduğu dair kanun tasarısı ve Dışişleri ve Ulaştırma komisyonları raporları (1/264) (S. Sayısı : 541) [Dağıtma tarihi : 26 . 12 . 1963]

81. — Kayseri Milletvekili Hüsamettin Gümüşpala ve 24 arkadaşının, Devlet Demiryolları İşletme Umum Müdürlüğü memur ve müstahdemlerinin ücretlerine dair Kanunun bâzı maddelerini değiştiren 4620 numaralı Kanuna ek kanun teklifi ve Ulaştırma ve Plân komisyonları raporları (2/564) (S. Sayısı : 542) [Dağıtma tarihi : 27 . 12 . 1963]

82. — Menkul kıymetler ve Kambiyo Borsaları kanunu tasarısı ve Maliye ve Ticaret komisyonları raporları (1/320) (S. Sayısı : 271) [Dağıtma tarihi : 26 . 6 . 1963]

83. — Ticaret Bakanlığı teşkilât ve vazifelerine dair Kanuna bir madde eklenmesi hakkında kanun tasarısı ve Ticaret Komisyonu raporu (1/371) (S. Sayısı : 281) [Dağıtma tarihi : 27 . 6 . 1963]

84. — Kastamonu Milletvekili Ali Özdikmenli'nin, silâh taşıyan ve bulunduranların affına dair olan 28 . 6 . 1960 tarih ve 5 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılmasına dair kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/431) (S. Sayısı : 566) [Dağıtma tarihi : 28 . 1 . 1964]

85. — C. Senatosu Bolu Üyesi Sırrı Uzunhasanoğlu ve Tunceli Üyesi Mehmet Ali Demir'in, 5965 sayılı Kanuna bir madde eklenmesine dair kanun teklifi ve Millî Eğitim Komisyonu raporu (2/525) (S. Sayısı : 567) [Dağıtma tarihi : 28 . 1 . 1964]

86. — Ödemişli, Ahmetoğlu Ali Orhan İlkurşun'a vatani hizmet tertibinden aylık bağlanmasına dair kanun tasarısı ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (1/573) (S. Sayısı : 577) [Dağıtma tarihi : 7 . 2 . 1964]

87. — Tekirdağ Milletvekili Hayri Mumcuoğlu'nun, 18 . 6 . 1927 tarih ve 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 21 . 12 . 1949 tarih ve 5464 sayılı Kanunla değişen 8 ve 427 nci maddeleriyle 438 nci maddesinin ilk fıkrası-

nın değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/417) (S. Sayısı : 300 e 1 nci ek) [Dağıtma tarihi : 10 . 2 . 1964]

88. — Cumhuriyet Senatosu Bolu Üyesi Sırrı Uzunhasanoğlu ve 4 arkadaşının, 4 Teşrinievvel 1927 tarih ve 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 288 ve 290 ncu maddelerinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/510) (S. Sayısı : 585) [Dağıtma tarihi : 10 . 2 . 1964]

89. — İstanbul Milletvekili Coşkun Kırca, İzmir Milletvekili Şeref Bakşık, Zonguldak Milletvekili Yusuf Ziya Yücebilgin ve Adana Milletvekili İbrahim Tekin'in Sendikalar Kanununun 20 nci maddesinin 4/a bendinin 22 nci maddesinin 1 nci bendinin, 25 nci maddesinin 1 nci bendinin, 27 nci maddesinin 1 nci ve 3 ncü fıkralarının, 31 nci maddesinin 10 ncu bendinin ve 2 nci geçici maddesinin düzeltilmesi hakkında kanun teklifi ve Çalışma Komisyonu raporu (2/629) (S. Sayısı : 586) [Dağıtma tarihi : 11 . 2 . 1964]

90. — Mardin Milletvekili Talât Oğuz'un, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 226 nci maddesinin ilk fıkrasının değiştirilmesine mütaallik kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/128) (S. Sayısı : 584) [Dağıtma tarihi : 12 . 2 . 1964]

91. — İstanbul Milletvekili Coşkun Kırca, İzmir Milletvekili Şeref Bakşık, Zonguldak Milletvekili Yusuf Ziya Yücebilgin ve Adana Milletvekili İbrahim Tekin'in, Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanununun 7 nci maddesinin 2 nci bendinin 1 nci fıkrasının 2 nci cümlesinin çıkarılması, 11 nci maddesinin 1 nci fıkrasının, 19 ncu maddesinin 2 nci bendinin 5 nci fıkrasının, 20 nci maddesinin 12 nci bendinin, 25 nci maddesinin (c) bendinin 1 nci fıkrasının, 62 nci maddesinin 2 nci fıkrasının ve 2 nci geçici maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Adalet ve Çalışma komisyonları raporları (2/628) (S. Sayısı : 587) [Dağıtma tarihi : 12 . 2 . 1964]

92. — 1076 sayılı İhtiyat subayları ve ihtiyat askerî memurları Kanununun 2754 sayılı Kanunla muaddel 25 nci maddesinin tadiline dair kanun tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu raporu (1/535) (S. Sayısı : 588) [Dağıtma tarihi : 12 . 2 . 1964]

93. — Tekirdağ Milletvekili Hayri Mumcuoğlu'nun, bazı suç ve cezaların affı hakkındaki 23 Şubat 1963 gün ve 218 sayılı Kanunun 4 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve İstanbul Milletvekili İsmail Hakkı Tekinel'in, Suç ve cezaların affı hakkındaki 23 Şubat 1963 gün ve 218 sayılı Kanunun 8 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ile İçel Milletvekili Mazhar Arıkan'ın, bazı suç ve cezaların affı hakkındaki 218 sayılı Kanunun 3 ncü maddesinin 1 nci bendinin tadili hakkında kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/574, 2/645, 2/560) (S. Sayısı : 589) [Dağıtma tarihi : 12 . 2 . 1964]

94. — Sivil Savunma Kanununa iki ek madde eklenmesine dair kanun tasarısı ve Millî Savunma ve İçişleri komisyonları raporları (1/517) (S. Sayısı : 614) [Dağıtma tarihi : 25 . 2 . 1964]

95. — Nöbetçi memurluğu kurulmasını ve olağanüstü hal tatbikatlarında mesainin 24 saat devamını sağlayan kanun tasarısı ve İçişleri Komisyonu raporu (1/648) (S. Sayısı : 615) [Dağıtma tarihi : 26 . 2 . 1964]

96. — Cumhuriyet Senatosu Üyesi Ragıp Üner'in, Türkiye'ye gerek hariçten ithal suretiyle giren ve gerekse memlekette imal edilen eşya ve malzeme içerisine Türkçe prospektüs

konulmasına dair kanun teklifi ile Bursa Milletvekili Ziya Uğur'un, ithal edilip satışı arz edilecek mallara ait katalog ve izahnamelerin Türkçeleştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Sanayi ve Ticaret Komisyonları raporları (2/579, 2/580) (S. Sayısı : 622) [Dağıtma tarihi : 28 . 2 . 1964]

97. — Kaş ilçesinin, İslâmlar köyü hane 11, cilt 5 ve sayfa 82 nüfusunda kayıtlı İsaoğlu Rukiye'den doğma 1939 doğumlu Bekir Zeybek'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/827) (S. Sayısı : 623) [Dağıtma tarihi : 29 . 2 . 1964]

98. — Esnaf ve küçük sanatkârlar kanunu tasarısı ve Geçici Komisyon raporu (1/4) (S. Sayısı : 634) [Dağıtma tarihi : 9 . 3 . 1964]

99. — Trabzon Milletvekili Ekrem Dikmen'in, 7334 sayılı İktisat ve Ticari İlimler Akademileri Kanununa bir madde ilâvesine dair kanun teklifi ve Millî Eğitim Komisyonu raporu (2/641) (S. Sayısı : 640) [Dağıtma tarihi : 12 . 3 . 1964]

100. — C. Senatosu Adana Üyesi Mehmet Ünalı'nın, 7033 sayılı Kanunun birinci maddesine ekli (1/A) sayılı cetvelin değiştirilmesine dair kanun teklifi (2/615) (S. Sayısı : 644) [Dağıtma tarihi : 19 . 3 . 1964]

Dönem : 1

Toplantı : 3

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı :

642

**Cumhuriyet Senatosu Tokat Üyesi Zihni Betil ve 25 arkadaşının
Cumhuriyet Senatosu üyeleri seçimi Kanununun değiştirilmesine
dair kanun teklifi ve Adalet ve Anayasa komisyonları raporları
(2/630)**

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Cumhuriyet Senatosu üyeleri seçimi Kanununun değiştirilmesine dair kanun teklifimiz ilişikte sunulmuştur.

Gereğinin yerine getirilmesini derin saygılarımızla rica ederiz.

24. 12. 1963

Tokat Senatörü <i>Z. Betil</i>	Konya Senatörü <i>S. Çumralı</i>	Muş Senatörü <i>İ. Akpolat</i>
Gaziantep Senatörü <i>Z. İslâm</i>	Konya Senatörü <i>M. Dinekli</i>	Ankara Senatörü <i>N. Ağırnaslı</i>
Tabii Üye <i>A. Yıldız</i>	Kırklareli Senatörü <i>A. N. Arı</i>	Urfa Senatörü <i>V. Gerger</i>
Malatya Senatörü <i>N. Yetkin</i>	Hatay Senatörü <i>V. Aksoy</i>	Malatya Senatörü <i>M. Z. Tulunoğlu</i>
Van Senatörü <i>F. Işık</i>	Gaziantep Senatörü <i>N. Özgül</i>	Tabii Üye <i>S. Küçük</i>
Mardin Senatörü <i>K. Saraçoğlu</i>	Tabii Üye <i>R. Aksoyoğlu</i>	Tabii Üye <i>S. Özgür</i>
Cumhurbaşkanınca S. Ü. <i>E. Çağa</i>	Tabii Üye <i>S. Karaman</i>	Tabii Üye <i>M. Ataklı</i>
Tabii Üye <i>F. Özdilek</i>	Denizli Senatörü <i>C. Akyar</i>	Cumhurbaşkanınca S. Ü. <i>Â. Ünlü</i>
Isparta Senatörü <i>S. Seren</i>	Cumhurbaşkanınca S. Ü. <i>H. Kangal</i>	İstanbul Milletvekili <i>C. Kurca</i>

Cumhuriyet Senatosu Üyeleri Seçimi Kanununun değiştirilmesine dair kanun teklifi

G E R E K Ç E

Anayasamızın, Cumhuriyet Senatosuna, birincisi kanunların teknik mükemmeliyetini sağlamak; ikincisi de iki yılda bir üçte birinin yenilenmesi suretiyle memleket halkoyunda vukubulan dalgalanmaların yasama faaliyetine aksetmesiyle vasıta olmak üzere iki önemli fonksiyon tanımış bulunmaktadır.

Halen Cumhuriyet Senatosu üyelerinin seçimi nispi çoğunluk esasına dayanan liste sistemiye göre yapılmaktadır. Bu sistemin, Cumhuriyet Senatosu üyelerinin seçiminde halkoyu içindeki

değişik eğilimleri sadakatle aksettiremediği ortadadır. Böyle olunca, Cumhuriyet Senatosunun, yukarıda bahis konusu ikinci fonksiyonu tam mânâsıyla yerine getirilememektedir. Bu durumda, Cumhuriyet Senatosu üyelerinin seçiminde de nispi temsil sisteminin uygulanması uygun olacaktır.

Bu amaçla hazırlanan iş bu kanun teklifinde, 1 nci maddede, mer'i Cumhuriyet Senatosu Üyeleri Seçimi Kanununun kaldırılan maddeleriyle bu kaldırılan hükümler yerine uygulanacak hükümler Milletvekili Seçim Kanununun maddelerine atafta bulunulmak suretiyle tesbit edilmiştir. Pek tabii olarak mer'i Cumhuriyet Senatosu Üyeleri Seçimi Kanununda, Cumhuriyet Senatosunun kendi özellikleriyle ilgili olarak mevcut hükümler muhafaza olunmuştur. Kanun teklifinin 2 nci maddesi yürürlüğe giriş maddesidir; teklifin 3 ncü maddesi ise, yürütme maddesini teşkil etmektedir.

Adalet Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Adalet Komisyonu
Esas No. : 2/630
Karar No. : 64

7 . 2 . 1961

Yüksek Başkanlığa

Cumhuriyet Senatosu Tokat Üyesi Zihni Betil ve 25 arkadaşının, Cumhuriyet Senatosu Üyeleri Seçimi Kanununun değiştirilmesine dair kanun teklifi Komisyonumuzda teklif sahibi ve Hükümet temsilcilerinin iştiraki ile tetkik ve müzakere olundu :

Teklifin gerekçesinde de kısaca belirtildiği gibi, Anayasamız, Cumhuriyet Senatosuna 2 önemli fonksiyon tanımıştır.

Birincisi, kanunların teknik mükemmeliyetni sağlamak,

İkincisi de iki yılda bir senato üyelerinin üçte birinin yenilenmesi suretiyle halkoyunda vukubulan dalgalanmaların yasama faaliyetine aksetmesinde, vasıta olmaktadır.

Cumhuriyet Senatosu üyelerinin mer'i seçim sistemi, nipi çoğunluk esasına dayanan liste usulü olduğundan, bu sistem halkoyu içindeki değişik eğilimleri sadakatle aksettirememektedir.

Bu sebepten, C. Senatosunun ikinci fonksiyonu tam mânâsıyla yerine getirilememektedir.

Halbuki nispi sistem, halkoyunu en az zararlı, realiteyi en çok aksettiren bir sistemdir. Bunda kimsenin şüphesi yoktur.

Her ne kadar, bir C. Senatosu üyesi çıkararak vilâyetler için bu sistemin bir faydası yok ise de 2 ve daha fazla üye çıkararak vilâyetler için fayda ve önemi aşikârdır.

Her vilâyetin çıkaracağı C. Senatosu üyesi sayısı 24 Mayıs 1961 gün ve 304 sayılı Kanunla dondurularak belli edilmiştir. Buna göre, 24 ilimizde 1, 25 ilimizde 2, 8 ilimizde 3, 6 ilimizde 4, 1 ilimizde 5, 1 ilimizde 6, bir ilimizde 7 ve bir ilimizde de 10 C. Senatosu üyesi bulunmaktadır.

Mevcut 150 C. Senatosu üyesinden 24 tanesi çıkarıldığı takdirde geride kalan 126 üyelik için nispi sistemin tesiri ve faydası izahtan vârestedir.

Kaldı ki, aynı şekilde az üye sayısı çıkararak, İl Genel Meclisi üyesi seçimleri de 17 . 11 . 1963 tarihinde nispi usulle yapılmış ve halkoyuna aksettirmekte faydalı sonuçlar vermiştir.

Bunlardan başka, Millet Meclisi ve belediye meclisi üye seçimleri de nispi usulle yapılmakta olduğundan, nispi usul, memleketimizin seçim sistemi olmuştur.

Aynı seçmenler tarafından yapılan Milletvekili ve C. Senatosu üyeleri seçiminde ayrı ayrı usul kabul edilmesi, seçmenin iradesinin her iki Mecliste ayrı ayrı aksettirilmesini intacedecektir.

Meselâ 99 000 muteber oy kullanılmış olan bir ilde 2 C. Senatosu üyesi seçilmek istenildiğinde, seçime iştirak eden 3 partiden birisi 34 000 diğeri 33 000 ve üçüncüsü de 32 bin oy almış olsalar mer'i

usule göre, her iki C. Senatosu üyeliğini de 34 000 oy almış olan parti çıkaracak, diğer 2 partinin almış olduğu 65 000 oy temsil edilmemiş olacaktır. Yani seçilmiş olan C. Senatosu üyeleri çoğunluğu değil azınlığı temsil etmiş olacaklardır.

Halbuki nispî sistem tatbik edilirse, (34 ve 33) biner oy almış olan 2 parti birer C. Senatosu üyesi çıkaracaktır ki, böylece $34 + 33 = 67$ bin oy temsil edilmiş olacaktır.

Her ne kadar 100 000 muteber oy kullanılmış olan, 2 partinin iştirak ettiği ve birinin 51 000, diğerinin 49 000 oy aldığı C. Senatosu üyesi seçiminde 2 üye seçilmek istenildiğinde 49 000 oy almış olan parti adayının barajı aşamamış olduğundan her iki üyeliği 51 000 oy almış olan parti çıkaracağından bu sistemin 2 üye çıkaran illerde tesir etmeyeceği ileri sürülmüşse de, bu mahzuru ortadan kaldırmak için, teklifin atıfta bulunduğu 25 Mayıs 1961 gün ve 306 sayılı Kanununun 37 nci maddesinin 4 ncü fıkrası olan (bir seçim çevresinde kullanılan muteber oy puslaları toplamının, o çevreden çıkacak Milletvekili sayısına bölünmesi ile elde edilecek sayıdan az oy alan siyasi partilere veya bağımsız adaylara Milletvekilliği tahsis edilmez. Bu gibi hallerde, milletvekilliği elde edemiyen siyasi partiler veya bağımsız adaylar ve aldıkları oylar nazara alınmaksızın milletvekilleri geriye kalan partiler ve bağımsız adaylar arasında yukardaki fıkra gereğince paylaşılır.) hükmü çıkarılarak sağlamıştır.

Böylelikle 100 000 muteber oy kullanılmış olan bir seçimde iştirak eden ve 51 000 ile 49 000 oy almış olan 2 partinin birer üye ile temsili mümkün kılınmıştır.

Netice itibarıyla, Komisyonunuz teklifin tümünü kabul ettikten sonra, kanun tekniği bakımından metnin birinci maddesinin başındaki (1.) rakamı ile, esas kanununun 1 nci maddesinin ikinci fıkrasının başındaki (2.) rakamının kaldırılması ve birinci maddenin ilk fıkrasındaki (32 nci madde yerine 32 nci maddenin 1, 2, 3 ve 5 nci fıkraları) olarak değiştirilerek kabulünü uygun görmüştür.

Böylece teklifin birinci maddesi ile değiştirilen 24 Mayıs 1961 gün ve 304 sayılı Kanunun birinci maddesi iki fıkra haline getirilmiş, birinci fıkra ile 25 Mayıs 1961 gün ve 306 sayılı Kanunun C. Senatosu üyesi seçimlerinde uygulanacak maddeleri, ikinci fıkrası ile de, 24 Mayıs 1961 gün ve 304 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılan maddeleri tesbit edilmiştir.

Teklifin 2 ve 3 ncü maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Anayasa Komisyonuna gönderilmeden evvel, talepleri ve Komisyonumuzun kararı ve hile mütalâa beyan etmek için İçişleri Komisyonuna havale edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Adalet Komisyonu Başkanı İstanbul Muhafifim, söz hakkım mahfuzdur İ. H. Tekinel	Başkanvekili Kars K. Kaya	Sözcü İzmir M. Uyar	Kâtip İçel T. Oğuz
Çanakkale B. Arat	Çorum F. Küreli	Elâzığ Muhafifim N. Güray	İçel Muhafifim M. Arıkan İmzada bulunamadı
İçel Muhafifim C. Kılıç	İzmir K. Özek	Kayseri Muhafifim A. Aras	Kayseri M. Göker
Kırklareli A. Altuğ	Manisa Muhafifim Y. Yakut	Sinop Muhafifim M. Kaptan	Tekirdağ T. Kut
	Zonguldak S. Konak		

Anayasa Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Anayasa Komisyonu
Esas No. : 2/630
Karar No. : 14

29 . 2 . 1964

Yüksek Başkanlığa

Komisyonumuz, Cumhuriyet Senatosu Tokat Üyesi Zihni Betil ile arkadaşlarının, Cumhuriyet Senatosu Üyeleri Seçimi Kanununun değiştirilmesi hakkındaki kanun teklifi ile bu teklife ilişkin Adalet Komisyonunun 7 Şubat 1964 tarihli ve esas No. 2/630 ve karar 64 sayılı raporunu, yukarıda adı geçen teklif sahibinin ve Hükümet adına Adalet Bakanlığı temsilcilerinin huzurunda incelenmiş ve Hükümetin de iştirakiyle aşağıdaki hususları kararlaştırmıştır:

1. Halen yürürlükteki kanun hükümlerine göre Cumhuriyet Senatosu üyeleri, her il bir seçim çevresi olmak üzere, liste esasına dayanan izafi çoğunluk sistemine göre seçilmektedirler.

Bu sistemin daha önce tercih edilmiş olması sebebi, Cumhuriyet Senatosu üyeleri seçiminde üyelerin şahsi vasıflarının seçmen tarafından daha fazla önemle dikkate alınacağı ve bunun sonucunda bir şahsiyetler meclisi olarak bu meclisin kendisine düşen kanunların mükemmeliyetini sağlamak ve Hükümeti ikaz ve murakabe etmek görevlerini daha iyi yerine getirebileceği idi.

Aneak, memleketimizdeki genel seçim denemeleri açıkça göstermektedir ki seçmen vatandaşın oyunu kullanırken asıl dikkat ettiği husus adayların şahsiyetinden ziyade seçime katılan partilerdir. Sırf Cumhuriyet Senatosunun genel oyla seçilen üyelerinin sayısının 150 yi aşmaması dolayısıyla dahi, dar bölge sisteminin bu seçimlerde uygulanması halinde de netice değişmeyecektir. Kaldı ki, bu sistemde dahi seçmen vatandaşın bu temel eğiliminin değişmeyeceğini tahmin ettiren kuvvetli sebepler mevcuttur. Bu durumda, bugün siyasi hayatımızın en çok muhtacolduğu hususun, seçim sonuçlarının değişik siyasi eğilimleri adaletli bir surette temsil etmesi olduğu aşikârdır. Esasen, bu mülâhazalardır ki, milletvekili seçimleri ile mahallî idareler seçimlerinde de nispi temsil sistemi kabul edilmiştir. Cumhuriyet Senatosu üyeleri seçiminde de aynı sistemi kabul etmek bütün siyasi seçimlerde en başta gelen bu ihtiyacı karşılayacaktır.

2. Öte yandan, Millet Meclisinde teşekkül eden siyasi iktidara Anayasanın 92 nei maddesinin 5, 8, 9 ve 11 nei fıkraları yoluyla kanun yapılması faaliyetinde halkoyundaki değişiklikleri aksettirici bir etkisi olan Cumhuriyet Senatosu Üyesi seçimleri sonuçlarının seçmen kütlesindeki eğilimlere en sadakatli bir şekilde uyması da yine nispi temsil sisteminin uygulanması suretiyle mümkün olabilir.

3. Ayrıca, nispi temsil sisteminin uygulanması sonucunda her iki yılda bir Cumhuriyet Senatosunun terekübünde vukubulacak değişiklikler köklü ve sert olamayacak ve Millet Meclisinde teşekkül eden iktidarın programını daha kolaylıkla tatbik etmesi mümkün olabilecektir.

4. Komisyonumuz, bu kanun teklifinin Anayasanın 10 neu geçici maddesine aykırı olduğu ve bu itibarla, maddelerine geçilmesini kabul edilmemesi suretiyle teklifin tümünün reddini isteyen bir mülâhazayla da karşılaşmış bulunmaktadır.

Anayasanın söz konusu hükmü, ilk Cumhuriyet Senatosu seçimlerinden sonra iki ve dört yıl sonra yapılacak olan kısmi Senato seçimlerinin zamanını tesbit eden kanun hükmü değiştirilir ve bu seçimlerin Haziran sonu itibarıyla yapılması esası vaz' edilirken yasama organında yorum konusu olmuş bulunmaktaki ve bu yoruma istinaden yapılan değişikliğin de Anayasaya aykırı olmadığı yolunda Anayasa Mahkemesince bir karar alındığı öğrenilmiş bulunmaktadır. Gerçekten, bu hükmün sevk edilmiş maksadının, Senato kısmi seçimlerinin kanun vâzının mevsim bakımından en uygun göreceği zamanda yapılması, seçimler sonucunda seçilecek olan üyelerin altı yıl görevde kalabilmeleri ve bundan böyle, bu seçimlerin tam olarak ikişer yıl aralıkla yapılması gibi üç maksadın birbiriyle telifinden ibaret olduğu; bu üçlü gayeye ulaşabilmek için, ilk Senato seçimlerinin 25 Ekim 1961 de yapılmasından sonra Anayasanın 10 neu geçici maddesinde derpiş edilen seçimlerin behemahal bu tarihten iki ve dört yıl sonraya raslıyacak 25

Ekim günleri yapılmasının şart olmadığı ve bu sürenin Anayasanın ruh ve maksadına uygun ve bu maksadı aşmıyacak bir şekilde bir ileriki Haziran sonuna kadar uzatılmasının mümkün olduğu tesbit edilmiştir.

Bu husus da, Anayasanın söz konusu hükmünde atıfta bulunulan Cumhuriyet Senatosu seçimlerine dair kanunda yapılan bir değişiklikle sağlanmıştır. Böyle olunca, Anayasanın bu kanuna - belli bir süre için olsa dahi - bir nevi Anayasa hükmü niteliği vermediği ve bu kanunun Cumhuriyet Senatosunun ilk iki kısmı seçimi sona erene kadar değiştirilemeyeceği yolundaki iddia yanlıştır. Cumhuriyet Senatosu üyelerinin seçimine dair kanunlar, diğer kanunlardan asla farklı olmayıp bu kanunların her an normal usullerle değiştirilmesi mümkündür. Anayasamız, hattâ bu değişiklikler yoluyla Senato kısmi seçimlerinin zamanında da kesin olarak ayarlanması imkânını verdiği göre, bu imkânı veren Anayasa yazınının, aynı kanunu değiştirmek yoluyla Senato kısmi seçimlerinde seçim sistemini değiştirmek imkânını verdiği de aşikârdır.

Komisyonumuz, bu mülâhazalarla kanun teklifinin tümünü ve maddelerini Anayasaya uygun bulmuş ve kabul etmiştir.

5. Komisyonumuz, teklifin 1 nci maddesini Adalet Komisyonunun değiştirdiği şekilde benimsiyerek bâzı redaksiyon tadilleriyle kabul etmiştir. Bu suretle, Cumhuriyet Senatosu üyeleri seçimlerinde, «baraj» uygulanmayacaktır.

6. Komisyonumuz, teklifin Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiş olan 2 ve 3 nci maddelerini aynen benimsemiştir.

7. Komisyonumuz, İçişleri Komisyonunun 25 Şubat 1964 tarihli, esas no: 2/630 ve karar no: 34 sayılı yazısını da incelenmiş ve bu yazı muhtevasının İktüzük hükümlerine aykırı olduğu neticesine varmıştır.

Gerçekten, bu yazıda İçişleri Komisyonu, kanun teklifinin önce Anayasa Komisyonunda 10 Mart 1964 e kadar incelendikten sonra kendisine iadesini istemekte olup, Meclisimizdeki teamül, konuyu en son inceliyen Komisyonun raporunun - Genel Kurulca farklı bir karar alınmadıkça Genel Kurul görüşmelerinde esas tutulması yolunda olduğuna göre, kendi kendisini esas komisyon olarak tesbit etmiş olmaktadır.

Oysa ki, kanun teklif ve tasarıların komisyonlara havale yetkisi ve bu arada, hangi komisyonun esas komisyon olacağını tesbit yetkisi Başkanlığa aiddolup bu konuda Başkanlıkça alınan kararlar kaideten ancak Genel Kurulun alacağı bir kararla değiştirilebilir.

İktüzüğün 28 nci maddesinin 2 ve 3 nci fıkraları, bir kanun teklifi kendisine havale edilmemiş olup da bu konuda bir mütalâa vermeyi arzu eden Komisyonun, bu teklif kendisine havale edilmiş olan komisyona başvurarak onun mutabakatını araması gerektiğini belirtmektedir. Eğer bu mütalâanın doğrudan doğruya Genel Kurula verilmesi iktiza etseydi, dosya kendisine havale edilmemiş olan komisyonun dosya kendisine havale edilmiş olan bir komisyona müracaat etmesi mecburiyetinin vaz'edilmiş olması izahsız kalırdı.

Aynı sebebe binaen, İktüzüğün söz konusu hükmü uyarınca dosya kendisine havale edilmemiş olan bir komisyonun bu konuda mütalâa vermesine muvafakat eden bir komisyonun, bu konudaki çalışmalarını durdurarak dosyayı mütalâa etmek istiyen komisyona havale etmesi ve bu mütalâa kendisine geldikten sonra aynı konudaki raporunu tekemmül ettirmesi gerekir. Hal böyle iken, Adalet Komisyonunun 6 Şubat 1964 günkü 49 ncu Genel Kurul birleşiminin bilgisine sunulan 5 Şubat 1964 tarihli ve karar No: 56 sayılı yazısında dosyanın İçişleri Komisyonuna gönderildikten sonra kendisine iadesine dair yazısında kastedilen anlam bu olmak gerekirken, daha önce 30 Ocak 1964 tarihli, karar No: 53 sayılı olup Başkanlığa hitaben yazılan bu Genel Kurulun bilgisine de sunulmamış olan yazısında belirtildiği tarzda, Adalet Komisyonunun İçişleri Komisyonuna dosyanın sevkine karar verirken raporunu bu sonucu komisyondan önce tamamlaması gerektiği yolundaki kararı, İktüzük hükümlerine aykırı olup, Adalet Komisyonunun böyle bir yetkiye sahibolmadığı aşikârdır. Nitekim, Adalet Komisyonunun, raporunun İçişleri Komisyonunun mütalâasını beklemezsizin 7 Şubat 1964 tarihli, esas No: 2/630 ve karar No: 64 sayılı yazısıyla Başkanlığa sevk etmiş bulunmaktadır.

İçişleri Komisyonu da, yukarıda zikri geçen yazısında Komisyonumuzun 22 Şubat 1964 tarihli, esas No: 2/630 ve karar No: 14 sayılı yazısındaki talebi yerinde görerek dosyanın bu durumda Anayasa Komisyonuna gönderilmesini uygun görmüştür.

Aneak, İçişleri Komisyonu, bu talebimize cevap teşkil eden mezkûr yazısında, İçtüzük hükümlerine aykırı olarak, Anayasa Komisyonuna bir mütalâa vermek üzere müracaatta bulunmamış ve Anayasa Komisyonunun raporunu esas komisyon olarak tetkik etmek yetkisine sahipmişcesine bu raporun üstelik, belli bir süre içinde kendisine sevkini talebetmiştir. Anayasa Komisyonunun, Genel Kurulca ayrıca bu yolda bir karar alınmadıkça bu talebe muvafakat etmeye yetkisi olmadığı aşikârdır.

İçişleri Komisyonunun bu talebi, Komisyonumuza mütalâa vermeye mâtuf bir talep olarak ele alındığı takdirde ise, komisyonumuz, İçtüzüğün 22 nci maddesi muvacehesinde İçişleri Komisyonunu bu konuda yetkili saymamakta ve bu itibarla, İçtüzüğün 28 nci maddesinin 4 ncü fıkrası uyarınca kendisinden istenmemiş olmakla beraber bu mütalâaya lüzum da görmemektedir. Gerçekten, İçişleri Komisyonu, yetkileri Bakanlıklar yetkilerine mütenazır olarak tesbit edilen komisyonlardan olup İçişleri Bakanlığının yetkileri Yasama Meclisleri seçimleriyle ilgili olarak sadece umumi asayişe taallük eylemektedir. İnceleme konusu olan kanun teklifinde ve bu teklife dair Adalet Komisyonu raporunda ise, umumi asayişle ilgili her hangi bir hüküm mevcut değildir. Başkanlık, söz konusu teklifi Yasama Meclisleri seçimlerinin yargı denetimine tabi olması bakımından Adalet Komisyonuna ve siyasi iktidarın çalışmalarına Cumhuriyet Senatosunun terekküp tarzının yapabileceği tesirler bakımından da Anayasa Komisyonuna göndermiş bulunmaktadır. Eğer kanun teklifi mahallî idareler seçimleriyle ilgili olsaydı veya umumi âsâyişin seçimler sırasında muhafazasına mütaallik hükümlerde bir değişiklik yapmayı derpiş etseydi, o zaman İçişleri Komisyonuna havalesi gerekebilirdi. Ayrıca, seçim mevzuatının genel sistematığı bakımından da bu teklifin İçişleri Komisyonuna her hangi bir ilgisi olamayacağı meydandadır.

Yukarıda izah edilen mülâhazalar muvacehesinde, Komisyonumuz işbu raporun öncelik ve ivedilikle görüşülmek üzere doğrudan doğruya Genel Kurulun tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulmasına karar vermiş bulunmaktadır.

Anayasa Komisyonu Başkanı	Sözcü	Kâtip	
Ankara	İstanbul	Afyon Karahisar	Afyon Karahisar
<i>B. Apaydın</i>	<i>C. Karca</i>	<i>H. Nur Bâki</i>	<i>A. Yılmaz</i>
Ağrı	Ankara	Ankara	Antalya
<i>R. Polat</i>	<i>F. Börekçi</i>	<i>E. Paksüt</i>	<i>N. Su</i>
Çorum	İstanbul	Kars	Kastamonu
Muhalefet serhim eklidir	Muhalifim	<i>K. Güven</i>	<i>A. Özdikmenli</i>
<i>İ. Tombuş</i>	<i>S. Evren</i>		
Malatya	Malatya	Ordu	Samsun
<i>H. Avni Akşit</i>	<i>M. Delikaya</i>	Muhalifim	Muhalefet serhim ilişiktir.
		<i>R. Aksoy</i>	<i>B. Cömert</i>
	Urfa	Mardin	
	<i>A. Akan</i>	<i>M. Ali Arıkan</i>	

Muhalefet serhimdir

Geçmiş siyasi mücadele ve tecrübelerin ilham ettiği espri ve mülâhazalarla âdeta munhasıran vatandaşlar arasındaki vâkıı uçurumu telâfi, partiler arasındaki münasebetleri samimileştirme gayesini güden nispi temsil usulü bir gaye değil, vasıta olarak Kurucu Meclisçe kabul edilmiş ve münhasıran Millet Meclisi seçimlerine tatbiki tercih edilmiş ve mahzurları düşünülerek baraj tedbirleri alınmış ve mümkün olduğu kadar siyasi buhranlardan kaçınılmak istendiği bir hakikati herkesçe kabul edilmiş iken; buna muvazi olarak B. M. M. de bir istikrar unsuru olması lâzımgelen Senatonun seçimlerinde ekseriyet usulü kabul ile seçimler icra edilmiştir.

Hal böyle iken her zamandan fazla istikrar ve emniyete ihtiyacı bulunan devlet idaremizin, çok endişe ettiğim nispi usulün istikbaldeki doğuracağı buhranlar muvacehesinde bundan uzak ve hattâ uzak olması lâzımgelen Senatonun aynı seçim usulü ile anarşik bir mahiyet alması ihtimalini derpiş eden bu tasarruğun memleket idaresine zarardan başka hiçbir şey getirmeyeceği ve munhasıran partilerin ve partililerin seçim ve seçilme endişelerinden ileriye gidemeyeceği ve binnetice vatandaş viedanında asla mâkes bulmayacağı inanç ve kanaatiyle tasarıya muhalifim.

Samsun Milletvekili

Bahri Cömert

C. SENATOSU TOKAT ÜYESİ ZİHNİ BETİL VE 25 ARKADAŞININ TEKLİFİ

Cumhuriyet Senatosu üyeleri seçimi Kanununun değiştirilmesine dair Kanun

MADDE 1. — 1. 24 Mayıs 1961 tarihli ve 304 sayılı Cumhuriyet Senatosu üyeleri seçimi Kanununun 1 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

«Genel olarak uygulanacak hükümler

Madde 1. — 25 Mayıs 1961 tarihli ve 306 sayılı Milletvekili seçimi Kanununun 1, 2, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40 ve 41 nci maddeleri hükümleri, Cumhuriyet Senatosu üyeleri seçimlerinde de uygulanır.»

2. 24 Mayıs 1961 tarihli ve

ADALET KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Cumhuriyet Senatosu üyeleri seçimi Kanununun değiştirilmesine dair Kanun

MADDE 1. — 24 Mayıs 1961 tarihli ve 304 sayılı Cumhuriyet Senatosu üyeleri seçimi Kanununun 1 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Genel olarak uygulanacak hükümler

Madde 1. — 25 Mayıs 1961 tarihli ve 306 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 1, 2, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31 nci maddeleriyle 32 nci maddesinin 1, 2, 3 ve 5 nci fıkraları ve 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40 ve 41 nci maddeleri hükümleri, Cum-

ANAYASA KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Cumhuriyet Senatosu üyeleri seçimi Kanununun değiştirilmesine dair Kanun

MADDE 1. — 1. 24 Mayıs 1961 tarihli ve 304 sayılı Cumhuriyet Senatosu üyeleri seçimi Kanununun 1 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

«Genel olarak uygulanacak hükümler

Madde 1. — 25 Mayıs 1961 tarihli ve 306 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 1 ve 2 nci maddeleri, 9 ilâ 31 nci maddeleri, 32 nci maddesinin 1, 2, 3 ve 5 nci fıkraları ve 33 ilâ 41 nci maddeleri hükümleri, Cumhuriyet Senatosu üyeleri seçimlerinde de uygulanır.»

2. 24 Mayıs 1961 tarihli ve 304 sayılı Cumhuriyet Senato-

Teklif

304 sayılı Cumhuriyet Senatosu üyeleri Seçimi Kanununun 1 nci maddesi, 2 nci maddesi ile bu maddeye ek (1) sayılı liste, 6, 7, 8, 9, 10, 12 nci maddeleri, 13 ncü maddesinin 1, 2 ve 3 ncü fıkraları, 14, 15, 16, 17, 18 ve 19 ncu maddeleri kaldırılmıştır.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Adalet Komisyonu

huriyet Senatosu üyeleri seçimlerinde de uygulanır.»

24 Mayıs 1961 tarihli ve 304 sayılı Cumhuriyet Senatosu üyeleri seçimi Kanununun 1 nci maddesi, 2 nci maddesi ile bu maddeye ek (1) sayılı liste, 6, 7, 8, 9, 10, 12 nci maddeleri, 13 ncü maddesinin 1, 2 ve 3 ncü fıkraları, 14, 15, 16, 17, 18 ve 19 ncu maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Anayasa Komisyonu

su üyeleri seçimi Kanununun 1 nci maddesi, 2 nci maddesi ile bu maddeye ek (1) sayılı liste, aynı kanunun 6 ilâ 10 ncu maddeleri, 12 nci maddesi, 13 ncü maddesinin 1, 2 ve 3 ncü fıkraları, 14 ilâ 19 ncu maddeleri hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 2. — Adalet Komisyonu metni aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Adalet Komisyonu metni aynen kabul edilmiştir.